

DRITTER TEIL

»Ihr seht nach oben, wenn ihr nach Erhebung verlangt.
Und ich sehe hinab, weil ich erhoben bin.

Wer von euch kann zugleich lachen und erhoben sein?

Wer auf den höchsten Bergen steigt, der lacht über alle
Trauer-Spiele und Trauer-Ernste.«

Zarathustra, Vom Lesen und Schreiben

TŘETÍ DÍL

„Vzhlížíte vzhůru, toužíte-li po povznesení. A já shlí-
žím dolů, protože povznesen jsem.

Kdo z vás dovede se smát a spolu být povznesen?

Kdo stoupá po nejstrmějších horách, směje se všem
truchlohrám i truchlo-vážnostem.“

Zarathustra, O čtení a psaní

Der Wanderer

Um Mitternacht war es, da nahm Zarathustra seinen Weg über den Rücken der Insel, daß er mit dem frühen Morgen an das andre Gestade käme: denn dort wollte er zu Schiff steigen. Es gab nämlich allda eine gute Reede, an der auch fremde Schiffe gern vor Anker gingen; die nahmen manchen mit sich, der von den glückseligen Inseln über das Meer wollte. Als nun Zarathustra so den Berg hinanstieg, gedachte er unterwegs des vielen einsamen Wanderns von Jugend an, und wie viele Berge und Rücken und Gipfel er schon gestiegen sei.

Ich bin ein Wanderer und ein Bergsteiger, sagte er zu seinem Herzen, ich liebe die Ebenen nicht, und es scheint, ich kann nicht lange still sitzen.

Und was mir nun auch noch als Schicksal und Erlebnis komme – ein Wandern wird darin sein und ein Bergsteigen: man erlebt endlich nur noch sich selber.

Die Zeit ist abgeflossen, wo mir noch Zufälle begegnen durften; und was *könnte* jetzt noch zu mir fallen, was nicht schon mein Eigen wäre!

Es kehrt nur zurück, es kommt mir endlich heim – mein eigen selbst, und was von ihm lange in der Fremde war und zerstreut unter alle Dinge und Zufälle.

Und noch eins weiß ich: ich stehe jetzt vor meinem letzten Gipfel und vor dem, was mir am längsten aufgespart war. Ach, meinen härtesten Weg muß ich hinan! Ach, ich begann meine einsamste Wanderung!

Wer aber meiner Art ist, der entgeht einer solchen Stunde nicht: der Stunde, die zu ihm redet: »Jetzo erst gehst du deinen Weg der Größe! Gipfel und Abgrund – das ist jetzt in eins beschlossen!

Du gehst deinen Weg der Größe: nun ist deine letzte Zuflucht worden, was bisher deine letzte Gefahr hieß!

Du gehst deinen Weg der Größe: das muß nun dein bester Mut sein, daß es hinter dir keinen Weg mehr gibt!

Du gehst deinen Weg der Größe; hier soll dir keiner nach-

Poutník

K půlnoci bylo, tu dal se Zarathustra cestou přes ostrovní hřbet, aby s časným jitem dostihl protějšího pobřeží: tam totiž chtěl vstoupiti na loď. Bylať tam dobrá rejda, kde rády kotvily též cizí koráby; ty odvážely leckoho, kdo chtěl z blažených ostrovů přes moře. A když tak Zarathustra stoupal do vrchu, vzpomínal cestou na množství osamělých pouťí od svého mládí a na to, kolik hor a hřbetů a vrcholů již zlezl.

Jsem poutníkem a horským lezcem, děl srdci svému, nemiluji rovin a zdá se, že nedovedu dlouho seděti na jednom místě.

A nechť mi ještě vzejde jakýkoli osud a zážitek – putování v tom bude a zlézání hor: koneckonců prožívá člověk již jen *sám sebe*.

Odplynul čas, kdy mne ještě náhody směly potkávati; a co by se mi teď ještě *možlo* nahoditi, abych to již neměl!

To se jen vrací, přichází mi konečně domů – má vlastní prapodstata i to, co z ní dlouho bylo v cizině a rozprášeno do všech věcí a náhod.

A ještě jedno vím: teď stojím před svým posledním vrcholem a před tím, čeho jsem nejdéle zůstal ušetřen. Ach, má nejtvrďší cesta do výšky nastává! Ach, počal jsem své putování nejosamělejší!

Kdo však jest mého rodu, takové hodině neujde: hodině, jež k němu promlouvá: „Teprve nyní kráčíš svou cestou velikosti! Vrchol a propast – to jest nyní uzavřeno v jedno!

Kráčíš svou cestou velikosti: teď se ti stalo posledním útočištěm, co se dosud zvalo tvým posledním nebezpečstvím!

Kráčíš svou cestou velikosti: teď budiž tvou nejlepší odvahou, že za tebou cesty již není!

Kráčíš svou cestou velikosti: zde se nikdo nebude plížiti

schleichen! Dein Fuß selber löschte hinter dir den Weg aus, und über ihm steht geschrieben: Unmöglichkeit.

Und wenn dir nunmehr alle Leitern fehlen, so mußt du verstehen, noch auf deinen eigenen Kopf zu steigen: wie wolltest du anders aufwärts steigen?

Auf deinen eigenen Kopf und hinweg über dein eigenes Herz! Jetzt muß das Mildeste an dir noch zum Härtesten werden.

Wer sich stets viel geschont hat, der kränkelt zuletzt an seiner vielen Schonung. Gelobt sei, was hart macht! Ich lobe das Land nicht, wo Butter und Honig – fließt!

Von sich *absehn* lernen ist nötig, um *viel* zu sehn – diese Härte tut jedem Berge-Steigenden not.

Wer aber mit den Augen zudringlich ist als Erkennender, wie sollte der von allen Dingen mehr als ihre vorderen Gründe sehn!

Du aber, o Zarathustra, wolltest aller Dinge Grund schaun und Hintergrund: so mußt du schon über dich selber steigen – hinan, hinauf, bis du auch deine Sterne noch *unter* dir hast!

Ja! Hinab auf mich selber sehn und noch auf meine Sterne: das erst hieße mir mein *Gipfel*, das blieb mir noch zurück als mein *letzter* Gipfel! –«

Also sprach Zarathustra im Steigen zu sich, mit harten Sprüchlein sein Herz tröstend: denn er war wund am Herzen wie noch niemals zuvor. Und als er auf die Höhe des Bergrückens kam, siehe, da lag das andere Meer vor ihm ausgebreitet: und er stand still und schwieg lange. Die Nacht aber war kalt in dieser Höhe und klar und hellgestirnt.

Ich erkenne mein Los, sagte er endlich mit Trauer. Wohlan! Ich bin bereit. Eben begann meine letzte Einsamkeit.

Ach, diese schwarze traurige See unter mir! Ach, diese schwangere nächtliche Verdrossenheit! Ach, Schicksal und See! zu euch muß ich nun *hinabsteigen*!

Vor meinem höchsten Berge stehe ich und vor meiner längsten Wanderung: darum muß ich erst tiefer hinab, als ich jemals stieg:

– tiefer hinab in den Schmerz, als ich jemals stieg, bis hinein

za tebou! Tvá noha sama za tebou zametla stezku, nad níž jest psáno: nemožnost.

A scházejí-li ti nyní všechny žebříky, zkus vystoupiti sám sobě na vlastní hlavu: jak jinak bys do výše stoupal?

Na vlastní hlavu a přes vlastní srdce v dál! Nyní nechť i nejmírnější na tobě se stane nejtvrdějším.

Kdo se vždy mnoho šetřil, postonává posléze mnohým šetřením. Chvála tomu, co zatvrzuje! Nechvalořečím zemi, jež máslem a strdím oplývá!

Je nutné, abychom se naučili na sebe *nehleděti*, pak teprve *mnoho* uvidíme: – této tvrdosti je třeba každému, kdo stoupá na hory.

Kdo však jakožto poznávající má dotěrné oči, jak by ten viděl na všech věcech více než jejich popředí!

Ty však, ó Zarathustro, chtěl jsi všech věcí viděti pozadí a dno: tak ti již nezbyvá než stoupati přes sebe samého – vzhůru, výš, až i své hvězdy budeš mít *pod* sebou!

Ano! Kdybych zíral dolů na sebe samého a i na své hvězdy: to teprve bych nazval svým *vrcholem*, to mi ještě zbylo jakožto můj vrchol *poslední*! –“

Tak promlouval Zarathustra sám k sobě, jak stoupal, a tvrdými průpovídkami potěšoval své srdce: neboť byl v srdci svém zedrán jak ještě nikdy předtím. A když vystoupil na hřeben horského hřbetu, hle, tu leželo před ním rozestřeno protějščí moře: i zastavil se a dlouho mlčel. Ale noc v této výšce byla studená a jasná a světle ohvězdná.

Poznávám svůj úděl, řekl posléze truchlivě. Nuže dobrá! Jsem připraven. Právě se počala poslední má samota.

Ach, toto temné, truchlivé moře pode mnou! Ach, tato těhotná noční rozmrzelost! Ach, osude a moře! K vám je mi teď *sestupovati*!

Před svou nejvyšší horou stojím a před svou nejdelší poutí: proto je mi nejdříve sestoupiti hloub, než jsem kdy sestoupil:

– hloub do bolesti, než jsem kdy sestoupil, až dolů do

in seine schwärzeste Flut! So will es mein Schicksal: Wohlan! Ich bin bereit.

Woher kommen die höchsten Berge? so fragte ich einst. Da lernte ich, daß sie aus dem Meere kommen.

Dies Zeugnis ist in ihr Gestein geschrieben und in die Wände ihrer Gipfel. Aus dem Tiefsten muß das Höchste zu seiner Höhe kommen. –

Also sprach Zarathustra auf der Spitze des Berges, wo es kalt war; als er aber in die Nähe des Meeres kam und zuletzt allein unter den Klippen stand, da war er unterwegs müde geworden und sehnsüchtiger als noch zuvor.

Es schläft jetzt alles noch, sprach er; auch das Meer schläft. Schlaftrunken und fremd blickt sein Auge nach mir.

Aber es atmet warm, das fühle ich. Und ich fühle auch, daß es träumt. Es windet sich träumend auf harten Kissens.

Horch! Horch! Wie es stöhnt von bösen Erinnerungen! Oder bösen Erwartungen?

Ach, ich bin traurig mit dir, du dunkles Ungeheuer, und mir selber noch gram um deinetwillen.

Ach, daß meine Hand nicht Stärke genug hat! Gerne, wahrlich, möchte ich dich von bösen Träumen erlösen! –

Und indem Zarathustra so sprach, lachte er mit Schwermut und Bitterkeit über sich selber. Wie! Zarathustra! sagte er, willst du noch dem Meere Trost singen?

Ach, du liebevoller Narr Zarathustra, du Vertrauens-Überseli-ger! Aber so warst du immer: immer kamst du vertraulich zu allem Furchtbaren.

Jedes Ungetüm wolltest du noch streicheln. Ein Hauch warmen Atems, ein wenig weiches Gezettel an der Tatze –: und gleich warst du bereit, es zu lieben und zu locken.

Die *Liebe* ist die Gefahr des Einsamsten, die Liebe zu allem, *wenn es nur lebt!* Zum Lachen ist wahrlich meine Narrheit und meine Bescheidenheit in der Liebe! –

jejích nejčernějších vln! Tak tomu chce můj osud: Nuže dobrá! Jsem připraven.

Odkud pocházejí nejvyšší hory? tak jsem se kdysi ptal. Tu jsem poznal, že pocházejí z moře.

To svědectví je vryto v jejich kamení a v stěny jejich vrcholů. Až z nehlubšího vyrůstá nejvyšší k své výšce. –

Tak pravil Zarathustra na temeni hory, kde bylo zima; ale když přišel nablízko moře a posléze samoten stál pod útesy, tu byl znaven cestou a byl ještě roztouženější než předtím.

Teď ještě všechno spí, pravil; i moře spí. Spánkem omámen a cize zírá na mne jeho zrak.

Dýchá však teple, to cítím. A cítím také, že sní. Ve snu sebou zmítá na tvrdých poduškách.

Slyš! Slyš! Jak sténá zlým vzpomínáním! Či zlým očekáváním?

Ach, jsem s tebou smuten, temný netvore, a i na sebe se pro tebe hněvám.

Ach, že má ruka nemá dosti síly! Rád bych tě věru osvobodil od zlých snů! –

A jak Zarathustra takto promlouval, smál se těžkomyšlně a hořce sám sobě. Jak! Zarathustro! pravil, i moři chceš zpívat útěchu?

Ach, ty láskyplný blázne Zarathustro, ty předvěřivý blažený blázne! Ale takový jsi byl vždy: vždycky ses důvěrně blížil všemu hrozivému.

Každou obludu byl bys chtěl hladiti. Dýchnutí teplého dechu, pazoury porostlé měkkými chloupky –: a již jsi byl ochoten lákat ji a laskat.

Láska je nebezpečí nejosamějšího, láska ke všemu, *jen je-li to živé!* K smíchu je věru mé bláznovství a má skromnost v lásce! –

Also sprach Zarathustra und lachte dabei zum andern Male: da aber gedachte er seiner verlassenen Freunde –, und wie als ob er sich mit seinen Gedanken an ihnen vergangen habe, zürnte er sich ob seiner Gedanken. Und alsbald geschah es, daß der Lachende weinte – vor Zorn und Sehnsucht weinte Zarathustra bitterlich.

Vom Gesicht und Rätsel

1.

Als es unter den Schiffsleuten ruchbar wurde, daß Zarathustra auf dem Schiffe sei – denn es war ein Mann zugleich mit ihm an Bord gegangen, der von den glückseligen Inseln kam –, da entstand eine große Neugierde und Erwartung. Aber Zarathustra schwieg zwei Tage und war kalt und taub vor Traurigkeit, also, daß er weder auf Blicke noch auf Fragen antwortete. Am Abende aber des zweiten Tages tat er seine Ohren wieder auf, ob er gleich noch schwieg: denn es gab viel Seltsames und Gefährliches auf diesem Schiffe anzuhören, welches weither kam und noch weiterhin wollte. Zarathustra aber war ein Freund aller solchen, die weite Reisen tun und nicht ohne Gefahr leben mögen. Und siehe! zuletzt wurde ihm im Zuhören die eigne Zunge gelöst, und das Eis seines Herzens brach: – da begann er also zu reden:

Euch, den kühnen Suchern, Versuchern, und wer je sich mit listigen Segeln auf furchtbare Meere einschiffte, –

euch, den Rätsel-Trunkenen, den Zwielicht-Frohen, deren Seele mit Flöten zu jedem Irr-Schlunde gelockt wird:

– denn nicht wollt ihr mit feiger Hand einem Faden nachtasten; und, wo ihr *erraten* könnt, da haßt ihr es, zu *erschließen* –

euch allein erzähle ich das Rätsel, das ich *sab* – das Gesicht des Einsamsten. –

Düster ging ich jüngst durch leichenfarbne Dämmerung – düster und hart, mit gepreßten Lippen. Nicht nur *eine* Sonne war mir untergegangen.

Ein Pfad, der trotzig durch Geröll stieg, ein boshafter, einsa-

Tak pravil Zarathustra a usmál se při tom po druhé: tu však pomyslel na své opuštěné přátele – a jako by se byl svými myšlenkami na nich provinil, zlobil se na sebe pro své myšlenky. A brzy se stalo, že smějící se plakal – zlobou a touhou Zarathustra hořce zaplakal.

O vidění a hádance

1.

Když se mezi lodníky rozneslo, že Zarathustra je na lodi – neboť současně s ním vstoupil na palubu muž, plující z blažených ostrovů –, tu povstalo velké dychtění a očekávání. Zarathustra však po dva dni mlčel a byl chladný a hluchý truchlivostí, takže neodpovídal ani na pohledy, ani na otázky. K večeru druhého dne však své uši zas otevřel, třebaže ještě mlčel: neboť mnoho podivného a nebezpečného bylo slyšeti na této lodi, jež přijížděla z dálky a špěla ještě dál. Byl Zarathustra přítelem všech, kdož konají daleké cesty a nechtějí žítí bez nebezpečství. A hle! posléze se mu v poslouchání uvolnil vlastní jazyk a led jeho srdce se rozlomil: – tu se jal mluvití takto:

Vám, směle hledajícím pokušitelům a komukoli, kdo s úskočnými plachtami se kdy vypravil na strašlivá moře, –

vám, zmámeným hádankou, vám kdož se těšíte z dvojsvitu, vám, jejichž duše flétnami je vábena k jícňům všech bludišť:

– neboť nechce se vám zbabělou rukou tápati po nití; a kde můžete *uhodnouti*, tam v zášti máte *usuzování* –

jedině vám budu vypravovati hádanku, kterou jsem *viděl* – vidění nejosamělejšího. –

Chmurně šel jsem nedávno soumrakem mrtvolně bledým – chmurně a tvrdě, se stisknutými rty. Nejenom *jedno* slunce mi bylo zašlo.

Stezka, jež vzdorně stoupala ostrým kamením, zlobná, osa-

mer, dem nicht Kraut, nicht Strauch mehr zusprach: ein Berg-Pfad knirschte unter dem Trotz meines Fußes.

Stumm über höhnischem Geklirr von Kieselsteinen schreitend, den Stein zertretend, der ihn gleiten ließ: also zwang mein Fuß sich aufwärts.

Aufwärts – dem Geiste zum Trotz, der ihn abwärts zog, abgrundwärts zog, dem Geiste der Schwere, meinem Teufel und Erzfeinde.

Aufwärts – obwohl er auf mir saß, halb Zwerg, halb Maulwurf; lahm; lähmend; Blei durch mein Ohr, Bleitropfen-Gedanken in mein Hirn träufelnd.

»O Zarathustra«, raunte er höhnisch Silb' um Silbe, »du Stein der Weisheit! Du warfst dich hoch, aber jeder geworfene Stein muß – fallen!

O Zarathustra, du Stein der Weisheit, du Schleuderstein, du Stern-Zertrümmerer! Dich selber warfst du so hoch – aber jeder geworfene Stein – muß fallen!

Verurteilt zu dir selber und zur eignen Steinigung: o Zarathustra, weit warfst du ja den Stein – aber auf *dich* wird er zurückfallen!

Drauf schwieg der Zwerg; und das währte lange. Sein Schweigen aber drückte mich; und solchermassen zu zweien ist man wahrlich einsamer als zu einem!

Ich stieg, ich stieg, ich träumte, ich dachte – aber alles drückte mich. Einem Kranken glich ich, den seine schlimme Marter müde macht, und den wieder ein schlimmerer Traum aus dem Einschlafen weckt. –

Aber es gibt etwas in mir, das ich Mut heiße: das schlug bisher mir jeden Unmut tot. Dieser Mut hieß mich endlich stille stehn und sprechen: »Zwerg! Du! Oder ich!« –

Mut nämlich ist der beste Totschläger – Mut, welcher *angreift*: denn in jedem Angriffe ist klingendes Spiel.

Der Mensch aber ist das mutigste Tier: damit überwand er jedes Tier. Mit klingendem Spiele überwand er noch jeden Schmerz; Menschen-Schmerz aber ist der tiefste Schmerz.

Der Mut schlägt auch den Schwindeltot an Abgründen: und

mělá, k níž se již netulilo býlí ani keř: horská stezka skřípala pod vzdorem mé nohy.

Němě kráčejič přes výsměšně řinčící oblázky, drtíc kámen, po němž sklouzala: tak si má noha vynucovala cestu vzhůru.

Vzhůru – navzdory duchu, jenž táhl jí v hloub, do propasti v hloub, navzdory duchu tíže, mému d'áblu a arcinepříteli.

Vzhůru – ačkoli seděl na mně, půl trpaslík, půl krtek; chromý; zchromující; kapaje mi olovo v ucho a v mozek olověné krůpěje myšlenek:

„Ó Zarathustro,“ šepotal výsměšně slabiku za slabikou, „ty kameni moudrosti! Vysoko jsi se vymrštil, ale každý vymršťený kámen – spadne!

Ó Zarathustro, ty kameni moudrosti, kameni hozený z praku, ty drtiteli hvězd! Sám sebe jsi tak vysoko vymrštil – ale každý vymršťený kámen – spadne!

Odsouzen k sobě sám a k vlastnímu kamenování: ó Zarathustro, vskutku, daleko jsi vymrštil kámen – ale na *tebe* spadne zpět!“

Pak trpaslík mlčel; a trvalo to dlouho. Jeho mlčení mne však tížilo; a takto ve dvou je samota věru větší než samojednému!

Stoupal jsem, stoupal, snil a přemýšlel – ale všechno mne tížilo. Byl jsem jako nemocný, ježž znavuje zlá jeho trýzeň a ježž zase horší sen budí z usínání. –

Ale cosi jest ve mně, co jmenuji odvahou: to zavraždilo mi dosud každou bojácnou váhavost. Tato odvaha mi posléze kázala zastaviti se a promluvit: „Trpaslíku! Ty! Nebo já!“ –

Odvaha je totiž nejlepší vrah – odvaha, která *útočí*: neboť v každém útoku jest jásot polnice.

Člověk však je zvíře nejodvážnější: tím přemohl každé zvíře. Jásotem polnice přemohl ještě každý bol; lidský bol je však nejhlubší bol.

Odvaha zavraždí též závrať nad propastmi: a kde by člo-

wo stünde der Mensch nicht an Abgründen! Ist Sehen nicht selber – Abgründe sehen?

Mut ist der beste Totschläger: der Mut schlägt auch das Mitleiden tot. Mitleiden aber ist der tiefste Abgrund: so tief der Mensch in das Leben sieht, so tief sieht er auch in das Leiden.

Mut aber ist der beste Totschläger, Mut, der angreift: der schlägt noch den Tod tot, denn er spricht: »War das das Leben? Wohlan! Noch einmahl!«

In solchem Spruche aber ist viel klingendes Spiel. Wer Ohren hat, der höre. –

2.

»Halt! Zwerg!« sprach ich. »Ich! Oder du! Ich aber bin der Stärkere von uns beiden –: du kennst meinen abgründlichen Gedanken nicht! *Den* – könntest du nicht tragen!« –

Da geschah, was mich leichter machte: denn der Zwerg sprang mir von der Schulter, der Neugierige! Und er hockte sich auf einen Stein vor mich hin. Es war aber gerade da ein Torweg, wo wir hielten.

»Siehe diesen Torweg! Zwerg!« sprach ich weiter: »der hat zwei Gesichter. Zwei Wege kommen hier zusammen: die ging noch niemand zu Ende.

Diese lange Gasse zurück: die währt eine Ewigkeit. Und jene lang Gasse hinaus – das ist eine andre Ewigkeit.

Sie widersprechen sich, diese Wege; sie stoßen sich gerade vor den Kopf – und hier, an diesem Torwege, ist es, wo sie zusammenkommen. Der Name des Torwegs steht oben geschrieben: »Augenblick.«

Aber wer einen von ihnen weiter ginge – und immer weiter und immer ferner: glaubst du, Zwerg, daß diese Wege sich ewig widersprechen?« –

»Alles Gerade lügt«, murmelte verächtlich der Zwerg. »Alle Wahrheit ist krumm, die Zeit selber ist ein Kreis.«

»Du Geist der Schwerel!« sprach ich zürnend, »mache dir es

věk nestál nad propastmi! Zdaž vidět samo není – vidět propasti?«

Odvaha je nejlepší vrah: odvaha zavraždí i soucit. Soucit je však nejhlubší propast: jak hluboko člověk do života zírá, tak hluboko i do utrpení.

Odvaha však je nejlepší vrah – odvaha, která útočí: usmrtí samu smrt, neb dí tato slova: „To že byl život? Nuže vzhůru! Ještě jednou!“

V takových však slovech hlasitě jásá polnice. Kdo uši má, slyš! –

2.

„Zadrž! Trpaslíku!“ řekl jsem. „Já! Nebo ty! Já jsem však silnější z nás dvou –: ty neznáš mé propastné myšlenky! *Tě* – bys neunes!“ –

Tu se stalo, co mi nadlehčilo: neboť trpaslík mi seskočil s ramenou, zvědavý! A dřepl si na kámen přede mne. Byla to však právě cesta branou, kde jsme zastavili.

„Viz tuto cestu branou! Trpaslíku!“ pokračoval jsem, „ta má dvě tváří. Schází se tu dvě cest: těmi ještě nikdo neprošel až na konec.

Tato dlouhá ulice zpět: ta trvá věčnost. A ona dlouhá ulice dopředu – toť jiná věčnost.

Odporují si ty dvě cesty, narážejí si právě o čelo – a zde pod tou branou se setkávají. Jméno té cesty branou je napsáno nahoře: „Okamžik“.

Ale kdo by jednou z nich šel dál – a vždy do dálnějších a vzdálenějších dálek: myslíš, trpaslíku, že tyto cesty si odporují na věky?“ –

„Vše přímé lže,“ zamumlal trpaslík opovrzhlivě. „Každá pravda je křivá, sám čas je kruh.“

„Ty duchu tíže!“ pravil jsem hněvivě, „neulehčuj si to

nicht zu leicht! Oder ich lasse dich hocken, wo du hockst, Lahm-
fuß – und ich trug dich *hoch!*

Siehe, sprach ich weiter, diesen Augenblick! Von diesem Tor-
wege Augenblick läuft eine lange ewige Gasse *rückwärts*: hinter uns
liegt eine Ewigkeit.

Muß nicht, was laufen *kann* von allen Dingen, schon einmal
diese Gasse gelaufen sein? Muß nicht, was geschehn *kann* von
allen Dingen, schon einmal geschehn, getan, vorübergelaufen sein?

Und wenn alles schon dagewesen ist: was hältst du Zwerg von
diesem Augenblick? Muß auch dieser Torweg nicht schon – dage-
wesen sein?

Und sind nicht solchermaßen fest alle Dinge verknötet, daß
dieser Augenblick *alle* kommenden Dinge nach sich zieht? *Also* –
sich selber noch?

Denn, was laufen *kann* von allen Dingen: auch in dieser langen
Gasse *hinaus* – *muß* es einmal noch laufen! –

Und diese langsame Spinne, die im Mondschein kriecht, und
dieser Mondschein selber, und ich und du im Torwege, zusammen
flüsternd, von ewigen Dingen flüsternd – müssen wir nicht alle
schon dagewesen sein?

– und wiederkommen und in jener anderen Gasse laufen, hi-
naus, vor uns, in dieser langen schaurigen Gasse – müssen wir nicht
ewig wiederkommen? –«

Also redete ich, und immer leiser: denn ich fürchtete mich vor
meinen eignen Gedanken und Hintergedanken. Da, plötzlich, hör-
te ich einen Hund nahe *heulen*.

Hörte ich jemals einen Hund so heulen? Mein Gedanke lief
zurück. Ja! Als ich Kind war, in fernster Kindheit:

– da hörte ich einen Hund so heulen. Und sah ihn auch, ge-
sträubt, den Kopf nach oben, zitternd, in stillster Mitternacht, wo
auch Hunde an Gespenster glauben:

– also daß es mich erbarmte. Eben nämlich ging der volle
Mond, totschweigsam, über das Haus, eben stand er still, eine
runde Glut – still auf flachem Dache, gleich als auf fremdem
Eigentume: –

darob entsetzte sich damals der Hund: denn Hunde glauben an

příliš! Sice tě, kulhavče, nechám dřepěti, kde dřepíš – a vzne-
sl jsem tě *vysoke!*

Pohled’,“ pokračoval jsem, „na tento okamžik! Od této
cesty branou, od tohoto okamžiku běží dlouhá věčná ulice
dozadu: za námi leží věčnost.

Zda všechny věci, jež *mohou* běžeti, nutně již jednou ne-
běžely touto ulicí? Zda všechno, co se státi *může*, nutně se již
jednou nestalo, neuskutečnilo, již neběželo mimo?

A bylo-li tu již všechno: co, trpaslíku, míníš o tomto
okamžiku? Zdaž není nutné, aby tu jednou již i tato cesta
branou – byla bývala?

A zdaž nejsou tímto způsobem všechny věci pevně
spolu zauzleny tak, že tento okamžik za sebou vleče *všechny*
věci, jež přijdou? *Tedy* – také sebe sám?

Neboť všechno, co *může* běžeti: také touto dlouhou ces-
tou *dopředu* – *nutně* jednou poběží! –

A tento pomalý pavouk, jenž leze v měsíčním svitu,
a tento svit měsíční sám a já a ty na cestě pod branou, šep-
tajíce spolu, o věčných věcech šeptajíce – zdaž není nutné,
abychom my všichni tu již byli bývali?

– a zda nepřijdeme nutně *zas* a nepoběžíme onou dru-
hou ulicí, ven, tam před námi, onou dlouhou hrůznou ulicí
– zdaž se nutně nebudeme vracet na věky? –“

Tak jsem mluvil, a stále tišeji: neboť jsem se děsil svých
vlastních myšlenek i toho, co se tajilo za nimi. Tu jsem po-
jednou zaslechl psa nablízku *výti*.

Zaslechl jsem kdy psa takto *výti*? Má myšlenka běžela
zpět. Ano! Když jsem byl dítětem, v nejbližším dětství:

– tehdy zaslechl jsem psa takto *výti*. A viděl jsem ho též,
zježeného, s hlavou vzhůru, chvějícího se, v nejtišší půlnoci,
kdy také psi věří v přízraky:

– takže mne jalo slitování. Právě totiž kráčel měsíc
úplněk, smrtelně mlčící, nad domem, právě se zastavil, ku-
latý žár – zastavil na ploché střeše, jakoby na cizím vlastnic-
tví: –

toho se tenkrátě zděsil pes: neboť psi věří v zloděje

Diebe und Gespenster. Und als ich wieder so heulen hörte, da erbarmte es mich abermals.

Wohin war jetzt Zwerg? Und Torweg? Und Spinne? Und alles Flüstern? Träumte ich denn? Wachte ich auf? Zwischen wilden Klippen stand ich mit einem Male, allein, öde, im ödesten Mondscheine.

Aber da lag ein Mensch! Und da! Der Hund, springend, gesträubt, winselnd – jetzt sah er mich kommen – da heulte er wieder, da schrie er – hörte ich je einen Hund so Hilfschrein?

Und, wahrlich, was ich sah, desgleichen sah ich nie. Einen jungen Hirten sah ich, sich windend, würgend, zuckend, verzerrten Antlitzes, dem eine schwarze schwere Schlange aus dem Munde hing.

Sah ich je so viel Ekel und bleiches Grauen auf einem Antlitze? Er hatte wohl geschlafen? Da kroch ihm die Schlange in den Schlund – da biß sie sich fest.

Meine Hand riß die Schlange und riß – umsonst! sie rieß die Schlange nicht aus dem Schlunde. Da schrie es aus mir: »Beiß zu! Beiß zu!

Den Kopf ab! Beiß zu!« – so schrie es aus mir, mein Grauen, mein Haß, mein Ekel, mein Erbarmen, all mein Gutes und Schlimmes schrie mit *einem* Schrei aus mir. –

Ihr Kühnen um mich! Ihr Sucher, Versucher, und wer von euch mit listigen Segeln sich in unerforschte Meere einschiffte! Ihr Rätsel-Frohen!

So ratet mir doch das Rätsel, das ich damals schaute, so deutet mir doch das Gesicht des Einsamsten!

Denn ein Gesicht war's und ein Vorherschn: – *was* sah ich damals im Gleichnisse? Und *wer* ist, der einst noch kommen muß?

Wer ist der Hirt, dem also die Schlange in den Schlund kroch? *Wer* ist der Mensch, dem also alles Schwerste, Schwärzeste in den Schlund kriechen wird?

– Der Hirt aber biß, wie mein Schrei ihm riet; er biß mit gutem Bisse! Weit weg spie er den Kopf der Schlange –: und sprang empor. –

a přízraky. A když jsem opět zaslechl takové vytí, jalo mne slitování po druhé.

Kam se teď poděl trpaslík? A cesta branou? A pavouk? A všechen šepot? Což jsem snil? Procitl jsem? Mezi divokými útesy jsem pojednou stál, já sám, opuštěn v nejpustším svitu měsíce.

Ale zde ležel člověk! A zde! Pes, poskakující, zježený, kňučící – teď mne viděl přicházet – tu opět vyl, tu *křičel* – slyšel jsem kdy psa tak o pomoc křičet?

A věru, co jsem zřel, něco takového nezřel jsem nikdy. Mladého pastýře jsem zřel, jak se strhanou tváří se kroutil a dusil a sebou škubal a z úst mu visel černý těžký had.

Viděl jsem kdy tolik hnusu a bledého zděšení na jediné tváři? Patrně ležel a spal – tu vlezl mu had do jícnu – a tam se zakousl!

Má ruka trhala hadem a trhala – nadarmo! Hada z jícnu nevytrhla. Tu vzkřiklo to ze mne: „Kousni! Kousni!

Ukousni hlavu! Kousni!“ – tak to křičelo ze mne, mé zděšení, má nenávisť, můj hnus, mé slitování, všechno mé dobro i zlo křičelo ze mne *jediným* výkřikem. –

Vy smělí kol mne! Vy hledající pokusitelé a kdokoli z vás úskočnými plachtami se vyplavil na nezbadaná moře! Vy, kdož se těšíte z hádanek!

Nuž hádejte mi hádanku, kterou jsem tenkrát zřel, nuž vyložte mi vidění nejosamějšího!

Neboť vidění to bylo a předvídaní: – *co* jsem tenkrát viděl v podobenství? A *kdo* jest, kdo jednou nezbytně ještě přijde?

Kdo je pastýř, jemuž takto had vlezl do jícnu? *Kdo* je člověkem, jemuž takto vše nejtěžší, nejčernější vlezl do jícnu?

– Ale pastýř kousal, jak mu radil můj výkřik; kousal a dobře kousal! Daleko od sebe vyplivl hlavu hadí –: a vyskočil. –

Nicht mehr Hirt, nicht mehr Mensch – ein Verwandelter, ein Umleuchteter, welcher *lachte!* Niemals noch auf Erden lachte je ein Mensch, wie *er* lachte!

O meine Brüder, ich hörte ein Lachen, das keines Menschen Lachen war – und nun frißt ein Durst an mir, eine Sehnsucht, die nimmer stille wird.

Meine Sehnsucht nach diesem Lachen frißt an mir: o wie ertrage ich's noch zu leben! Und wie ertrüge ich's, jetzt zu sterben! –

Also sprach Zarathustra.

Von der Seligkeit wider Willen

Mit solchen Rätseln und Bitternissen im Herzen fuhr Zarathustra über das Meer. Als er aber vier Tagereisen fern war von den glückseligen Inseln und von seinen Freunden, da hatte er allen seinen Schmerz überwunden –: siegreich und mit festen Füßen stand er wieder auf seinem Schicksal. Und damals redete Zarathustra also zu seinem frohlockenden Gewissen:

Allein bin ich wieder und will es sein, allein mit reinem Himmel und freiem Meere; und wieder ist Nachmittag um mich.

Des Nachmittags fand ich zum ersten Male einst meine Freunde, des Nachmittags auch zum anderen Male – zur Stunde, da alles Licht stiller wird.

Denn was von Glück noch unterwegs ist zwischen Himmel und Erde, das sucht sich nun zur Herberge noch eine lichte Seele: *vor Glück* ist alles Licht jetzt stiller worden.

O Nachmittag meines Lebens! Einst stieg auch *mein* Glück zu Tale, daß es sich eine Herberge suche: da fand es diese offenen gastfreundlichen Seelen.

O Nachmittag meines Lebens! Was gab ich nicht hin, daß ich eins hätte: diese lebendige Pflanzung meiner Gedanken und dies Morgenlicht meiner höchsten Hoffnung!

Gefährten suchte einst der Schaffende und Kinder *seiner* Hoff-

Ne již pastýř, ne již člověk – kdosi proměněný, ozářený, jenž se *smál!* Nikdy ještě na zemi nesmál se člověk jak *on!*

Ó moji bratři, slyšel jsem smích, jenž nebyl smíchem lidským – a teď mne žízeň sžírá, touha, jež nikdy se neutiší!

Má touha po tomto smíchu mne sžírá: ó, kterak snesu ještě žítí! A kterak snéstí, abych teď zemřel! –

Tak pravil Zarathustra.

O nevítaném blaženství

S takovými hádankami a hořkostmi v svém srdci jel Zarathustra přes moře. Ale když ujel čtyři dni cesty od blažených ostrovů a od svých přátel, tu již přemohl všecek svůj bol –: vítězně a pevnýma nohama zase stál na svém osudu. A tehdy Zarathustra promluvil takto k plesajícím svému svědomí:

Sám jsem opět a sám chci býti, sám s čistým nebem a volným mořem: a opět je kolem mne odpoledne.

Odpoledne jsem kdysi po prvé nalezl své přátele, odpoledne též po druhé – v onu hodinu, kdy všechno světlo tichne.

Neboť, co blaha je ještě na cestě mezi nebem a zemí, to si v onu hodinu hledá za přístřeší světlo duši: vždyť všechno světlo *šťěstím* se teď ztišilo.

Ó mého života odpoledne! Kdysi též *moje* štěstí sestoupilo v údolí, přístřeší si hledat: tu nalezlo tyto otevřené pohostinské duše.

Ó mého života odpoledne! Čeho jsem se všeho nevzdal, abych jedno měl: abych měl tuto živoucí osadu svých myšlenek a toto jitrní světlo své nejvyšší naděje!

Druhy a děti *své* vlastní naděje hledal kdysi tvořící: a hle,

nung; und siehe, es fand sich, daß er sie nicht finden könne, es sei denn, er schaffe sie selber erst.

Also bin ich mitten in meinem Werke, zu meinen Kindern gehend und von ihnen kehrend: um seiner Kinder willen muß Zarathustra sich selbst vollenden.

Denn von Grund aus liebt man nur sein Kind und Werk; und wo große Liebe zu sich selber ist, da ist sie der Schwangerschaft Wahrzeichen: so fand ich's.

Noch grünen mir meine Kinder in ihrem ersten Frühlinge, nahe beieinander stehend und gemeinsam von Winden geschützt, die Bäume meines Gartens und besten Erdreichs.

Und wahrlich! Wo solche Bäume beieinander stehn, da *sind* glückselige Inseln!

Aber einstmals will ich sie ausheben und einen jeden für sich allein stellen: daß er Einsamkeit lerne und Trotz und Vorsicht.

Knorrig und gekrümmt und mit biegsamer Härte soll er mir dann am Meere dastehn, ein lebendiger Leuchtturm unbesiegbaren Lebens.

Dort, wo die Stürme hinab ins Meer stürzen, und des Gebirgs Rüssel Wasser trinkt, da soll ein jeder einmal seine Tag- und Nacht-wachen haben, zu *seiner* Prüfung und Erkenntnis.

Erkannt und geprüft soll er werden, darauf, ob er meiner Art und Abkunft ist – ob er eines langen Willens Herr sei, schweigsam, auch wenn er redet, und nachgebend also, daß er im Geben *nimmt*: –

– daß er einst mein Gefährte werde und ein Mitschaffender und Mitfeiernder Zarathustras –: ein solcher, der mir meinen Willen auf meine Tafeln schreibt: zu aller Dinge vollerer Vollen-dung.

Und um seinetwillen und seinesgleichen muß ich selber *mich* vollenden: darum weiche ich jetzt meinem Glücke aus und biete mich allem Unglücke an – zu *meiner* letzten Prüfung und Erkenntnis.

Und wahrlich, Zeit war's, daß ich ging; und des Wanderers Schatten und die längste Weile und die stillste Stunde – alle redeten mir zu: »Es ist höchste Zeit!«

ukázalo se, že jich nemůže nalézt, ledaže si je teprve stvoří.

Tak jsem uprostřed ve svém díle, k svým dětem jda a od nich se vracaje: pro své děti je Zarathustra povinen sám sebe zdokonaliti.

Neboť z hloubi duše milujeme pouze své dítě a dílo; a kde jest veliká láska k sobě samému, tam je znakem těhotenství: tak jsem to našel.

Ještě se mi zelenají mé děti v svém prvním jaru, blízko u sebe stojíce a společně kláceny větrem – ty stromy mého sadu a nejlepší mé prsti.

A věru! Kde takové stromy pospolu stojí, tam *jsou* blažené ostrovy.

Ale jednou je vysadím a každý z nich postavím zvláště: aby poznal samotu a vzdor a opatrnost.

Uzlovitě a zkřiveně a s ohebnou tvrdostí nechť mi pak ční na břehu moře, živoucí maják nepřemožitelného života.

Tam, kde se bouře vrhají do moře a kde chobot pohoří pije vodu, tam nechť každý jednou bdí na stráži ve dne a v noci, aby *sám* byl zkoumán a poznán.

Poznán budiž a zkoumán, zda je mého rodu a původu – zda je pánem dlouhé vůle, zda je mlčenlivý, i když mluví, a zda se poddává tak, že dáváje *béře*: –

– aby se jednou mým druhem stal, jenž spolu se Zarathustrou tvoří a spolu s ním slavnost slaví –: aby se stal tím, kdo mi moji vůli píše na moje desky k dokonalejšímu dovršení všech věcí.

A pro něj i pro ty, kdož jsou jeho druhu, jsem já povinen sám *sebe* zdokonaliti: proto se teď vyhýbám svému štěstí a nabízím se všemu neštěstí – abych *já* byl poslední zkouškou zkoumán a poznán.

A věru, byl čas, abych šel; a poutníkův stín i nejdelší chvíle i nejtíší hodina – to vše mi domlouvalo: „Je svrchovaný čas!“

Der Wind blies mir durchs Schlüsselloch und sagte »Komm!«
Die Tür sprang mir listig auf und sagte »Geh!«

Aber ich lag angekettet an die Liebe zu meinen Kindern: das Begehren legte mir diese Schlinge, das Begehren nach Liebe, daß ich meiner Kinder Beute würde und mich an sie verlöre.

Begehren – das heißt mir schon: mich verloren haben. *Ich habe euch, meine Kinder!* In diesem Haben soll alles Sicherheit und nichts Begehren sein.

Aber brütend lag die Sonne meiner Liebe auf mir, im eignen Saft kochte Zarathustra – da flogen Schatten und Zweifel über mich weg.

Nach Frost und Winter gelüstete mich schon: »o daß Frost und Winter mich wieder knacken und knirschen machten!« seufzte ich: – da stiegen eisige Nebel aus mir auf.

Meine Vergangenheit brach ihre Gräber, manch lebendig begrabner Schmerz wachte auf –: ausgeschlafen hatte er sich nur, versteckt in Leichen-Gewänder.

Also rief mir alles in Zeichen zu: »es ist Zeit!« Aber ich – hörte nicht: bis endlich mein Abgrund sich rührte und mein Gedanke mich biß.

Ach, abgründlicher Gedanke, der du *mein* Gedanke bist! Wann finde ich die Stärke, dich graben zu hören und nicht mehr zu zittern?

Bis zur Kehle hinauf klopft mir das Herz, wenn ich dich graben höre! Dein Schweigen noch will mich würgen, du abgründlich Schweigender!

Noch wagte ich niemals, dich *herauf* zu rufen: genug schon, daß ich dich mit mir – trug! Noch war ich nicht stark genug zum letzten Löwen-Übermute und Mutwillen.

Genug des Furchtbaren war mir immer schon deine Schwere: aber einst soll ich noch die Stärke finden und die Löwen-Stimme, die dich heraufruft!

Wenn ich mich dessen erst überwunden habe, dann will ich mich auch des Größeren noch überwinden; und ein *Sieg* soll meiner Vollendung Siegel sein! –

Inzwischen treibe ich noch auf ungewissen Meeren; der Zufall

Vítr mi foukal klíčnı dírkou a řekl: „Pojď!“ Dveře se mi lstivě rozskočily a řekly: „Jdi!“

Já však ležel připoután řetězem lásky k svým dětem: touha, touha po lásce mi nalíčila tato osidla, abych se stal kořistí svých dětí a v nich se ztratil.

Toužitı – to mi již znamená: že jsem se ztratil. *Mám vás, moje děti!* V tomto majetku vše budıž jistotou a nic pouhým touženım.

Sedělo však na mně slunce mé lásky, ve vlastní štávě se vařil Zarathustra – tu přese mne přelétly stíny a pochybnosti.

Mrazu a zimy se mi už chtělo: „Ó, kéž by mráz a zima mnou zase chrastily a skřípaly!“ vzdychal jsem – tu ze mne vystoupily ledové mlhy.

Má minulost rozlomila své hroby, procitla nejedna bolest pohřbená za živa –: jenom se vyspala, ukryta v umrlčí rubáš.

Takto na mne všechno volalo znamenımı: „Je čas!“ Ale já – jsem neslyšel: až posléze má propast se pohnula a má myšlenka mne kousla.

Ach, propastná myšlenka, jež jsi myšlenkou *mojí*, kdy naleznu sílu, abych tě slyšel hrabati a nechvěl se již?

Až do hrdla buší mi srdce, slyším-li tě hrabati! I tvé mlčení samo mne rdousı, ty propastně mlčıcı!

Ještě jsem se neodvázil nikdy vyvolati tě *vzhůru*: dost na tom již, že jsem tě s sebou – nosil! Ještě jsem nebyl dost silný k poslední zvůli a svévoli lvı!

Dosti hrozného mi působila vždycky již tvá tíže: jednou však naleznu i sílu a lvı hlas, abych tě vyvolal vzhůru!

Jestliže se k tomu přemohu, pak se přemohu ještě k čemusi většımı; a *vítězstvım* bude zpečetěno mé zdokonalení! –

Zatım jsem ještě hnán po nejistých mořích; lichotı mi

schmeichelt mir, der glattzüngige; vorwärts und rückwärts schaue ich – noch schaue ich kein Ende.

Noch kam mir die Stunde meines letzten Kampfes nicht – oder kommt sie mir wohl eben? Wahrlich, mit tückischer Schönheit schaut mich rings Meer und Leben an!

O Nachmittag meines Lebens! O Glück vor Abend! O Hafen auf hoher See! O Friede im Ungewissen! Wie mißtraue ich euch allen!

Wahrlich, mißtrauisch bin ich gegen eure tückische Schönheit! Dem Liebenden gleiche ich, der allzusammenem Lächeln mißtraut.

Wie er die Geliebteste vor sich her stößt, zärtlich noch in seiner Härte, der Eifersüchtige –, also stoße ich diese selige Stunde vor mir her.

Hinweg mit dir, du selige Stunde! Mit dir kam mir eine Seligkeit wider Willen! Willig zu meinem tiefsten Schmerze stehe ich hier – zur Unzeit kamst du!

Hinweg mit dir, du selige Stunde! Lieber nimm Herberge dort – bei meinen Kindern! Eile! und segne sie vor Abend noch mit *meinem* Glück!

Da naht schon der Abend: die Sonne sinkt. Dahin – mein Glück! –

Also sprach Zarathustra. Und er wartete auf sein Unglück die ganze Nacht; aber er wartete umsonst. Die Nacht blieb hell und still, und das Glück selber kam ihm immer näher und näher. Gegen Morgen aber lachte Zarathustra zu seinem Herzen und sagte spöttisch: »Das Glück läuft mir nach. Das kommt davon, daß ich nicht den Weibern nachlaufe. Das Glück aber ist ein Weib.«

Vor Sonnen-Aufgang

O Himmel über mir, du Reiner! Tiefer! Du Licht-Abgrund! Dich schauend schaudere ich vor göttlichen Begierden.

In deine Höhe mich zu werfen – das ist *meine* Tiefe! In deine Reinheit mich zu bergen – das ist *meine* Unschuld!

náhoda svým hladkým jazykem; zřím vpřed i vzad –, konce však ještě nezřím.

Nepřišla mi ještě hodina mého posledního boje – či přichází mi právě teď? Věřu, úskočnou krásou kolemkol na mne zírá moře i život!

Ó mého života odpoledne! Ó štěstí před večerem! Ó přístave na širém moři! Ó míře v nejistotě! Jak málo důvěřuji vám všem!

Věřu, nemám důvěry k vaší potměšilé kráse! Milenci se podobám, jenž nedůvěřuje úsměvu příliš sametovému.

Jako před sebou pohání svou nejmilovanější, žárlivec ten, něžný ještě v své tvrdosti, tak před sebou poháním tuto blaženou hodinu.

Pryč s tebou, ty blažená hodino! S tebou mi vzešlo blaženství nevídané! Zde stojím, abych vítal svůj nejhlubší bol – přišla jsi nevčas!

Pryč s tebou, ty blažená hodino! Raději si zvol přístřeší tam – u mých dětí! Pospěš si! A ještě před večerem jim požehej *mým* vlastním štěstím.

Tu se již blíží večer: slunce se sklání. To tam – štěstí mé! –

Tak pravil Zarathustra. A čekal na své neštěstí po celou noc: nadarmo však čekal. Noc zůstala jasná a tichá, a štěstí samo přicházelo mu stále blíž a blíž. K jitru však usmál se Zarathustra na své srdce a pravil výsměšně: „Štěstí běhá za mnou. To proto, že já neběhám za ženami. Štěstí však je žena.“

Před východem slunce

Ó nebe nade mnou, ty čisté! Hluboké! Propasti světla! Tebe zřím a třesu se božskými žádostmi.

Do tvé výšky se vrhnouti – toť *moje* hloubka! Do tvé čistoty se skrýti – *moje* nevinnost.

Den Gott verhüllt seine Schönheit: so verbirgst du deine Sterne. Du redest nicht: *so* kündest du mir deine Weisheit.

Stumm über brausendem Meere bist du heut mir aufgegangen, deine Liebe und deine Scham redet Offenbarung zu meiner brausenden Seele.

Daß du schön zu mir kamst, verhüllt in deine Schönheit, daß du stumm zu mir sprichst, offenbar in deiner Weisheit:

O wie erriete ich nicht alles Schamhafte deiner Seele! *Vor* der Sonne kamst du zu mir, dem Einsamsten.

Wir sind Freunde von Anbeginn: uns ist Gram und Grauen und Grund gemeinsam; noch die Sonne ist uns gemeinsam.

Wir reden nicht zueinander, weil wir zu vieles wissen –: wir schweigen uns an, wir lächeln uns unser Wissen zu.

Bist du nicht das Licht zu meinem Feuer? Hast du nicht die Schwester-Seele zu meiner Einsicht?

Zusammen lernten wir alles; zusammen lernten wir über uns zu uns selber aufsteigen und wolkenlos lächeln: –

– wolkenlos hinab lächeln aus lichten Augen und aus meilenweiter Ferne, wenn unter uns Zwang und Zweck und Schuld wie Regen dampfen.

Und wanderte ich allein: *wes* hungerte meine Seele in Nächten und Irr-Pfaden? Und stieg ich Berge, *wen* suchte ich je, wenn nicht dich, auf Bergen?

Und all mein Wandern und Bergsteigen: eine Not war's nur und ein Behelf des Unbeholfenen – *fliegen* allein will mein ganzer Wille, in *dich* hinein fliegen!

Und wen haßte ich mehr, als ziehende Wolken und alles, was dich befleckt? Und meinen eignen Haß haßte ich noch, weil er dich befleckte!

Den ziehenden Wolken bin ich gram, diesen schleichenden Raub-Katzen: sie nehmen dir und mir, was uns gemein ist – das ungeheure unbegrenzte Ja- und Amen-sagen.

Diesen Mittlern und Mischern sind wir gram, den ziehenden Wolken: diesen Halb- und Halben, welche weder segnen lernten, noch von Grund ausfluchen.

Lieber will ich noch unter verschlossenem Himmel in der

Bůh je zahalován svou krásou: tak zakrýváš ty svoje hvězdy. Nepromlouváš: *tak* mi hlásáš svou moudrost.

Beze slova nad mořem bouřícím jsi mi dnes vzešlo, tvá láska a tvůj stud promlouvá zjevením k mé bouřící duši.

Žes v kráse ke mně přišlo, zahaleno ve svou krásu, že němě se mnou mluvíš, zjeveno ve své moudrosti:

Ó, jak bych neuhodl vši stydlivosti v tvé duši! *Před* sluncem přišlo ke mně, nejosamělejšímu.

Jsmo od počátku přáteli: nám je společné hoře i hrůza i hloubka, a též slunce jest nám společné.

Nemluvíme spolu, že toho příliš víme –: mlčíme spolu, úsměvem se dělíme o své vědění.

Nejsi mému ohni světlem? Nemáš sesterské duše mému poznání?

Všemu jsme se společně učili, společně jsme se učili nad sebe k sobě samým vystupovat a usmívat se bez mračen: –

– bez mračen dolů se usmívat ze světlých očí a z dalek na míle a míle, když pod námi jako déšť se kouří tíseň a účel a vina.

A putoval-li jsem sám: *po kom* lačněla má duše v nocích a na bludných stezkách? A stoupal-li jsem do hor, *koho* jsem kdy, ne-li tebe, na horách hledal?

A vše mé putování a stoupání: nouze to byla jen a pomůcka toho, kdo si nedovede pomoci – chce jen *letěti* celá má vůle, vletěti v *tebe!*

A koho jsem nenáviděl víc než vlekoucí se mraky a vše, co tebe špiní? A vlastní svou nenávist jsem nenáviděl, že tebe špinil!

Vlekoucích se mraků jsem sok, těch plíživých loupežných koček: berou tobě i mně, co nám je společné – ono ohromné neomezené Ano! a Amen!

Těch smířujících a směřujících, těch vlekoucích se mraků jsme sokové, těch polopolovičatých, jež se nenaučily ani žehnat, ani proklínat z hloubi.

A ještě raději pod uzavřeným nebem sedět v sudu, raději

Tonne sitzen, lieber ohne Himmel im Abgrund sitzen, als dich, Licht-Himmel, mit Zieh-Wolken befleckt sehn!

Und oft gelüstete mich, sie mit zackichten Blitz-Golddrähten festzuheften, daß ich, gleich dem Donner, auf ihrem Kessel-Bauche die Pauke schläge: –

– ein zorniger Paukenschläger, weil sie mir dein Ja! und Amen! rauben, du Himmel über mir, du Reiner! Lichter! Du Licht-Abgrund! – weil sie dir *mein* Ja! und Amen! rauben.

Denn lieber noch will ich Lärm und Donner und Wetter-Flüche, als diese bedächtige zweifelnde Katzen-Ruhe; und auch unter Menschen hasse ich am besten alle Leisetreter und Halb- und Halben und zweifelnde, zögernde Zieh-Wolken.

Und »wer nicht segnen kann, der soll fluchen *lernen!*« – diese helle Lehre fiel mir aus hellem Himmel, dieser Stern steht auch noch in schwarzen Nächten an meinem Himmel.

Ich aber bin ein Segnender und ein Ja-Sager, wenn du nur um mich bist, du Reiner! Lichter! Du Licht-Abgrund! – in alle Abgründe trage ich da noch mein segnendes Ja-sagen.

Zum Segnenden bin ich worden und zum Ja-Sagenden: und dazu rang ich lange und war ein Ringer, daß ich einst die Hände frei bekäme zum Segnen.

Das aber ist mein Segnen: über jedwedem Ding als sein eigener Himmel stehn, als sein rundes Dach, seine azurne Glocke und ewige Sicherheit: und selig ist, wer also segnet!

Denn alle Dinge sind getauft am Borne der Ewigkeit und jenseits von Gut und Böse; Gut und Böse selber aber sind nur Zwischenschatten und feuchte Trübsale und Zieh-Wolken.

Wahrlich, ein Segnen ist es und kein Lästern, wenn ich lehre: »Über allen Dingen steht der Himmel Zufall, der Himmel Unschuld, der Himmel Ohngefähr, der Himmel Übermut.«

»Von Ohngefähr« – das ist der älteste Adel der Welt, den gab ich allen Dingen zurück, ich erlöste sie von der Knechtschaft unter dem Zwecke.

Diese Freiheit und Himmels-Heiterkeit stellte ich gleich azurner Glocke über alle Dinge, als ich lehrte, daß über ihnen und durch sie kein »ewiger Wille« – will.

bez nebe sedět v propasti, než tebe vidět, ty nebe světla, pošpiněno vleklými mračny!

A často se mi chtělo přibodnouti je zlatými dráty klikatých blesků, abych jako hromobití na jejich kotlovitém břichu v buben tlouk: –

– já zlostný bubeník, že mi loupí tvoje Ano! a Amen!, ó nebe nade mnou, ty čistě! světlé! Propasti světla! – že tobě loupí *moje* Ano! a Amen!

Neb raději ještě hřmot a třesk a hromování než pochybující tu kočkovitou rozvalu a klid; a též mezi lidmi nejvíce nenávidím všech tichošlápků a polopolovičatých i pochybujících, otáležících, vleklých mračen.

A „kdo neumí žehnat, *nauč se* proklínat“ – toto jasné učení mi spadlo z jasného nebe, tato hvězda i v černých nocích trvá na mém nebi.

Já však jsem ten, který žehná a říká Ano!, jsi-li ty jen kolem mne, ty čistě! ty světlé! Propasti světla! – do všech propastí pak vnáším své žehnající Ano.

Stal jsem se tím, který žehná a říká Ano: a proto jsem zápolil dlouho a zápasníkem byl, abych si jednou k žehnání uvolnil ruce.

Toto pak jest mé žehnání: nad každou věcí buď vlastním svým nebem, svou okrouhlou střešou buď, svým azurným zvonem a věčnou jistotou: a blažen, kdo takto žehná!

Neboť veškery věci jsou křtěny u zdroje věčnosti a mimo dobro a zlo; i dobro a zlo však jsou jen přechodnými stíny a vlhkými chmurami a vleklými mračny.

Věřu, je žehnáním, a ne rouháním, hlásám-li: „Nade všemi věcmi klene se nebe náhoda, nebe nevinnost, nebe znenadání, nebe bujnost.“

„Znenadání“ – toť nejstarší šlechtictví světa, to já jsem vrátil věcem, osvobodiv je z rabství pod vládou účelu.

Tuto svobodu, toto nebeské veselí jak azurný zvon jsem postavil nade všechny věci, když jsem hlásal: není pravda, že nad nimi a jimi nějaká „věčná vůle“ – chce.

Diesen Übermut und diese Narrheit stellte ich an die Stelle jenes Willens, als ich lehrte: »bei allem ist eins unmöglich – Vernünftigkeit!«

Ein *wenig* Vernunft zwar, ein Same der Weisheit zerstreut von Stern zu Stern – dieser Sauerteig ist allen Dingen eingemischt: um der Narrheit willen ist Weisheit allen Dingen eingemischt!

Ein wenig Weisheit ist schon möglich; aber diese selige Sicherheit fand ich an allen Dingen: daß sie lieber noch auf den Füßen des Zufalls – *tanzen*.

O Himmel über mir, du Reiner! Hoher! Das ist mir nun deine Reinheit, daß es keine ewige Vernunft-Spinne und Spinnennetze gibt –

– daß du mir ein Tanzboden bist für göttliche Zufälle, daß du mir ein Göttertisch bist für göttliche Würfel und Würfelspieler! –

Doch du errötest? Sprach ich Unausprechbares? Lästerte ich, indem ich dich segnen wollte?

Oder ist es die Scham zu zweien, welche dich erröten machte? – Heißest du mich gehn und schweigen, weil nun – der *Tag* kommt?

Die Welt ist tief –: und tiefer, als je der Tag gedacht hat. Nicht alles darf vor dem Tage Worte haben. Aber der Tag kommt: so scheiden wir nun!

O Himmel über mir, du Schamhafter! Glühender! O du mein Glück vor Sonnen-Aufgang! Der Tag kommt: so scheiden wir nun! –

Also sprach Zarathustra.

Von der verkleinernden Tugend

1.

Als Zarathustra wieder auf dem festen Lande war, ging er nicht stracks auf sein Gebirge und seine Höhle los, sondern tat viele Wege und Fragen und erkundete dies und das, also, daß er von sich selber im Scherze sagte: »siehe einen Floß, der in vielen Windungen zurück zur Quelle fließt!« Denn er wollte in Erfahrung brin-

Tuto bujnost, toto bláznovství jsem postavil na místo oné vůle, když jsem hlásal: „Je nemožné, aby při čemkoli byla – rozumnost!“

Něco *málo* rozumu, semínko moudrosti, rozhozené od hvězdy k hvězdě – ano, tento kvas je přimíchán všem věcem: ve jménu bláznovství je ke všem věcem přimíchána moudrost!

Něco málo moudrosti, to není vyloučeno; tuto blaženou jistotu jsem však našel na všech věcech: je jim milejší, když nohama náhody – *tančí*.

Ó nebe nade mnou, ty čistě! vysoké! Hle, to je mi tvá čistota, že není věčného pavouka rozumu ani pavučin rozumu –

– že tys mi taneční síní pro božské náhody, žes mi stolem bohů pro božské kostky, pro božské hráče! –

Ale ty se rdíš? Vyslovil jsem, co vysloveno býti nemá? Rouhal jsem se, když jsem ti chtěl žehnat?

Či jsi se zardělo studem před druhem svým? – Kážeš mi jíti a mlčeti, že nyní – přichází *den*?

Hluboký je svět – a hlubší, než jak den si kdy pomyslí. Nesmí všechno v přítomnosti dne býti vysloveno. Ale přichází *den*: tedy se rozlučme!

Ó nebe nade mnou, ty stydlivé! žhoucí! Ó ty mé štěstí před slunce východem! Přichází *den*: tedy se rozlučme! –

Tak pravil Zarathustra.

O zmenšující ctnosti

1.

Když byl Zarathustra opět na souši, nezamířil přímo do svých hor a do své sluje, nýbrž kráčil mnoha cestami a mnoho se ptal, vyzvídaje to i ono, takže sám o sobě žertem prohodil: „Hle, řeka, jež v mnoha oklikách teče nazpět k prameni!“ Neboť chtěl se dozvědět, co se zatím přihodilo

gen, was sich inzwischen *mit dem Menschen* zugetragen habe: ob er größer oder kleiner geworden sei. Und einmal sah er eine Reihe neuer Häuser; da wunderte er sich und sagte:

»Was bedeuten diese Häuser? Wahrlich, keine große Seele stellte sie hin, sich zum Gleichnisse!

Nähm wohl ein blödes Kind sie aus seiner Spielschachtel? Daß doch ein anderes Kind sie wieder in seine Schachtel täte.

Und diese Stuben und Kammern: können *Männer* da aus- und eingehen? Gemacht dünken sie mich für Seiden-Puppen; oder für Naschkatzen, die auch wohl an sich naschen lassen.«

Und Zarathustra blieb stehn und dachte nach. Endlich sagte er betrübt: »Es ist *alles* kleiner geworden!

Überall sehe ich niedrigere Tore: wer *meiner* Art ist, geht da wohl noch hindurch, aber – er muß sich bücken!

O wann komme ich wieder in meine Heimat, wo ich mich nicht mehr bücken muß – nicht mehr bücken muß *vor den Kleinen!*« – Und Zarathustra seufzte und blickte in die Ferne. –

Desselbigen Tages aber redete er seine Rede über die verkleinernde Tugend.

2.

Ich gehe durch dies Volk und halte meine Augen offen: sie vergeben mir es nicht, daß ich auf ihre Tugenden nicht neidisch bin.

Sie beißen nach mir, weil ich zu ihnen sage: für kleine Leute sind kleine Tugenden nötig – und weil es mir hart eingeht, daß kleine Leute *nötig* sind!

Noch gleiche ich dem Hahn hier auf fremdem Gehöfte, nach dem auch die Hennen beißen; doch darob bin ich diesen Hennen nicht ungut.

Ich bin höflich gegen sie, wie gegen alles kleine Ärgernis; gegen das Kleine stachlicht zu sein, dünkt mich eine Weisheit für Igel.

Sie reden alle von mir, wenn sie abends ums Feuer sitzen – sie reden von mir, aber niemand denkt – an mich!

Dies ist die neue Stille, die ich lernte: ihr Lärm um mich breitet einen Mantel über meine Gedanken.

s *člověkem*: zda vyrostl, či se zmenšil. A jednou viděl řadu nových domů; tu se podivil a řekl:

„Co znamenají tyto domy? Věřu, nepostavila jich veliká duše k podobnosti svému!

Vzalo je snad stydlivé dítě z krabice na hračky? Nechť je jen jiné dítě zas uloží do své!

A tyto jizby a komory: což tudy *mužové* mohou vycházet a vcházet? Zdají se mi zrobeny pro hedvábné loutky; nebo pro mlsné kočky, jež dovolí, aby si někdo pomlsal zase na nich.“

A Zarathustra se zastavil a uvažoval. Posléze pravil zarmoucen: „*Všechno* se zmenšilo!

Všude zřím nižší brány; kdo jest *mého* rodu, projde tudy sic, ale jen – shýbne-li se!

Ó, kdy přijdu zas do své domoviny, kde nemám již zapotřebí se shýbat – shýbat *před malými!*“ – A Zarathustra vzdychl a pohlížel do dálky. –

Téhož dne však promluvil svou řeč o zmenšující ctnosti.

2.

Kráčím tímto lidem s otevřenýma očima: ti lidé mi neprominou, že jim nezávidím jejich ctností.

Kousají po mně, protože jim říkám: malým lidem třeba malých ctností – a protože neuznávám, že malých lidí je *třeba!*

Ještě se tu podobám kohoutu na cizím dvorci, po němž i slepice klovnou; proto však se na tyto slepice nehněvám.

Jsem k nim dvorný jako ke všemu malému pohoršení: býti ježatý na malé věci, to se mi zdá moudrostí pro ježky.

Hovoří o mně všichni, když z večera sedí kolem ohně – hovoří o mně, nikdo však nemyslí – na mne!

Toť nové ticho, jež jsem poznal: jejich lomoz kolem mne zastírá mé myšlenky pláštěm.

Sie lärmen untereinander: »was will uns diese düstere Wolke? sehen wir zu, daß sie uns nicht eine Seuche bringe!«

Und jüngst riß ein Weib sein Kind an sich, das zu mir wollte: »Nehmt die Kinder weg!« schrie es; »solche Augen versengen Kinder-Seelen.«

Sie husten, wenn ich rede: sie meinen, Husten sei ein Einwand gegen starke Winde – sie erraten nichts vom Brausen meines Glückes!

»Wir haben noch keine Zeit für Zarathustra« – so wenden sie ein; aber was liegt an einer Zeit, die für Zarathustra »keine Zeit hat«?

Und wenn sie gar mich rühmen: wie könnte ich wohl auf *ihrem Rubme* einschlafen? Ein Stachel-Gürtel ist mir ihr Lob: es kratzt mich noch, wenn ich es von mir tue.

Und auch das lernte ich unter ihnen: der Lobende stellt sich, als gebe er zurück, in Wahrheit aber will er mehr beschenkt sein!

Fragt meinen Fuß, ob ihm ihre Lob- und Lock-Weise gefällt! Wahrlich, nach solchem Takt und Ticktack mag er weder tanzen, noch stille stehn.

Zur kleinen Tugend möchten sie mich locken und loben; zum Ticktack des kleinen Glücks möchten sie meinen Fuß überreden.

Ich gehe durch dies Volk und halte die Augen offen: sie sind *kleiner* geworden und werden immer kleiner – *das aber macht ihre Lehre von Glück und Tugend.*

Sie sind nämlich auch in der Tugend bescheiden – denn sie wollen Behagen. Mit Behagen aber verträgt sich nur die bescheidene Tugend.

Wohl lernen auch sie auf ihre Art Schreiten und Vorwärts-Schreiten: das heiße ich ihr *Humpeln* –. Damit werden sie jedem zum Anstoß, der Eile hat.

Und mancher von ihnen geht vorwärts und blickt dabei zurück, mit versteiftem Nacken: Dem renne ich gern wider den Leib.

Fuß und Augen sollen nicht lügen, noch sich einander Lügen strafen. Aber es ist viel Lügnerie bei den kleinen Leuten.

Einige von ihnen wollen, aber die meisten werden nur gewollt.

Lomozí mezi sebou: „K čemu nám tento ponurý mrak? Jen pozor, aby nám nepřinesl nákazu!“

A nedávno žena k sobě strhla své dítě, jež chtělo ke mně: „Pryč s dětmi!“ křičela, „takové oči spálí dětskou duši!“

Kašlou, mluvím-li: domnívají se, že kašel je námitkou proti silným vichrům – neuhodnou ničeho z burácení mého štěstí!

„Nemáme ještě času pro Zarathustru“ – tak namítají; ale co záleží na čase, jenž pro Zarathustru „nemá času“?

A jestliže mne dokonce oslavují: jak bych jen mohl usnouti na *jejich slávě*? Ostnatým pásem je mi jejich pochvala: škrábe mne ještě, když ji odkládám.

A i tomu jsem se u nich naučil: kdo chválí, tváří se, jako by vracel, ve skutečnosti však chce sám býti více obdarován!

Zeptejte se mé nohy, líbí-li se jí jejich píseň, jež chválí a vábí! Věru, podle takového taktu a tikotu nechce ani tančit, ani stát.

K malé ctnosti by mne dostali rádi svým chválením a vábením; k tikotu malého štěstí by rádi přemluvili mou nohu.

Kráčím tímto lidem s očima otevřenýma: ti lidé se *zmenšili* a neustále se zmenšují – *a způsobila to jejich nauka o štěstí a ctnosti.*

Jsou totiž i v ctnosti skromní – neboť chtějí pohodlí. S pohodlím však se snáší jen skromná ctnost.

I oni se sice po svém učí krokům a krůčkům dopředu: to nazývám jejich *belháním* –. Tím se stávají překážkou každému, kdo má naspěch.

A leckterý z nich kráčí vpřed a ohlíží se při tom dozadu se ztuhlou šíjí: do takového rád já vrážím.

Noha a oči nemají lháti ani se navzájem usvědčovati ze lži. Ale mnoho lhářství jest u malých lidí.

Některí z nich mají sice vůli, ale většinou chtějí jen, co

Einige von ihnen sind echt, aber die meisten sind schlechte Schauspieler.

Es gibt Schauspieler wider Wissen unter ihnen und Schauspieler wider Willen –, die Echten sind immer selten, sonderlich die echten Schauspieler.

Des Mannes ist hier wenig: darum vermännlichen sich ihre Weiber. Denn nur wer Mannes genug ist, wird im Weibe *das Weib* – *erlösen*.

Und diese Heuchelei fand ich unter ihnen am schlimmsten: daß auch die, welche befehlen, die Tugenden derer heucheln, welche dienen.

»Ich diene, du dienst, wir dienen« – so betet hier auch die Heuchelei der Herrschenden – und wehe, wenn der erste Herr *nur* der erste Diener ist!

Ach, auch in ihre Heucheleien verflog sich wohl meines Auges Neugier; und gut erriet ich all ihr Fliegen-Glück und ihr Summen um besonnte Fensterscheiben.

Soviel Güte, soviel Schwäche sehe ich. Soviel Gerechtigkeit und Mitleiden, soviel Schwäche.

Rund, rechtlich und gütig sind sie miteinander, wie Sandkörnchen rund, rechtlich und gütig mit Sandkörnchen sind.

Bescheiden ein kleines Glück umarmen – das heißen sie »Ergebung«! und dabei schielen sie bescheiden schon nach einem neuen kleinen Glücke aus.

Sie wollen im Grunde einfältiglich eins am meisten: daß ihnen niemand wehe tue. So kommen sie jedermann zuvor und tun ihm wohl.

Dies aber ist *Feigheit*: ob es schon »Tugend« heißt. –

Und wenn sie einmal rauh reden, diese kleinen Leute: *ich* höre darin nur ihre Heiserkeit – jeder Windzug nämlich macht sie heiser.

Klug sind sie, ihre Tugenden haben kluge Finger. Aber ihnen fehlen die Fäuste, ihre Finger wissen nicht, sich hinter Fäuste zu verkriechen.

Tugend ist ihnen das, was bescheiden und zahm macht: damit machten sie den Wolf zum Hunde und den Menschen selber zu des Menschen bestem Haustiere.

chce jiný. Někteří z nich jsou ryzí lidé, ale většinou jsou to špatní herci.

Jsou mezi nimi herci, kteří o tom nevědí, a herci, kteří tomu nechťejí –, ryzí lidé jsou vždy vzácní, a zvláště ryzí herci.

Skoro nikdo tu není mužem: proto mužatí jejich ženy. Neboť jen, kdo je sdostatek mužem, v ženě – *vykoupí ženu*.

A toto nejhorší pokrytectví jsem našel mezi nimi: že i ti, kdož rozkazují, pokrytecky předstírají ctnosti těch, kdož slouží.

„Sloužím, sloužíš, sloužíme,“ – tak se zde modlí též pokrytectví panujících – a běda, je-li prý pán *pouze* prvním sluhou.

Ach, i do jejich pokrytectví zalétla zvědavost mého zraku; a dobře jsem ušel všechno jejich muší štěstí a jejich bzukot kol okenních tabulí, ozářených sluncem!

Kolik dobroty, tolik slabosti zřím. Kolik spravedlivosti a soucitu, tolik slabosti.

Milovní práva, oblí a dobří jsou k sobě vespolek, tak jako jsou písečná zrnka k písečným zrnkům milovní práva, oblá i dobrá.

Skromně objímají malinké štěstí – to jmenují „oddaností“; a při tom skromně pošilhávají už po novém malinkém štěstí.

V podstatě prostince touží po jediné věci, aby na ně nikdo nebyl zlý. I předejdou každého a předcházejí si ho a jsou k němu dobří.

To je však *zbabělost*: byť to i slulo „ctnost“. –

A mluví-li někdy drsně, malí ti lidé: *já* v tom neslyším než chrapot – každým vanem větru totiž ochraptí.

Jsou chytří a jejich ctnosti mají chytré prsty. Nedostává se jim však pěstí, jejich prsty neumějí zalézati si za pěstí.

Ctností je jim to, co činí skromným a krotkým: tím z vlka udělali psa a z člověka samotného nejlepší domácí zvíře v službách člověka.

»Wir setzten unsern Stuhl in die *Mitte*« – das sagt mir ihr Schmunzeln – »und ebenso weit weg von sterbenden Fechtern wie von vergnügten Säuen.«

Dies aber ist – *Mittelmäßigkeit*: ob es schon Mäßigkeit heißt. –

3.

Ich gehe durch dies Volk und lasse manches Wort fallen: aber sie wissen weder zu nehmen noch zu behalten.

Sie wundern sich, daß ich nicht kam, auf Lüste und Laster zu lästern; und wahrlich, ich kam auch nicht, daß ich vor Taschendieben warnte!

Sie wundern sich, daß ich nicht bereit bin, ihre Klugheit noch zu witzigen und zu spitzigen: als ob sie noch nicht genug der Klüglinge hätten, deren Stimme mir gleich Schieferstiften kritzelt!

Und wenn ich rufe: »Flucht allen feigen Teufeln in euch, die gerne winseln und Hände falten und anbeten möchten«: so rufen sie: »Zarathustra ist gottlos.«

Und sonderlich rufen es ihre Lehrer der Ergebung –; aber gerade ihnen liebe ich's, in das Ohr zu schrein: Ja! Ich *bin* Zarathustra, der Gottlose!

Diese Lehrer der Ergebung! Überallhin, wo es klein und krank und grindig ist, kriechen sie, gleich Läusen; und nur mein Ekel hindert mich, sie zu knacken.

Wohlan! Dies ist meine Predigt für *ihre* Ohren: ich bin Zarathustra, der Gottlose, der da spricht »wer ist gottloser denn ich, daß ich mich seiner Unterweisung freue?«

Ich bin Zarathustra, der Gottlose: wo finde ich meinesgleichen? Und alle die sind meinesgleichen, die sich selber ihren Willen geben und alle Ergebung von sich abtun.

Ich bin Zarathustra, der Gottlose: ich koche mir noch jeden Zufall in *meinem* Topfe. Und erst, wenn er da gargekocht ist, heiße ich ihn willkommen, als *meine* Speise.

Und wahrlich, mancher Zufall kam herrisch zu mir: aber herrischer noch sprach zu ihm mein *Wille*, – da lag er schon bittend auf den Knien –

„Postavili jsme svou židli *doprostřed*“ – to mi praví jejich blažený úsměv – „a stejně daleko od umírajících zápasníků jak od roztoužených sviní.“

To je však – *prostřednost*: byť to i slulo střídmost. –

3.

Kráčím tímto lidem a vypouštím z úst nejedno slovo: ti lidé však neznají ani brát, ani uchovávat.

Žasnou, že jsem nepřišel proklínat nečesti a rozkoše; a věru, nepřišel jsem ani varovat před kapesními zloději!

Žasnou, že nejsem ochoten chytrost jejich ještě přiostrřovat v šípy a vtípy: jako by ještě neměli dosti zchytralců, jejichž hlas mi vrže jako pisátko na břidlici!

A volám-li: „Klňte všem zbabělým ďáblům v sobě, kteří by rádi kňučeli, spínali ruce a zbožňovali,“ volají: „Zarathustra je bezbožný.“

A především tak volají jejich učitelé oddanosti – ale právě těm rád křičím do ucha: Ano! Já *jsem* Zarathustra, bezbožník!

Ti učitelé oddanosti! Kde je co malého a chorého a prašivého, tam všude vlezou jak vši; a jen můj hnus mi zabráňuje, abych je rozmáčkkl.

Nuže dobrá! Toť kázání mé pro *jejich* uši: jsem Zarathustra, bezbožník, jenž káže „Kdo jest bezbožnější mne, abych se radoval z jeho návodu?“

Jsem Zarathustra, bezbožník: kde koho naleznu sobě rovna? A všichni ti jsou mi rovni, kdož sami si určují svou vůli a odhazují od sebe všechnu oddanost.

Jsem Zarathustra, bezbožník: já i každou náhodu si vařím ve *svém* vlastním hrnci. A teprve, je-li tam dovařena, vítám ji jakožto potravu *svou*.

A věru, nejedna náhoda pánovitě ke mně přišla: pánovitěji však promluvila k ní má *vůle*, – tu ležela již, prosíc, na kolenou –

– bittend, daß er Herberge finde und Herz bei mir, und schmeichlerisch zuredend: »sieh doch, o Zarathustra, wie nur Freund zum Freunde kommt!« –

Doch was rede ich, wo niemand *meine* Ohren hat! Und so will ich es hinaus in alle Winde rufen:

Ihr werdet immer kleiner, ihr kleinen Leute! Ihr bröckelt ab, ihr Behaglichen! Ihr geht mir noch zugrunde –

– an euren vielen kleinen Tugenden, an eurem vielen kleinen Unterlassen, an eurer vielen kleinen Ergebung!

Zu viel schonend, zu viel nachgebend: so ist euer Erdreich! Aber daß ein Baum *groß* werde, dazu will er um harte Felsen harte Wurzeln schlagen!

Auch was ihr unterlaßt, webt am Gewebe aller Menschen-Zukunft; auch euer Nichts ist ein Spinnennetz und eine Spinne, die von der Zukunft Blute lebt.

Und wenn ihr nehmt, so ist es wie stehlen, ihr kleinen Tugendhaften; aber noch unter Schelmen spricht die *Ehre*: »man soll nur stehlen, wo man nicht rauben kann.«

»Es gibt sich« – das ist auch eine Lehre der Ergebung. Aber ich sage euch, ihr Behaglichen: *es nimmt sich* und wird immer mehr noch von euch nehmen!

Ach, daß ihr alles *halbe* Wollen von euch abtätet und entschlossen würdet zur Trägheit wie zur Tat!

Ach, daß ihr mein Wort verstündet: »Tut immerhin, was ihr wollt – aber seid erst solche, die *wollen können!*«

»Liebt immerhin euren Nächsten gleich euch – aber seid mir erst solche, die *sich selber lieben* –

– mit der großen Liebe lieben, mit der großen Verachtung lieben!« Also spricht Zarathustra, der Gottlose. –

Doch was rede ich, wo niemand *meine* Ohren hat! Es ist hier noch eine Stunde zu früh für mich.

Mein eigener Vorläufer bin ich unter diesem Volke, mein eigener Hahnen-Ruf durch dunkle Gassen.

Aber *ihre* Stunde kommt! Und es kommt auch die meine! Stündlich werden sie kleiner, ärmer, unfruchtbarer – armes Kraut! armes Erdreich!

– prosíc, aby u mne nalezla přístřeší srdce, a lichotivě domlouvajíc: „Jen pohled', ó Zarathustro, kdo to přátelsky k příteli přichází!“ –

Než co mluvím, kde přece nikdo nemá uší *mých!* A tedy to provolám do všech větrů:

Neustále se zmenšujete, vy malí lidé! V drobty se drobíte, vy pohodlní! Ještě mi zahynete –

– mnoha svými malými ctnostmi, mnoha maličkostmi, jichž nečiníte, mnohou svou malou oddaností!

Taková je vaše prst': přílišně vás šetří, příliš vám povoluje! Ale aby strom *vyrostl* a zmohutněl, k tomu je třeba, aby tvrdé kořeny zabořil do tvrdých skal!

I to, čeho nečiníte, tká na tkanivu vši budoucnosti lidské; i vaše prázdnota jest pavučina a pavouk, žijící z krve budoucnosti.

A běžete-li, je to, jako byste kradli, vy malí ctnostní lidé; ale i mezi darebáky takto se ozývá *čest*: „Krásti se má, jen kde nelze loupit.“

„Poddá se to“ – toť také učení oddanosti. Já vám však pravím, vy pohodlní: *vezme si to* a stále více si to od vás bude brát!

Ach, byste od sebe odvrhli vše *poloviční* chtění a odhodlali se i k lenivosti i k jednání!

Ach, byste pochopili mé slovo: „Čiňte si, co chcete – ale staňte se takovými, kdož *dovedou chtít!*“

Jen si milujte svého bližního jako sebe – ale staňte se mi takovými, kdož *milují sama sebe* –

– kdož milují velikou láskou, kdož milují velikým pohrdáním!“ Tak praví Zarathustra, bezbožník. –

Než co mluvím, kde nikdo nemá uší *mých!* Přišel jsem o hodinu před svým časem.

Svým vlastním předchůdcem jsem mezi tímto lidem, svým vlastním kuropěním na temných ulicích.

Jejích hodina však přijde: A přijde i má! Hodinu co hodinu se zmenšují, chudnou, stávají se neplodnějšími – ubohé býlí! ubohá prst'!

Und *bald* sollen sie mir dastehn wie dürres Gras und Steppe, und wahrlich! ihrer selber müde – und mehr, als nach Wasser, nach *Feuer* lechzend!

O *gesegnete* Stunde des Blitzes! O *Geheimnis* vor Mittag! – Laufende *Feuer* will ich einst *noch* aus ihnen machen und Verkünder mit Flammen-Zungen: –

– verkünden sollen sie einst noch mit Flammen-Zungen: Er kommt, er ist nahe, *der große Mittag!*

Also sprach Zarathustra.

Auf dem Ölberge

Der Winter, ein schlimmer Gast, sitzt bei mir zu Hause; blau sind meine Hände von seiner Freundschaft Händedruck.

Ich ehre ihn, diesen schlimmen Gast, aber lasse gerne ihn allein sitzen. Gerne laufe ich ihm davon; und, läuft man *gut*, so entläuft man ihm!

Mit warmen Füßen und warmen Gedanken laufe ich dorthin, wo der Windstille steht, zum Sonnen-Winkel meines Ölbergs.

Da lache ich meines gestrengen Gastes und bin ihm noch gut, daß er zu Hause mir die Fliegen wegfängt und vielen kleinen Lärm stille macht.

Er leidet es nämlich nicht, wenn eine Mücke singen will, oder gar zwei; noch die Gasse macht er einsam, daß der Mondschein drin nachts sich fürchtet.

Ein harter Gast ist er – aber ich ehre ihn, und nicht bete ich, gleich den Zärtlingen, zum dickbäuchichten Feuer-Götzen.

Lieber noch ein wenig zähneklappern, als Götzen anbeten! – so will's meine Art. Und sonderlich bin ich allen brünstigen dampfenden dumpfigen Feuer-Götzen gram.

Wen ich liebe, den liebe ich winters besser als summers; besser spotte ich jetzt meiner Feinde und herzhafter, seit der Winter mir im Hause sitzt.

Herzhaft wahrlich, selbst dann noch, wenn ich zu Bett *krieche* –: da lacht und mutwillt noch mein verkrochenes Glück; es lacht noch mein Lügen-Traum.

A *brzy* mi tu budou státi jak suchá tráva, jak step, a věru! znavení sami sebou – a prahnouce více než po vodě po *obní!*

Ó požehnaná hodino blesku! Ó tajemství před polednem! – Tančící pochodně jednou z nich udělám a zvěstovatele s jazyky plamennými: –

– zvěstovati jednou mi budou jazyky plamennými: Přichází, je nablízku, *veliké poledne!*

Tak pravil Zarathustra.

Na hoře olivové

Mráz sedí u mne doma, zlý host; zmodraly mi ruce stisknutím jeho přátelských rukou.

Ctím toho zlého hosta, rád ho však nechávám sedět o samotě. Rád mu utíkám; a kdo utíká *dobře*, uteče mu!

S teplýma nohama, s teplými myšlenkami utíkám tam, kde se zastavuje vítr – k slunečnému koutu své olivové hory.

Tam se smějí ctnému svému hostu a děkuji mu, že mi doma lapá mouchy a utiňuje mnohý malý hřmot.

Nestrpí totiž, aby zpíval komár, či dokonce komáří dva; i ulici osamotní tak, že měsíční svit se v ní v noci třese strachem.

Tvrdý to host – já ho však ctím; a nevzývám jako choulstivci bůžka ohně, jenž tlustý má břich.

Raději přec trochu jektati zuby než modlit se k modlám! – tak tomu chce můj způsob a rod. A zvláště sočím na všechny dusné a ztuchlé bůžky ohně, z kterých vychází kouř!

Koho miluji, toho v zimě miluji lépe než v létě; lépe se posmívám svým nepřítelům a lépe jde mi smích od srdce teď od té doby, co mráz mi sedí za krbem.

Od srdce věru se smějí i tehdy, když *lezu* na lože –: tu se směje, tu vyvádí ještě mé zalezlé štěstí; směje se ještě lhářský můj sen.

Ich ein – Kriecher? Niemals kroch ich im Leben vor Mächtigen; und log ich je, so log ich aus Liebe. Deshalb bin ich froh auch im Winter-Bette.

Ein geringes Bett wärmt mich mehr als ein reiches, denn ich bin eifersüchtig auf meine Armut. Und im Winter ist sie mir am treusten.

Mit einer Bosheit beginne ich jeden Tag, ich spotte des Winters mit einem kalten Bade: darob brummt mein gestrenger Hausfreund.

Auch kitzle ich ihn gerne mit einem Wachskerzlein: daß er mir endlich den Himmel herauslasse aus aschgrauer Dämmerung.

Sonderlich boshaft bin ich nämlich des Morgens: zur frühen Stunde, da der Eimer am Brunnen klirrt und die Rosse warm durch graue Gassen wiehern: –

Ungeduldig warte ich da, daß mir endlich der lichte Himmel aufgehe, der schneebärtige Winter-Himmel, der Greis und Weißkopf –

– der Winter-Himmel, der schweigsame, der oft noch seine Sonne verschweigt!

Lernte ich wohl von ihm das lange lichte Schweigen? Oder lernte er's von mir? Oder hat ein jeder von uns es selbst erfunden?

Aller guten Dinge Ursprung ist tausendfältig – alle guten mutwilligen Dinge springen vor Lust ins Dasein: wie sollten sie das immer nur – einmal tun!

Ein gutes mutwilliges Ding ist auch das lange Schweigen und gleich dem Winter-Himmel blicken aus lichtem rundäugichtem Antlitz: –

– gleich ihm seine Sonne verschweigen und seinen unbeugsamen Sonnen-Willen: wahrlich, diese Kunst und diesen Winter-Mutwillen lernte ich *gut!*

Meine liebste Bosheit und Kunst ist es, daß mein Schweigen lernte, sich nicht durch Schweigen zu verraten.

Mit Worten und Würfeln klappernd überliste ich mir die feierlichen Wärter: allen diesen gestrengen Aufpassern soll mein Wille und Zweck entschlüpfen.

Daß mir niemand in meinen Grund und letzten Willen hinab sehe – dazu erfand ich mir das lange lichte Schweigen.

Já – že lezu? Co živ jsem před mocnými po zemi nelezl; a lhal-li jsem kdy, z lásky jsem lhal. Proto jsem radosten i na zimním loži.

Nepatrné lože mne zahřívá více než bohaté, neb žálím na svou chudobu. A v zimě je mi nejvěrnější.

Zlomyslností zahajuji každý den, vysmívám se mrazu studenou koupelí: nad tím bručí ctný můj domácí přítel.

Také ho rád lechtám voskovou svíčkou: aby mi konečně pustil nebe na svobodu z popelavě šedého soumraku.

Obzvláště zlomyslný bývám totiž z rána: v časnou hodinu, kdy vědro u studny řinčí, kdy oři horce řehtají šedými ulicemi: –

Tu netrpělivě čekám, že mi již vzejde světlé nebe, zimní nebe se sněžným vousem, ten stařec bělohlavý –

– že mi vzejde mlčící zimní nebe, jež často i slunce své zamlčí!

Naučil jsem se já snad od něho dlouhému světlému mlčení? Či nebe ode mne? Či každý z nás to vynalezl sám?

Všech dobrých věcí vznik je tisícový – všechny dobré bujné věci z rozkoše vskočí do života: jak je možná, aby to činily – jen jedenkrát!

Dobrou a bujnou věcí je také dlouhé mlčení; a jako zimní nebe se dívati ze světlé tváře s kulatým okem: –

– jak zimní nebe zamlčovati své slunce a nepoddajnou svou sluneční vůli: věru tomuto umění a této zimní bujnosti já naučil se *dobře!*

Má nejmilejší zlomyslnost a mé nejmilejší umění jest, že se mé mlčení naučilo mlčením se neprozrazovati.

Slovy a kostkami chřestě přelstívám slavnostní čekatele: všem těm ctným dohlížitelům upláchne má vůle a účel můj.

Aby mi nikdo neviděl až dolů v mou hloub a v nejzazší mou vůli – k tomu jsem si vynalezl své dlouhé světlé mlčení.

So manchen Klugen fand ich: der verschleierte sein Antlitz und trübte sein Wasser, daß niemand ihm hindurch und hinuntersehe.

Aber zu ihm gerade kamen die klügeren Mißtrauer und Nußknacker: ihm gerade fischte man seinen verborgensten Fisch heraus!

Sondern die Hellen, die Wackern, die Durchsichtigen – das sind mir die klügsten Schweiger: denen so *tief* ihr Grund ist, daß auch das hellste Wasser ihn nicht – verrät. –

Du schneebärtiger schweigender Winter-Himmel, du rundäugichter Weißkopf über mir! Oh, du himmlisches Gleichnis meiner Seele und ihres Mutwillens!

Und *muß* ich mich nicht verbergen, gleich einem, der Gold verschluckt hat – daß man mir nicht die Seele aufschlitze?

Muß ich nicht Stelzen tragen, daß sie meine langen Beine *übersehen* – alle diese Neidbolde und Leidholde, die um mich sind?

Diese räucherigen, stubenwarmen, verbrauchten, vergrüneten, vergrämelten Seelen – wie *könnte* ihr Neid mein Glück ertragen!

So zeige ich ihnen nur das Eis und den Winter auf meinen Gipfeln – und *nicht*, daß mein Berg noch alle Sonnengürtel um sich schlingt!

Sie hören nur meine Winter-Stürme pfeifen: und *nicht*, daß ich auch überwarme Meere fahre, gleich sehnsüchtigen, schweren, heißen Südwinden.

Sie erbarmen sich noch meiner Unfälle und Zufälle – aber *mein* Wort heißt: »Laßt den Zufall zu mir kommen: unschuldig ist er, wie ein Kindlein!«

Wie *könnten* sie mein Glück ertragen, wenn ich nicht Unfälle und Winter-Nöte und Eisbären-Mützen und Schneehimmel-Hüllen um mein Glück legte!

– wenn ich mich nicht selbst ihres *Mitleids* erbarmte: des Mitleids dieser Neidbolde und Leidholde!

– wenn ich nicht selber vor ihnen seufzte und frostklapperte, und mich geduldsam in ihr Mitleid wickeln *ließe*!

Dies ist der weise Mutwille und Wohlwille meiner Seele, daß sie

Ledakohos chytrého jsem našel: ten zastřel svou tvář a zakalil svou vodu, aby mu nikdo neviděl závojem do tváře ani dolů na dno.

Ale právě k němu přicházeli chytřejší nedůvěřivci a louskači: a právě jemu vylovili jeho nejskrytější rybu!

Avšak světlí, srdnatí, průhlední – ti mi nejchytřeji mlčí: jejich dno leží tak *hluboko*, že ani nejčistší voda – ho neprozradí. –

Ty mlčící *zimní nebe* se šedivým vousem, ty bělohavé s kulatým okem *nade mnou*! Ó ty nebeské *podobnosti* mé duše a její bujnosti!

A zdaž *nemusím* se skrývat jako ten, kdo spolkl zlato – aby mi nerozpárali duši?

Nemusím chodit na chůdách, aby *přebledli* mé dlouhé nohy – ti všichni závistníci a bolestínové kolem mne?

Ty zakouřené a zatopené duše, spotřebované, zazelenalé a utrápené – jak by jejich závist *mohla* snéstí mé štěstí!

Tedy jim ukazují pouze led a zimu na svých vrcholcích – a *nikoli*, že hora má kol sebe ovíjí všechny, všechny sluneční pásy!

Oni slyší jen hvízdát mé zimní vichřice: a *nikoli*, že se ženu též přes teplá moře, podoben jižním větrům, plným touhy, těžkým a žhavým.

Mají ještě slitování s mými nehodami a náhodami – slovo *mé* však zní: „Nechte náhody přijít ke mně: nevinná jest jako maličci!“

Jak by *mogli* snéstí mé štěstí, kdybych ho neobkládal nehodami a zimními strážněmi, čapkami ledových medvědů a rouškami sněžného nebe!

– kdybych sám neměl slitování s jejich *soucitem*: se soucitem oněch závistníků a bolestínů!

– kdybych sám před nimi nevzdychal a mrazem se nechoužil a shovívavě jim *nedovoloval*, aby mne balili do svého soucitu!

Toť moudrá zvůle a blahovůle mé duše: že své zimy a svých

ihren Winter und ihre Froststürme *nicht verbirgt*; sie verbirgt auch ihre Frostbeulen nicht.

Des einen Einsamkeit ist die Flucht des Kranken; des andern Einsamkeit die Flucht *vor* den Kranken.

Mögen sie mich klappern und seufzen *bören vor* Winterkälte, alle diese armen scheelen Schelme um mich! Mit solchem Geseufz und Geklapper flüchte ich noch vor ihren geheizten Stuben.

Mögen sie mich bemitleiden und bemitseufzen ob meiner Frostbeulen: »am Eis der Erkenntnis *erfriert er uns noch!*« – so klagen sie.

Inzwischen laufe ich mit warmen Füßen kreuz und quer auf meinem Ölberge: im Sonnen-Winkel meines Ölberges singe und spotte ich alles Mitleids. –

Also sang Zarathustra.

Vom Vorübergehen

Also, durch viel Volk und vielerlei Städte langsam hindurchschreitend, ging Zarathustra auf Umwegen zurück zu seinem Gebirge und seiner Höhle. Und siehe, dabei kam er unversehens auch an das Stadttor der *großen Stadt*: hier aber sprang ein schäumender Narr mit ausgebreiteten Händen auf ihn zu und trat ihm in den Weg. Dies aber war der selbige Narr, welchen das Volk »den Affen Zarathustras« hieß: denn er hatte ihm etwas vom Satz und Fall der Rede abgemerkt und borgte wohl auch gerne vom Schatze seiner Weisheit. Der Narr aber redete also zu Zarathustra:

»O Zarathustra, hier ist die große Stadt: hier hast du nichts zu suchen und alles zu verlieren.

Warum wolltest du durch diesen Schlamm waten? Habe doch Mitleiden mit deinem Fuß! Speie lieber auf das Stadttor und – kehre um!

Hier ist die Hölle für Einsiedler-Gedanken: hier werden große Gedanken lebendig gesotten und klein gekocht.

Hier verwesen alle großen Gefühle: hier dürfen nur klapperdürre Gefühlchen klappern!

ledových vichřic *neskrývá*; ba neskrývá ani svých omrzlin.

Samota tohoto jest útěk nemocného; samota onoho útěku *před* nemocnými.

Nechť jenom *slyší* ti všichni závistní ubožáci kol mne, kterak se zimou třesu a vzdychám! Takto vzdychaje, tak se třesa, přec unikám jejich vyhřátým světnicím.

Nechť soucitně vzdychají, soucitně vzlykají nad mými omrzlinami: „Na ledu poznání nám ještě *zmrzne!*“ – tak plácí.

Zatím já teplýma nohama kříž na kříž běhám po své olivové hoře: v slunečním koutu své hory olivové já zpívám a smějí se všemu soucitu. –

Tak zpíval Zarathustra.

Co třeba míjeti

Tak, pomalu procházeje mnohým lidem a rozličnými městy, Zarathustra oklikami kráčel nazpět do svých hor a ke své jeskyni. A hle, přitom se bezděky dostal též k bráně *velkého města*: tam k němu však přiskočil zpěněný blázen s rukama rozpřaženýma a vkročil mu do cesty. To pak byl též blázen, jež lid jmenoval „Zarathustrovou opicí“: neboť mu odposlouchal něco ze skladu a spádu jeho mluvy a také si rád vypůjčoval z pokladu jeho moudrosti. A blázen jal se k Zarathustrovi takto řečniti:

„Ó Zarathustro, zde je velké město: zde nemáš čeho pohledávat a všeho tu můžeš pozbýt.

Proč by ses brodil tímto bahnem? Měj přece soucit se svou nohou! Raději plivni na městskou bránu – a odejdi!

Zde je peklo pro myšlenky poustevníků: zde se velké myšlenky za živa smaží a vařením se rozmělní.

Zde všechny velké city zetlí: zde smějí jen cvakavě vychrtlé citečky cvakat!

Riechst du nicht schon die Schlachthäuser und Garküchen des Geistes? Dampft nicht diese Stadt vom Dunst geschlachteten Geistes?

Siehst du nicht die Seele hängen wie schlaffe schmutzige Lumpen?
– Und sie machen noch Zeitungen aus diesen Lumpen!

Hörst du nicht, wie der Geist hier zum Wortspiel wurde? Widri-
ges Wort-Spülicht bricht er heraus! – Und sie machen noch Zeitun-
gen aus diesem Wort-Spülicht.

Sie hetzen einander und wissen nicht, wohin? Sie erhitzen einan-
der und wissen nicht, warum? Sie klimpern mit ihrem Bleche, sie klin-
geln mit ihrem Golde.

Sie sind kalt und suchen sich Wärme bei gebrannten Wassern; sie
sind erhitzt und suchen Kühle bei gefrorenen Geistern; sie sind alle
siech und süchtig an öffentlichen Meinungen.

Alle Lüste und Laster sind hier zu Hause; aber es gibt hier auch
Tugendhafte, es gibt viel anstellige angestellte Tugend: –

Viel anstellige Tugend mit Schreibfingern und hartem Sitz- und
Warte-Fleische, gesegnet mit kleinen Bruststernen und ausgestopften
steißlosen Töchtern.

Es gibt hier auch viel Frömmigkeit und viel gläubige Speichel-
-Leckerei, Schmeichel-Bäckerei vor dem Gott der Heerscharen.

›Von oben‹ her träufelt ja der Stern und der gnädige Speichel; nach
oben hin sehnt sich jeder sternenlose Busen.

Der Mond hat seinen Hof, und der Hof hat seine Mondkälber: zu
allem aber, was vom Hofe kommt, betet das Bettel-Volk und alle an-
stellige Bettel-Tugend.

›Ich diene, du dienst, wir dienen‹ – so betet alle anstellige Tugend
hinauf zum Fürsten: daß der verdiente Stern sich endlich an den
schmalen Busen hefte!

Aber der Mond dreht sich noch um alles Irdische: so dreht sich
auch der Fürst noch um das Aller-Irdischste –: das aber ist das Gold
der Krämer.

Der Gott der Heerscharen ist kein Gott der Goldbarren; der Fürst
denkt, aber der Krämer – lenkt!

Bei allem, was licht und stark und gut in dir ist, o Zarathustra!
Speie auf diese Stadt der Krämer und kehre um!

Necitíš porážku a stravovny ducha? Nekouří se z tohoto
města výpary poraženého ducha?

Nevidíš viseti duše jako vykuchané špinavé cáry?
– A z těch cářů nadělají novin!

Neslyšíš, jak duch se tu stal hříčkou slov? Jak zvrací od-
pornou břečku slov? – A z té břečky nadělají novin!

Štvou se navzájem a nevědí kam. Rozpalují se navzájem
a nevědí proč. Břínkají svým plechem, cinkají svým zla-
tem.

Jsou studení a hledají teplo u pálených vod; jsou určeni
a hledají chládek u zamrzlých duchů: jsou všichni zkaženi
neduhem a nakaženi veřejným míněním.

Zde jsou doma všechny chůtice a hříchy; ale jsou tu též
ctnostní, je tu slušně v službě mnoho dovedné ctnosti: –

Mnoho slušné služebné ctnosti s prsty písářskými
a s tvrdým masem k vysedání, vyčkávání s požeňáním ma-
lých náprsních hvězd a s vycpanými dcerkami bez zadnic.

Je tu také mnoho pobožnosti, mnoho věřícího patolí-
zalství a slintavého blátolbalství před bohem zástupů.

Vždyť ‚shůry‘ kape hvězda i slina milosti; vzhůru touží
každá neohvězděná hrud’.

Měsíc má svůj dvůr a dvůr své hejno náměsíčních stvůr:
ke všemu však, co přichází ode dvora, modlí se žebrácká
lůza a všecka ochotná žebrácká ctnost.

‚Sloužím, sloužíš, sloužíme‘ – takto vysílá všechna
ochotná služebná ctnost své modlitby vzhůru ke knížeti: aby
se zasloužená hvězda konečně přibodla na úzká prsa!

Ale měsíc točí se zas kolem všeho pozemského: a tak
se kníže zas točí kolem nejpozemštějšího – kolem zlata kra-
mářů.

Bůh, jenž vládne nad zástupy, nevládne nad zlatými
pruty; kníže míní, ale kramář – mění!

Při všem, co je v tobě jasného, silného, dobrého, ó Za-
rathustro! Plivni na toto město kramářů a odejdi!

Hier fließt alles Blut faulicht und laucht und schaumicht durch alle Adern: speie auf die große Stadt, welche der große Abraum ist, wo aller Abschaum zusammenschäumt!

Speie auf die Stadt der eingedrückten Seelen und schmalen Brüste, der spitzen Augen, der klebrigen Finger –
– auf die Stadt der Aufdringlinge, der Unverschämten, der Schreib- und Schreihälse, der überheizten Ehrgeizigen: –
– wo alles Anbrüchige, Anrühige, Lüsterne, Düstere, Übermürbe, Geschwürige, Verschwörerische zusammenschwärt: –
– speie auf die große Stadt und kehre um!« – –

Hier aber unterbrach Zarathustra den schäumenden Narren und hielt ihm den Mund zu.

»Höre endlich auf!« rief Zarathustra, »mich ekelt lange schon deiner Rede und deiner Art!

Warum wohntest du so lange am Sumpfe, daß du selber zum Frosch und zur Kröte werden mußttest?

Fließt dir nicht selber nun ein faulichtes schaumichtes Sumpf-Blut durch die Adern, daß du also quaken und lästern lerntest?

Warum gingst du nicht in den Wald? Oder pflügtest die Erde? Ist das Meer nicht voll von grünen Eilanden?

Ich verachte dein Verachten; und wenn du mich warntest – warum warntest du dich nicht selber?

Aus der Liebe allein soll mir mein Verachten und mein warnender Vogel auffliegen: aber nicht aus dem Sumpfe! –

Man heißt dich meinen Affen, du schäumender Narr: aber ich heiße dich mein Grunze-Schwein – durch Grunzen verdirbst du mir noch mein Lob der Narrheit.

Was war es denn, was dich zuerst grunzen machte? Daß niemand dir genug *geschmeichelt* hat – darum setztest du dich hin zu diesem Unrate, daß du Grund hättest viel zu grunzen –

– daß du Grund hättest zu vieler *Rache!* Rache nämlich, du eitler Narr, ist all dein Schäumen, ich erriet dich wohl!

Aber dein Narren-Wort tut *mir* Schaden, selbst wo du Recht hast! Und wenn Zarathustras Wort sogar hundertmal recht *hätte*: du würdest mit meinem Wort immer – unrecht *tun!*«

Zde všemi žilami všechna krev plyne jak hniující zpěněný louh a lenivá louž: plivni na velké město, na tu smrdutou stoku všech vyvrhlých pěn!

Plivni na město přimáčknutých duší a úzkých prsou, špičatých očí, lepkavých prstů –

– na město dotěrných, nestoudných, na město pisálků, pisklounů, na město přetopených ctižádostivců: –

– kde všechno podezřelé a vetřelé, zpuchřelé, zchmuřené, zduřené, vše zlotřilé a bujičské hnije a hnisá: –

– plivni na velké město a odejdi!« – –

Zde však Zarathustra přerušil zpěněného blázna a ústa mu přidržel.

Ustaň konečně! zvolal Zarathustra, hnusí se mi již dávno tvá řeč a tvé způsoby!

Proč jsi tak dlouho přebýval u bahna, až jsi se sám stal žábou a ropuchou?

Neplyne teď i tvými žilami krev líná jako louh a louž, že ses naučil tak utrhačně kuřkat?

Proč jsi nešel do lesa? Či neoral zemi? Zdaž moře není plno zelených ostrovů?

Pohrdám tvým pohrdáním; a mne-lis varoval – pročs nevaroval sám sebe?

Jedině z lásky nechť mi vzletne mé pohrdání a můj varovný pták: a nikoli z bahna! –

Jmenují tě mou opicí, ty zpěněný blázne: já tě však jmenuji svým chrochtavým vepřem – chrochtáním zkazíš mi ještě mou chválu bláznovství.

Copak to bylo, čím jsi se po prvé rozchrochtal? Že ti nikdo sdostatek *nelichotil* – proto ses posadil k tomuto výkalu, abys měl proč hodně chrochtat –

– abys měl proč hodně se *mstít!* Msta totiž, ty ješitný blázne, toť celý tvůj zpěněný vztek, já jsem tě dobře uhodl!

Tvé bláznovské slovo škodí však *mně*, i tam, kde máš pravdu! A i kdyby Zarathustrovo slovo *bylo* stokrát v právu: *ty* bys mým slovem vždy – bezpráví *páchal!*

Also sprach Zarathustra; und er blickte die große Stadt an, seufzte und schwieg lange. Endlich redete er also:

Mich ekelt auch dieser großen Stadt und nicht nur dieses Narren. Hier und dort ist nichts zu bessern, nichts zu bösern.

Wehe dieser großen Stadt! – Und ich wollte, ich sähe schon die Feuersäule, in der sie verbrannt wird!

Denn solche Feuersäulen müssen dem großen Mittage vorangehn. Doch dies hat seine Zeit und sein eigenes Schicksal. –

Diese Lehre aber gebe ich dir, du Narr, zum Abschiede: wo man nicht mehr lieben kann, da soll man – *vorübergeben!* –

Also sprach Zarathustra und ging an dem Narren und der großen Stadt vorüber.

Von den Abtrünnigen

1.

Ach, liegt alles schon welk und grau, was noch jüngst auf dieser Wiese grün und bunt stand! Und wie vielen Honig der Hoffnung trug ich von hier in meine Bienenkörbe!

Diese jungen Herzen sind alle schon alt geworden – und nicht alt einmal! nur müde, gemein, bequem – sie heißen es »wir sind wieder fromm geworden«.

Noch jüngst sah ich sie in der Frühe auf tapferen Füßen hinauslaufen: aber ihre Füße der Erkenntnis wurden müde, und nun verleumden sie auch noch ihre Morgen-Tapferkeit!

Wahrlich, mancher von ihnen hob einst die Beine wie ein Tänzer, ihm winkte das Lachen in meiner Weisheit: – da besann er sich. Eben sah ich ihn krumm – zum Kreuze kriechen.

Um Licht und Freiheit flatterten sie einst gleich Mücken und jungen Dichtern. Ein wenig älter, ein wenig kälter: und schon sind sie Dunkler und Munkler und Ofenhocker.

Verzage ihnen wohl das Herz darob, daß mich die Einsamkeit verschlang gleich einem Walfische? Lauschte ihr Ohr wohl sehnsüchtiglange *umsonst* nach mir und meinen Trompeten- und Herolds-Rufen?

Tak pravil Zarathustra; a pohlédl na velké město, vzdychl a dlouho mlčel. Posléze řekl:

Hnusí se mi též toto město a nejen tento blázen. Zde ani tam nic nelze zlepšit, nic nelze zhoršit.

Běda tomuto velkému městu! – A rád bych již viděl ohnivý sloup, v němž bude spáleno!

Neboť takové ohnivé sloupy nezbytně půjdou před velkým polednem. Než to má svůj čas a zvláštní svůj osud. –

Toto poučení dávám však tobě, blázne, na rozloučenou: čeho nelze již milovati, to – *míjej!* –

Tak pravil Zarathustra a minul blázna i velké město.

O odpadlících

1.

Ach, což leží všechno již zvadle a šedivě, co nedávno ještě na této louce stálo zelené a pestré? A co medu naděje jsem odsud odnesl do svých úlů!

Mladá tato srdce již zestárla všechna – a ani nezestárla! Jenom se znabila, zevšedněla, zpohodlněla: říkají tomu „zase jsme se stali nábožnými“.

Ještě nedávno jsem viděl, jak z rána vybíhají na statečných nohou: ale jejich nohy poznání zemdlely, a teď pomlouvají dokonce i svou jitřní statečnost!

Věru, leckdo z nich zvedal kdys nohy jako tanečník, smích v mé moudrosti na něj kýval: – tu si to rozmyslil. Právě jsem ho viděl, jak leze křivý – ke kříži.

Kol světla a svobody třepotali se kdys, podobni komárům a mladým básníkům. Něco málo letitější, něco málo ledovější: a jsou z nich peciválští tmáří tajnůstkáři.

Snad že jim srdce zmalomyslnělo proto, že mne pohltila samota jako velryba? Snad že jejich ucho toužilo *marně* a dlouho po mně a po hlasu mých hlasatelů a hlasných trub?

– Ach! Immer sind ihrer nur wenige, deren Herz einen langen Mut und Übermut hat; und solchen bleibt auch der Geist geduld-sam. Der Rest aber ist *feige*.

Der Rest: das sind immer die Allermeisten, der Alltag, der Überfluß, die Viel-zu-Vielen – diese alle sind feige! –

Wer meiner Art ist, dem werden auch die Erlebnisse meiner Art über den Weg laufen: also, daß seine ersten Gesellen Leich-name und Possenreißer sein müssen.

Seine zweiten Gesellen aber – die werden sich seine *Gläubigen* heißen: ein lebendiger Schwarm, viel Liebe, viel Torheit, viel un-bärtige *Verehrung*.

An diese Gläubigen soll der nicht sein Herz binden, wer mei-ner Art unter Menschen ist; an diese Lenze und bunten Wiesen soll der nicht glauben, wer die flüchtig-feige Menschenart kennt!

Könnten sie anders, so würden sie auch anders wollen. Halb- und Halbe verderben alles Ganze. Daß Blätter welk werden – was ist da zu klagen!

Laß sie fahren und fallen, o Zarathustra, und klage nicht! Lieber noch blase mit raschelnden Winden unter sie –

– blase unter diese Blätter, o Zarathustra: daß alles *Welke* schneller noch von dir davonlaufe! –

2.

»Wir sind wieder fromm geworden« – so bekennen diese Ab-trünnigen; und manche von ihnen sind noch zu feige, also zu be-kennen.

Denen sehe ich ins Auge – denen sage ich es ins Gesicht und in die Röte ihrer Wangen: ihr seid solche, welche wieder *beten!*

Es ist aber eine Schmach, zu beten! Nicht für alle, aber für dich und mich, und wer auch im Kopfe sein Gewissen hat. Für *dich* ist es eine Schmach, zu beten!

Du weißt es wohl: dein feiger Teufel in dir, der gerne Hände-falten und Hände-in-den-Schoß-legen und es bequemer haben möchte – dieser feige Teufel redet dir zu »es gibt einen Gott!«

Damit aber gehörst du zur lichtscheuen Art, denen Licht nim-

– Ach! Vždy jenom málo je těch, jejichž srdce má dlouhou odvalu a bujarost; a těm i duch zůstává vytrvalý. Zbytek však je *zbabělý*.

Zbytek: to jsou vždy skoro všichni, to jsou vždy všední, pře-byteční, ti, jichž je přespříliš mnoho – ti všichni jsou zbabělí! –

Kdo mého jest rodu, tomu též zkušenosti mého rodu přes cestu přeběhnou; takže prvými jeho soudruhy budou mrtvoly a šaškové.

Jeho druží soudruzi však – ti se budou zvátí jeho *věřícími*: živoucí roj, mnoho lásky, mnoho pošetilosti, zástup zbožňují-cích holobrádků.

K těmto věřícím nechť srdce svého nepoutá, kdo mého je rodu mezi lidmi; v tyto vesny a pestré louky nechť nevěří, kdo zná lidský rod tak zběhlý a tak zbabělý!

Kdyby jinak *dovedli*, jinak by též *chtěli*: Polopolovičatí zkazí vše, co je celistvé. Že listy vadnou – proč se nad tím rmoutit!

Nech, ať jen zvadnou a spadnou, ó Zarathustro, a nermuť se! A raději do nich zaduj šelestícím větrem –

– zaduj do toho listí, ó Zarathustro: aby všechno *zvadlé* ještě rychleji od tebe uteklo! –

2.

„Stali jsme se zase nábožnými“ – tak se přiznávají ti od-padlíci, ba někteří z nich jsou příliš zbabělí, aby se k tomu při-znali.

Těm hledím do oka – těm to říkám do obličejí a do ru-měnce jejich lící: jste z těch, kdož se zase *modlí!*

Ale je potupou modlití se! Nikoli pro všechny, ale pro tebe i pro mně i pro každého, kdokoli své svědomí má v hlavě. Pro *tebe* je potupou, že se modlíš!

Víš to dobře: tvůj zbabělý d'ábel v tvém nitru, jenž by rád ruce spínal, ruce skládal v klín a pohodlněji žil – ten zbabělý d'ábel ti namlouvá: „Bůh *jest!*“

Tím však náležíš k rodu těch, kdož se štítí světla, kdož jsou

mer Ruhe läßt; nun mußst du täglich deinen Kopf tiefer in Nacht und Dunst stecken!

Und wahrlich, du wähltest die Stunde gut: denn eben wieder fliegen die Nachtvögel aus. Die Stunde kam allem lichtscheuen Volke, die Abend- und Feierstunde, wo es nicht – »feiert«.

Ich höre und rieche es: es kam ihre Stunde für Jagd und Umzug, nicht zwar für eine wilde Jagd, sondern für eine zahme lahme schnüffelnde Leisetreter- und Leisebeter-Jagd –

– für eine Jagd auf seelenvolle Duckmäuser: alle Herzens-Mausfallen sind jetzt wieder aufgestellt! Und wo ich einen Vorhang aufhebe, da kommt ein Nachtfalterchen herausgestürzt.

Hockte es da wohl zusammen mit einem andern Nachtfalterchen? Denn überall rieche ich kleine verkrochne Gemeinden; und wo es Kämmerlein gibt, da gibt es neue Bet-Brüder drin und den Dunst von Bet-Brüdern.

Sie sitzen lange Abende beieinander und sprechen: »lasset uns wieder werden wie die Kindlein und lieber Gott sagen!« – an Mund und Magen verdorben durch die frommen Zuckerbäcker.

Oder sie sehen lange Abende einer listigen lauernenden Kreuzspinne zu, welche den Spinnen selber Klugheit predigt und also lehrt: »unter Kreuzen ist gut spinnen!«

Oder sie sitzen tagsüber mit Angelruten an Sümpfen und glauben sich *tief* damit; aber wer dort fischt, wo es keine Fische gibt, den heiße ich noch nicht einmal oberflächlich!

Oder sie lernen fromm-froh die Harfe schlagen bei einem Lieder-Dichter, der sich gern jungen Weibchen ins Herz harfnen möchte – denn er wurde der alten Weibchen müde und ihres Lobpreisens.

Oder sie lernen gruseln bei einem gelahrten Halb-Tollen, der in dunklen Zimmern wartet, daß ihm die Geister kommen – und der Geist ganz davonläuft!

Oder sie horchen einem alten umgetriebnen Schnurr- und Knurrpfeifer zu, der trüben Winden die Trübsal der Töne ablernte; nun pfeift er nach dem Winde und predigt in trüben Tönen Trübsal.

Und einige von ihnen sind sogar Nachtwächter geworden: die

světlem vyrušování z klidu; teď den co den musíš svou hlavu nořiti hloub v mlhu a noc!

A věru, dobře jsi vyvolil hodinu: neb teď právě zas vyletují noční ptáci. Hodina přišla všemu lidu štítícímu se světla, hodina večerního odpočinku, kdy se – neodpočívá.

Slyším a cítím to: přišla hodina pro jejich průvod a honbu, ne sice pro divokou, nýbrž pro krotkou, chromou, čeničající honbu tichošlápků skrčeně se modlících –

– pro honbu na potutelníky rozničených duší: všechny myši pasti na srdce jsou teď zase nalíčeny! A kdekoli rozhrnu záclonu, tam se mi vyřítí vstříc noční můrečka.

Seděla tam snad pospolu s jinou noční můrečkou? Neboť všude mi to páchne po malých zalezlých schůzkách; a kde jsou komůrečky, tam se modlí noví pobožnůstkáři, tam jsou výpary pobožnůstkářů.

Sedají pospolu dlouhé večery a promlouvají: „Nech ať se staneme zas, jako jsou pacholátka a říkejme zas „pane bože!“ – a zkazili si ústa i žaludek u nábožných cukrářů.“

Anebo po dlouhé večery přihlížejí lstivě číhajícímu křížákovi, jenž i pavoukům káže o moudrosti a učí takto: „Pod kříží se dobře přede!“

Anebo sedají za dne s udicemi nad močály a domnívají se o sobě, že proto jsou *bluboci*: ale kdo chytá ryby, kde ryb není, toho nejmenují ani povrchním!

Anebo se učí v pobožné radosti na harfu hrát u písničkáře, jenž by se harfou rád do srdce vehrál mladým ženuškám – neboť se nabažil starých ženušek i jejich vychalování.

Anebo se učí jektati zuby u přečteného poloblázna, jenž v tmavých pokojích čeká, že se mu zjeví duchové – a že mu docela upláchne duch!

Anebo naslouchají starému hudlaři šumaři, jenž prošel kus světa a naučil se od ponurých větrů truchlivosti zvuků; teď hvízdá podle větru a ponurými zvuky káže truchlivost.

Ba někteří z nich se stali ponocnými: ti znají teď troubit

verstehen jetzt in Hörner zu blasen und nachts umherzugehen und alte Sachen aufzuwecken, die lange schon eingeschlafen sind.

Fünf Worte von alten Sachen hörte ich gestern nachts an der Garten-Mauer: die kamen von solchen alten betrubten trocknen Nachtwächtern.

»Für einen Vater sorgt er nicht genug um seine Kinder: Menschen-Väter tun dies besser!« –

»Er ist zu alt! Er sorgt schon gar nicht mehr um seine Kinder« – also antwortete der andre Nachtwächter.

»Hat er denn Kinder? Niemand kann's beweisen, wenn er's selber nicht beweist! Ich wollte längst, er bewiese es einmal gründlich.«

»Beweisen? Als ob *der* je etwas bewiesen hätte! Beweisen fällt ihm schwer; er hält große Stücke darauf, daß man ihm *glaubt*.«

»Ja! Ja! Der Glaube macht ihn selig, der Glaube an ihn. Das ist so die Art alter Leute! So geht's uns auch!« –

– Also sprachen zueinander die zwei alten Nachtwächter und Lichtscheuchen, und tuteten darauf betrubt in ihre Hörner: so geschah's gestern nachts an der Garten-Mauer.

Mir aber wand sich das Herz vor Lachen und wollte brechen und wußte nicht, wohin? und sank ins Zwerchfell.

Wahrlich, das wird noch mein Tod sein, daß ich vor Lachen ersticke, wenn ich Esel betrunken sehe und Nachtwächter also an Gott zweifeln höre.

Ist es denn nicht *lange* vorbei auch für alle solche Zweifel? Wer darf noch solche alte eingeschlafne lichtscheue Sachen aufwecken!

Mit den alten Göttern ging es ja lange schon zu Ende: – und wahrlich, ein gutes fröhliches Götter-Ende hatten sie!

Sie »dämmerten« sich nicht zu Tode – das lügt man wohl! Vielmehr: sie haben sich selber einmal zu Tode – *gelacht!*

Das geschah, als das gottloseste Wort von einem Gotte selber ausging – das Wort: »Es ist ein Gott! Du sollst keinen andern Gott haben neben mir!«

– ein alter Grimm-Bart von Gott, ein eifersüchtiger, vergaß sich also: –

na rohy a obcházejí v noci a burcují staré věci, jež dávno již usnuly.

Pět slov o starých věcech zaslechl jsem včera v noci u zahradní zdi: ta slova pocházela od takových starých zarmoucených suchých ponocných.

Je-li otcem, nestará se sdostatek o své děti: lidští otcové to činí lépe!« –

„Je příliš stár! Již se nijak o své děti nestará,“ – tak odpovídal druhý ponocný.

„Cožpak *má* děti? Nikdo to nemůže dokázati, nedokáže-li to sám! Již dávno bych rád, aby to jednou důkladně dokázal.“

„Dokázati? Jako by *ten* byl kdy něco dokázal! Dokazovati je mu za těžko; nejvíc mu záleží na tom, aby se mu *věřilo!*“

„Ba! Ba! Víra je mu spásou, víra v něho. Toť už způsob starých lidí! Tak se vede i nám!“ –

– Tak promlouvali k sobě ti dva staří ponocní a plašitelé světla a poté truchlivě troubili na své rohy; tak se stalo včera v noci u zahradní zdi.

Mně se však srdce smíchem kroutilo a pukalo a nevědělo si rady a kleslo do bránice.

Věřu, to bude ještě má smrt, že se udusím smíchem, vidím-li opilost oslů a slyším-li ponocné takto pochybovati o bohu.

Což *dávno* již neminul čas i pro všechny takové pochybnosti? Kdo smí ještě burcovati takové staré usnulé věci, štítící se světla!

Vždyť se starými bohy je dávno již konec – a věru, měli dobrý konec, jak se sluší na radostné bohy!

Ne že by byli zemřeli „soumrakem“ – to je lež! Nýbrž sami se jednou k smrti – *usmáli!*

To se stalo, když nejbezbožnější slovo vyšlo – od jednoho z bohů – slovo: „Jest jediný bůh! Nebudeš mítí bohů jiných přede mnou!“

– starý bůh, zuřivec, žárlivec, se do té míry zapomněl: –

Und alle Götter lachten damals und wackelten auf ihren Stühlen und riefen: »Ist das nicht eben Göttlichkeit, daß es Götter, aber keinen Gott gibt?«

Wer Ohren hat, der höre. –

Also redete Zarathustra in der Stadt, die er liebte und welche zubenannt ist »die bunte Kuh«. Von hier nämlich hatte er nur noch zwei Tage zu gehen, daß er wieder in seine Höhle käme und zu seinen Tieren; seine Seele aber frohlockte beständig ob der Nähe seiner Heimkehr. –

Die Heimkehr

O Einsamkeit! Du meine *Heimat* Einsamkeit! Zu lange lebte ich wild in wilder Fremde, als daß ich nicht mit Tränen zu dir heimkehrte!

Nun drohe mir nur mit dem Finger, wie Mütter drohn, nun lächle mir zu, wie Mütter lächeln, nun sprich nur: »Und wer war das, der wie ein Sturmwind einst von mir davonestürmte? –

– der scheidend rief: zu lange saß ich bei der Einsamkeit, da verlernte ich das Schweigen! *Das* – lerntest du nun wohl? –

O Zarathustra, alles weiß ich: und daß du unter den Vielen *verlassener* warst, du Einer, als je bei mir!

Ein anderes ist Verlassenheit, ein anderes Einsamkeit: *das* – lerntest du nun! Und daß du unter Menschen immer wild und fremd sein wirst:

– wild und fremd auch noch, wenn sie dich lieben: denn zuerst von allem wollen sie *geschont* sein!

Hier aber bist du bei dir zu Heim und Hause; hier kannst du alles hinausreden und alle Gründe ausschütten, nichts schämt sich hier versteckter, verstockter Gefühle.

Hier kommen alle Dinge liebkosend zu deiner Rede und schmeicheln dir: denn sie wollen auf deinem Rücken reiten. Auf jedem Gleichnis reitest du hier zu jeder Wahrheit.

Aufrecht und aufrichtig darfst du hier zu allen Dingen reden: und wahrlich, wie Lob klingt es ihren Ohren, daß einer mit allen Dingen – gerade redet!

A všichni bozi se tenkrát smáli a viklali na svých křeslech a volali: „Což právě to není božskostí, že jsou bohové, ale že není boha?“

Kdo uši má, slyš! –

Tak mluvil Zarathustra v městě, které miloval a kterému přijmí jest dáno „Pestrá kráva“. Odtud totiž měl již jen dva dni cesty, aby přišel zas do své jeskyně a k svým zvířatům; jeho duše však neustále plesala nad blízkostí jeho návratu. –

Návrat

Ó samoto! Ty moje *domovino* samoto! Příliš dlouho a divoce jsem žil v divoké cizině, abych se k tobě nevracel se slzami!

Teď mi jen prstem pohroz, jak hrozí matky, teď se na mne usměj, jak se usmívají matky, teď jenom rci: „A kdo to byl, kdo jednou ode mne v dálku zabouřil jak vítr bouřlivák? –

– kdo při loučení volal: Příliš dlouho jsem u samoty seděl, tu jsem odvykl mlčet! *Tomu* – jsi se teď as naučil?

Ó Zarathustro, vím vše: i žes byl mezi mnohými *opuštěnější*, ty samojediný, než u mne kdy!

Jiná jest opuštěnost, jiná samota: – *tomu* jsi se teď naučil! I že mezi lidmi vždy budeš divoký a cizí:

– divoký a cizí i tehdy, milují-li tě: neboť přede vším ostatním chtějí, aby jich bylo *šetřeno*!

Zde však jsi u sebe doma a v domově svém; zde všechno můžeš vymluvit a všechny důvody vysypati, nic se tu nestydí za city zatajené, zakřiknuté.

Zde všechny věci laskajíce přicházejí k tvé mluvě a tobě lichotí: neboť se chtějí projížděti na tvých zádech. Na každém podobenství rozjedeš se tu ke každé pravdě.

Přímo a upřímně smíš zde mluvit ke všem věcem: a věru, jako chvála to zní jejich uším, že někdo se všemi věcmi – mluví zpříma!

Ein anderes aber ist Verlassensein. Denn, weißt du noch, o Zarathustra? Als damals dein Vogel über dir schrie, als du im Walde standest, unschlüssig, wohin? unkundig, einem Leichnam nahe: –

– als du sprachst: »mögen mich meine Tiere führen! Gefährlicher fand ich's unter Menschen, als unter Tieren: – *Das war Verlassenheit!*

Und weißt du noch, o Zarathustra? Als du auf deiner Insel saßest, unter leeren Eimern ein Brunnen Weins, gebend und ausgehend, unter Durstigen schenkend und ausschenkend:

– bis du endlich durstig allein unter Trunkenen saßest und nächtlich klagtest »ist Nehmen nicht seliger als Geben? Und Stehlen noch seliger als Nehmen?« – *Das war Verlassenheit!*

Und weißt du noch, o Zarathustra? Als deine stillste Stunde kam und dich von dir selber forttrieb, als sie mit bösem Flüstern sprach: »Sprich und zerbrich!« –

– als sie dir all dein Warten und Schweigen leid machte und deinen demütigen Mut entmutigte: *Das war Verlassenheit!*« –

O Einsamkeit! Du meine Heimat Einsamkeit! Wie selig und zärtlich redet deine Stimme zu mir!

Wir fragen einander nicht, wir klagen einander nicht, wir gehen offen miteinander durch offene Türen.

Denn offen ist es bei dir und hell; und auch die Stunden laufen hier auf leichteren Füßen. Im Dunklen nämlich trägt man schwerer an der Zeit, als im Lichte.

Hier springen mir alles Seins Worte und Wort-Schreine auf: alles Sein will hier Wort werden, alles Werden will hier von mir reden lernen.

Da unten aber – da ist alles Reden umsonst! Da ist Vergessen und Vorübergehn die beste Weisheit: *Das – lernte ich nun!*

Wer alles bei den Menschen begreifen wollte, der müßte alles angreifen. Aber dazu habe ich zu reinliche Hände.

Ich mag schon ihren Atem nicht einatmen; ach, daß ich so lange unter ihrem Lärm und üblen Atem lebte!

O selige Stille um mich! O reine Gerüche um mich! O wie aus tiefer Brust diese Stille reinen Atem holt! O wie sie horcht, diese selige Stille!

Jiná věc však jest býti opuštěn. Neboť, víš ještě, ó Zarathustro? Když tehdy nad tebou volal tvůj pták, když jsi stál v lese, nerozhodnut, kam jít, nevědom a mrtvoly blízek: –

– když jsi pravil: »Nechť mne vedou má zvířata! Nalezl jsem více nebezpečství mezi lidmi než mezi zvířaty:« – *to byla opuštěnost!*

A víš ještě, ó Zarathustro? Když jsi seděl na svém ostrově jako mezi prázdnými vědry zdroj vína, dáváje a rozdávaje, když jsi seděl mezi žíznivými, daruje a obdarovávaje:

– až jsi posléze sám seděl žízniv mezi zpitými a bědoval v nočním stesku: »Zda bráti není blaženější než dávati? A kráti ještě blaženější než bráti?« – *to byla opuštěnost!*

A víš ještě, ó Zarathustro? Když přišla tvá nejtíší hodina a odehnala tě od tebe samého, když promluvila zlým šeptáním: »Promluv a zlom se!« –

– když ti rozbolavěla všechno tvé čekání a mlčení a tvé odvaže vzala odvahu a tvou pokoru pokořila: *to byla opuštěnost!*« –

Ó samoto! Ty moje domovino samoto! Jak blaženě a něžně promlouvá ke mně tvůj hlas!

My se druh druha neptáme, my spolu nelkáme, my spolu volně chodíme uvolněnými dveřmi.

Neb volno jest u tebe a jasno; a i hodiny zde utíkají na lehčích nohou. V temnu totiž tížeji doléhá čas než ve světle.

Zde se mi rozvírají všeho bytí slova i slovní skříně: ze všeho bytí zde chce vzniknouti slovo, vše vznikání se zde ode mne chce naučit řeči.

Tam dole však – tam všechna řeč je marná. Tam nejlepší moudrostí je zapomínat a mýjet: *tomu* – jsem se teď naučil!

Kdo by chtěl u lidí vše pochopit, všeho by se musel uchopit. Ale k tomu mám ruce příliš čistotné.

Ani jejich dechu vdechovati nechci; ach, že jsem tak dlouho žil mezi jejich hřmotem a páchnoucím dechem!

Ó blažené ticho kol mne! Ó čisté vůně kol mne! Ó, jak toto ticho z hlubokých prsou nabírá čistého dechu! Ó, a jak naslouchá blažené to ticho!

Aber da unten – da redet alles, da wird alles überhört. Man mag seine Weisheit mit Glocken einläuten: die Krämer auf dem Markte werden sie mit Pfennigen überklingeln!

Alles bei ihnen redet, niemand weiß mehr zu verstehn. Alles fällt ins Wasser, nichts fällt mehr in tiefe Brunnen.

Alles bei ihnen redet, nichts gerät mehr und kommt zu Ende. Alles gackert, aber wer will noch still auf dem Neste sitzen und Eier brüten?

Alles bei ihnen redet, alles wird zerredet. Und was gestern noch zu hart war für die Zeit selber und ihren Zahn: heute hängt es zer-schabt und zernagt aus den Mäulern der Heutigen.

Alles bei ihnen redet, alles wird verraten. Und was einst Geheimnis hieß und Heimlichkeit tiefer Seelen, heute gehört es den Gassen-Trompetern und andern Schmetterlingen.

O Menschenwesen, du wunderliches! Du Lärm auf dunkeln Gassen! Nun liegst du wieder hinter mir – meine größte Gefahr liegt hinter mir!

Im Schonen und Mitleiden lag immer meine größte Gefahr; und alles Menschenwesen will geschont und gelitten sein.

Mit verhaltenen Wahrheiten, mir Narrenhand und vernarrtem Herzen und reich an kleinen Lügen des Mitleidens – also lebte ich immer unter Menschen.

Verkleidet saß ich unter ihnen, bereit, *mich* zu verkennen, daß ich *sie* ertrüge, und gern mir zuredend »du Narr, du kennst die Menschen nicht!«

Man verlernt die Menschen, wenn man unter Menschen lebt: zu viel Vordergrund ist an allen Menschen – was sollen *da* weitsichtige, weitsüchtige Augen!

Und wenn sie mich verkannten: ich Narr schonte sie darob mehr als mich: gewohnt zur Härte gegen mich und oft noch an mir selber mich rächend für diese Schonung.

Zerstochen von giftigen Fliegen und ausgehöhlt, dem Steine gleich, von vielen Tropfen Bosheit, so saß ich unter ihnen und redete mir noch zu: »unschuldig ist alles Kleine an seiner Kleinheit!«

Sonderlich die, welche sich »die Guten« heißen, fand ich als die giftigsten Fliegen: sie stechen in aller Unschuld, sie lügen in aller Unschuld; wie *vermöchten* sie gegen mich – gerecht zu sein!

Ale tam dole – tam hovoří vše, tam vše se přeslechne. Zvony svou moudrost vyzvánějí: kramáři na trhu přezvučí ji groší!

Všechno u nich hovoří, nikdo už nedovede chápat. Všechno padá do vody, nic už nepadá do hlubokých studen.

Všechno u nich hovoří, nic se již nedaří a nedospívá konce. Všechno kdáká, kdo by však ještě tiše seděl na hnězdě a vejce vysedával!

Všechno u nich hovoří, všechno se mluvením rozmele. A co ještě včera bylo příliš tvrdé i pro čas i pro jeho zub: dnes to rozedřeno a rozžvýkáno visí z huby lidí dnešních.

Všechno u nich hovoří, všechno se vyzradí. A co kdysi slulo tajemstvím a tajností hlubokých duší, dnes náleží poličným trubačům a jiným vřešťanům.

Ó bytosti lidská, ty podivná! Ty hřmote temných ulic! Teď jsi zase za mnou: – mé největší nebezpečí je za mnou!

V ohledech a soucítění bylo vždy mé největší nebezpečí; a všechna lidská bytost vyžaduje ohledů a soucitu.

Se zadržnými pravdami, s bláznovskou rukou, se zblázněným srdcem a bohat malými nepravdami soucitu – tak jsem stále žil mezi lidmi.

Zakuklen jsem mezi nimi seděl, ochoten *sebe* zapřítí, abych *je samy* snesl, a rád jsem si domlouval: „Blázne, neznáš lidí!“

Odnaučí se lidi znát, kdo mezi lidmi žije: příliš mnoho popředí je na všech lidech – co *tam* s očima, jež jsou dalekozraké a jež stůňou po dálce!

A nepoznali-li mne: já blázen jsem jich proto více šetřil než sebe, zvyklý jsa tvrdosti proti sobě a často sám na sobě se mstě za tyto ohledy.

Rozbodán jedovatými mouchami a jako kámen vydlaban mnoha krůpějemi zloby, tak jsem mezi nimi seděl a domlouval si ještě: co malé jest, své malosti nezavinilo!

Obzvláště ty, kdož si říkají „dobří“, nalezl jsem nejjedovatějšími mouchami: ve vší nevinnosti bodají, ve vší nevinnosti lžou; jak by *dovedli* ke mně být – spravedliví!

Wer unter den Guten lebt, den lehrt Mitleid lügen. Mitleid macht dumpfe Luft allen freien Seelen. Die Dummheit der Guten nämlich ist unergründlich.

Mich selber verbergen und meinen Reichtum – *das* lernte ich da unten: denn jeden fand ich noch arm am Geiste. Das war der Lug meines Mitleidens, daß ich bei jedem wußte,

– daß ich jedem es ansah und anroch, was ihm Geistes *genug* und was ihm schon Geistes *zuviel* war!

Ihre steifen Weisen: ich hieß sie weise, nicht steif – so lernte ich Worte verschlucken. Ihre Totengräber: ich hieß sie Forscher und Prüfer – so lernte ich Worte vertauschen.

Die Totengräber graben sich Krankheiten an. Unter altem Schutte ruhn schlimme Dünste. Man soll den Morast nicht aufrühren. Man soll auf Bergen leben.

Mit seligen Nüstern atme ich wieder Berges-Freiheit! Erlöst ist endlich meine Nase vom Geruch alles Menschenwesens!

Von scharfen Lüften gekitzelt, wie von schäumenden Weinen, niest meine Seele – *niest* und jubelt sich zu: Gesundheit!

Also sprach Zarathustra.

Von den drei Bösen

1.

Im Traum, im letzten Morgentraume stand ich heut auf einem Vorgebirge – jenseits der Welt, hielt eine Waage und *wog* die Welt.

O daß zu früh mir die Morgenröte kam: die glühte mich wach, die Eifersüchtige! Eifersüchtig ist sie immer auf meine Morgentraum-Gluten.

Meßbar für den, der Zeit hat, wägbar für einen guten Wäger, erfliegbar für starke Fittiche, erratbar für göttliche Nüsseknacker: also fand mein Traum die Welt: –

Mein Traum, ein kühner Segler, halb Schiff, halb Windsbraut, gleich Schmetterlingen schweigsam, ungeduldig gleich Edelfalken: wie halte er doch zum Welt-Wägen heute Geduld und Weile!

Kdo mezi dobrými žije, toho soucit učí lhát. Soucit všem svobodným duším zamořuje vzduch. Hloupost dobrých je totiž nezbadatelná.

Sám sebe i bohatství své skrývati – *tomu* jsem se naučil tam dole: neboť ještě u každého jsem našel, že chud jest duchem. To byla šalba mého soucitu, že jsem u každého věděl,

– že jsem na každém viděl a číchal, kde mu bylo *sdostatek* ducha a kde mu již bylo ducha *příliš!*

Jejich dřevění mudrci: já zval je mudrci, ne dřevěnými – tak jsem se učil polykati slova. Jejich hrobaři: já zval je badateli a zkoumateli – tak jsem se učil zaměňovati slova.

Hrobaři hrabou a choroby si vyhrabou. Pod starým ruem odpočívají špatné výpary. Není radno rozrývati bahno. Na horách má se žít.

Blaženými chřípěmi zas vdechují svobodu hor! Vysvobozen je konečně můj nos ode vší člověčiny!

Lechtána ostrým vzduchem jak pěnícím se vínem, má duše *kejchá* a jása si vstříc: Ke zdraví!

Tak pravil Zarathustra.

O trojím zlu

1.

Ve snu, v posledním jitřním snu stál jsem dnes na předhoří – mimo svět, a v ruce jsem držel váhu a *vážil* jsem svět.

Ó, že příliš záhy mi přišla jitřní zora: rozpálila mne, žárlivá, až ze sna jsem procitl! Žárlí vždy na plápol jitřních mých snů.

Že změřitelný je pro toho, kdo má čas, že zvažitelný je pro toho, kdo dobře váží, že dosažitelný je pro let silných perutí, že rozluštitelný je pro louskače božských ořechů: takovým se zjevil svět mému snu: –

Můj sen, odvážný plavec, poloplachetní loď, polomeluzína, mlčící jako motýli, netrpěliv jako sokolové: jak že měl dnes trpělivost a volnou chvíli, aby vážil svět!

Sprach ihm heimlich wohl meine Weisheit zu, meine lachende wache Tags-Weisheit, welche über alle »unendliche Welten« spottet? Denn sie spricht: »wo Kraft ist, wird auch die Zahl Meisterin: die hat mehr Kraft.«

Wie sicher schaute mein Traum auf diese endliche Welt, nicht neugierig, nicht altgerig, nicht fürchtend, nicht bittend: –

– als ob ein voller Apfel sich meiner Hand böte, ein reifer Goldapfel, mit kühl-sanfter samtener Haut – so bot sich mir die Welt: –

– als ob ein Baum mir winke, ein breitästiger, starkwilliger, gekrümmt zur Lehne und noch zum Fußbrett für den Wegmüden: so stand die Welt auf meinem Vorgebirge: –

– als ob zierliche Hände mir einen Schrein entgegenbrügen – einen Schrein, offen für das Entzücken schamhafter verehrender Augen: also bot sich mir heute die Welt entgegen: –

– nicht Rätsel genug, um Menschen-Liebe davon zu scheuchen, nicht Lösung genug, um Menschen-Weisheit einzuschläfern – ein menschlichgutes Ding war mir heut die Welt, der man so Böses nachredet!

Wie danke ich es meinem Morgentraum, daß ich also in der Frühe heut die Welt wog! Als ein menschlichgutes Ding kam er zu mir, dieser Traum und Herzenströster!

Und daß ich's ihm gleichtue am Tage und sein Bestes ihm nach- und ablerne: will ich jetzt die drei bösesten Dinge auf die Waage tun und menschlich gut abwägen. –

Wer da segnen lehrte, der lehrte auch fluchen: welches sind in der Welt die drei bestverfluchten Dinge? Diese will ich auf die Waage tun.

Wollust, Herrschsucht, Selbstsucht: diese drei wurden bisher am besten verflucht und am schlimmsten beleu- und belügenmündet – diese drei will ich menschlich gut abwägen.

Wohlauf! Hier ist mein Vorgebirg, und da das Meer: das wälzt sich zu mir heran, zottelig, schmeichlerisch, das getreue alte hundertköpfige Hunds-Ungetüm, das ich liebe.

Wohlauf! Hier will ich die Waage halten über gewälztem Meere: und auch einen Zeugen wähle ich, daß er zusehe – dich, du Einsiedler-Baum, dich starkduftigen, breitgewölbten, den ich liebe! –

Domluvila mu snad potají má moudrost, má smějící se, bdělá denní moudrost, která se vysmívá všem „nekonečným světům“? Neboť praví: „Kde je síla, tam i číslo vítězí: to má více síly.“

Jak pevně díval se můj sen na tento konečný svět, ne zvědavě jako dítě, ne zvědavě jako kmet, ne se strachem, ne s prosbou: –

– jako by se plné jablko nabízelo mé ruce, zralé zlaté jablko, s chladivě hebkou, sametovou kůží – tak se mi nabízel svět: –

– jako by strom na mne kýval, s širokými větvemi a silnou vůlí, zkřivený tak, že jest opěradlem a i trnoží zemdlenému poutníkovi: tak stál na mém předhoří svět: –

– jako by půvabné ruce skříňku mi nesly vstříc – skříňku rozevřenou pro pokochání stydlivě uctívajících očí: tak se mně v ústrety dnes podával svět: –

– ne dosti hádankou, aby lidskou lásku zahnal, ne dosti rozluštěním, aby lidskou moudrost uspal – lidsky dobrou věcí dnes mi byl svět, o němž se mluví tolik zlého!

Jak děkovati mému jitřnímu snu, že takto jsem z rána dnes vážil svět! Jako lidsky dobrá věc ke mně přišel ten sen a těšitel mého srdce!

Abych se choval ve dne jako on, abych od něho a po něm se učil jeho nejlepšimu, položím teď na váhu ony tři věci, jež největšími jsou zly, a lidsky dobře je odvážím. –

Kdo učil žehnati, též proklínati učil: které že jsou ony tři věci, nejsilněji proklínané na světě? Abych je položil na váhu.

Rozkoš, vládychtivost, sobectví: tyto tři věci byly až dosud nejlépe proklínány a nejhůře přiváděny do prolhaných řečí – ty tři já lidsky dobře odvážím.

Nuže vzhůru! Zde je mé předhoří a zde je moře: a moře se ke mně valí, huňatý, lichotný, věrný ten starý stohlavý psohlavý netvor, kterého mám rád.

Nuže vzhůru! Zde podržím váhu nad valícím se mořem: a volím též svědka, aby přihlížel – tebe, ty poustevnický strome se silnou vůní a širokou klenbou, tebe, ježž mám rád! –

Auf welcher Brücke geht zum Dereinst das Jetzt? Nach welchem Zwange zwingt das Hohe sich zum Niederen? Und was heißt auch das Höchste noch – hinaufwachsen? –

Nun steht die Waage gleich und still: drei schwere Fragen warf ich hinein, drei schwere Antworten trägt die andre Waagschale.

2.

Wollust: allen bußhemdigen Leib-Verächtern ihr Stachel und Pfahl, und als »Welt« verflucht bei allen Hinterweltlern: denn sie höhnt und narrt alle Wirr-und Irr-Lehrer.

Wollust: dem Gesindel das langsame Feuer, auf dem es verbrannt wird; allem wurmichten Holze, allen stinkenden Lumpen der bereite Brunst- und Brodel-Ofen.

Wollust: für die freien Herzen unschuldig und frei, das Garten-Glück der Erde, aller Zukunft Dankes-Überschwang an das Jetzt.

Wollust: nur dem Welken ein süßlich Gift, für die Löwen-Willigen aber die große Herzstärkung, und der ehrfürchtig geschonte Wein der Weine.

Wollust: das große Gleichnis-Glück für höheres Glück und höchste Hoffnung. Vielem nämlich ist Ehe verheißen und mehr als Ehe –

– vielem, das fremder sich ist, als Mann und Weib: – und wer begriff es ganz, *wie fremd sich Mann und Weib sind!*

Wollust: – doch ich will Zäune um meine Gedanken haben und auch noch um meine Worte: daß mir nicht in meine Gärten die Schweine und Schwärmer brechen! –

Herrschaft: die Glüh-Geißel der härtesten Herzensharten; die grause Marter, die sich dem Grausamsten selber aufspart; die düstre Flamme lebendiger Scheiterhaufen.

Herrschaft: die boshafte Bremse, die den eitelsten Völkern aufgesetzt wird; die Verhöhnlerin aller ungewissen Tugend; die auf jedem Rosse und jedem Stolze reitet.

Herrschaft: das Erdbeben, das alles Morsche und Höhlichte

Po jakém mostě k budoucnu kráčí přítomná chvíle? Podle které nutnosti nutí se vysoké, aby se šlo k nízkému? A co i nejvyššímu káže, aby rostlo ještě výš?

Teď stojí váha rovně a tiše: tři těžké otázky jsem na ni vhodil, tři těžké odpovědi nese druhá miska.

2.

Rozkoš: všem, kdož v rubáši kajcníků povrhují tělem, osten a kůl; rozkoš: jménem „svět“ proklínána u všech záhrobníků: neboť podvádí a za bláznů má všechny blouznivce a bludaře.

Rozkoš: chátře pomalý oheň, na kterém shoří; všemu červivému dříví a všem smrdutým cárům pec, jež je uvaří, uškvaří.

Rozkoš: svobodným srdcím nevinná a svobodná; zahradí blaho země; překypující dík, kterým všechno budoucno zahrnuje přítomnou chvíli.

Rozkoš: jen zvadlému nasládlý jed, pro ty však, kdož mají vůli lví, veliká posila srdcí a pokorně ušetřené víno všech vín.

Rozkoš: veliké štěstí, jež je podobestvím vyššího štěstí a nejvyšší naděje. Lecčemu totiž manželství je přislíbeno a více než manželství –

– lecčemu, co si je navzájem cizejší nežli žena a muž: – a kdo zcela pochopil, *jak cizí* jsou si žena a muž!

Rozkoš: – ale chci mítí ploty kolem svých myšlenek, ba i kolem svých slov: sice mi do mých sadů vpadnou svině a svatouškové! –

Vládychtivost: žhoucí dűtky pro nejtvrďší z těch, kdož mají tvrdé srdce; krutá muka, jež čekají též na nejkřutějšího; kalný plamen živoucích hranic.

Vládychtivost: zlobný ovád na těle nejmarnivějších národů: výsměšný pronásledovatel vši nejisté ctnosti, jenž jede na každém oři a na každé pýše.

Vládychtivost: zemětřesení, jež zlomí a rozlomí vše zpu-

bricht und aufbricht; die rollende grollende strafende Zerbrecherin übertünchter Gräber; das blitzende Fragezeichen neben vorzeitigen Antworten.

Herrschnucht: vor deren Blick der Mensch kriecht und duckt und fröhnt und niedriger wird als Schlange und Schwein – bis endlich die große Verachtung aus ihm aufschreit –,

Herrschnucht: die furchtbare Lehrerin der großen Verachtung, welche Städten und Reichen ins Antlitz predigt »hinweg mit dir!« – bis es aus ihnen selber aufschreit »hinweg mit mir!«

Herrschnucht: die aber lockend auch zu Reinen und Einsamen und hinauf zu selbstgenugsamen Höhen steigt, glühend gleich einer Liebe, welche purpurne Seligkeiten lockend an Erdenhimmel malt.

Herrschnucht: doch wer hieße es *Sucht*, wenn das Hohe hinab nach Macht gelüftet! Wahrlich, nichts Sieches und Süchtiges ist an solchem Gelüsten und Niedersteigen!

Daß die einsame Höhe sich nicht ewig vereinsame und selbst begnüge; daß der Berg zu Tal komme, und die Winde der Höhe zu den Niederungen: –

O wer fände den rechten Tauf- und Tugendnamen für solche Sehnsucht! »Schenkende Tugend« – so nannte das Unnennbare einst Zarathustra.

Und damals geschah es auch – und wahrlich, es geschah zum ersten Male! – daß sein Wort die *Selbstsucht* selig pries, die heile, gesunde *Selbstsucht*, die aus mächtiger Seele quillt: –

– aus mächtiger Seele, zu welcher der hohe Leib gehört, der schöne, sieghafte, erquickliche, um den herum jedwedes Ding Spiegel wird:

– der geschmeidige überredende Leib, der Tänzer, dessen Gleichnis und Auszug die selbst-lustige Seele ist. Solcher Leiber und Seelen Selbst-Lust heißt sich selber: »Tugend«.

Mit ihren Worten von Gut und Schlecht schirmt sich solche Selbst-Lust wie mit heiligen Hainen; mit den Namen ihres Glücks bannt sie von sich alles Verächtliche.

Von sich weg bannt sie alles Feige; sie spricht: schlecht – *das* ist feige! Verächtlich dünkt ihr der immer Sorgende, Seufzende, Kläglichke und wer auch die kleinsten Vorteile aufliest.

chřelé a jeskyňovité; drtící, smrtící, hněvivě trestající rozbíjení obilných hrobů; bleskem sršící otazník vedle předčasných odpovědí.

Vládychtivost: před jejímž pohledem člověk se plazí a krčí a robotí a ponizuje se níže než vepř a červ – až posleze veliké pohrdání z něho vzkřikne –,

vládychtivost: děsná učitelka velikého pohrdání, která městům i říším do tváře hlásá: „Pryč s tebou!“ – až z nich samých vyrazí výkřik: „Pryč se mnou!“

Vládychtivost: která však, vábíc, i k čistým a osamělým vystupuje a vzhůru na soběstačné výšiny, planouc jako láska, jež na pozemském nebi vábivě maluje nachová blaženství.

Vládychtivost; než kdo by zval *chtivostí*, když vysoké zatouží dolů po moci! Věru, nic chorého a chtivého není na takové touze, na takovém sestupu!

Aby osamělá výše se neosamocovala a sobě jediná nepostačovala na věky; aby hora sešla v údolí a větry výšin k nížinám: –

Ó, kdo by našel právě jméno křestní a ctnostné pro takovou touhu! „Ctnost, jež obdarovává“ – tak Zarathustra kdysi pojmenoval to, čeho nelze pojmenovati.

A tenkrát se též stalo – a věru po prvé se stalo! –, že jeho slovo blahoslavilo *sobectví*, zdravé, kypící *sobectví*, jež vyvěrá z mohutné duše: –

– z mohutné duše, k níž náleží vznešené tělo, krásné, vítězí, osvěžující tělo, kol něhož každá věc se stává zrcadlem:

– pružné přemlouvající tělo, onen tanečník, jehož podobností a zkratkou je duše, ze sebe se radující. Sobecká rozkoš takových těl a takových duší sama si říká „ctnost“.

Svémi slovy o dobrém a špatném obklopuje se taková sobecká rozkoš jako posvátnými háji; jmény svého štěstí zahání od sebe vše mrzké.

Odhání od sebe vše zbabělé; praví: špatné – *toť* zbabělé! Mrzkým se jí zdá ten, kdo stále se stará, kdo vzdychá, naříká a zvedá i nejmenší výhody.

Sie verachtet auch alle wehselige Weisheit: denn wahrlich, es gibt auch Weisheit, die im Dunklen blüht, eine Nachtschatten-Weisheit: als welche immer seufzt: »Alles ist eitel!«

Das scheue Mißtrauen gilt ihr gering, und jeder, wer Schwüre statt Blicke und Hände will: auch alle allzu mißtrauische Weisheit, denn solche ist feiger Seelen Art.

Geringer noch gilt ihr der Schnell-Gefällige, der Hündische, der gleich auf dem Rücken liegt, der Demütige; und auch Weisheit gibt es, die demütig und hündisch und fromm und schnell-gefällig ist.

Verhaßt ist ihr gar und ein Ekel, wer nie sich wehren will, wer giftigen Speichel und böse Blicke hinunterschluckt, der Allzu-Geduldige, Alles-Dulder, Allgenügsame: das nämlich ist die knechtische Art.

Ob einer vor Göttern und göttlichen Fußritten knechtisch ist, ob vor Menschen und blöden Menschen-Meinungen: *alle* Knechts-Art speit sie an, diese selige Selbstsucht!

Schlecht: so heißt sie alles, was geknickt und knickerisch-knechtisch ist, unfreie Zwinker-Augen, gedrückte Herzen, und jene falsche nachgebende Art, welche mit breiten feigen Lippen küßt.

Und After-Weisheit: so heißt sie alles, was Knechte und Greise und Müde witzeln; und sonderlich die ganze schlimme aberwitzige, überwitzige Priester-Narrheit!

Die After-Weisen aber, alle die Priester, Weltmüden, und wessen Seele von Weibs- und Knechtsart ist – o wie hat ihr Spiel von jeher der Selbstsucht übel mitgespielt!

Und das gerade sollte Tugend sein und Tugend heißen, *daß* man der Selbstsucht übel mitspiele! Und »selbstlos« – so wünschten sich selber mit gutem Grunde alle diese weltmüden Feiglinge und Kreuzspinnen!

Aber denen allen kommt nun der Tag, die Wandlung, das Richtschwert, *der große Mittag*: da soll vieles offenbar werden!

Und wer das Ich heil und heilig spricht und die Selbstsucht selig, wahrlich, der spricht auch, was er weiß, ein Weissager: »*Siehe, er kommt, er ist nahe, der große Mittag!*«

Also sprach Zarathustra.

Pohrdá také vši bolestivou moudrostí: neboť věru, je též moudrost kvetoucí v temnu, moudrost nočního stínu: ta neustále běduje: „Všechno je marné!“

Plachá nedůvěra se jí zdá nízká, i každý, kdo chce přísahy místo pohledů a rukou: též každá příliš nedůvěřivá moudrost – neb ta je znakem zbabělých duší.

Nižším ještě zdá se jí, kdo rychle je úslužný, psovský tvor, jenž hned leží pokorně na znaku; a jest i moudrost, jež je pokorná jako pes a pobožná a rychle k službám ochotná.

Nenáviděn pak a hnusný jest jí ten, kdo se nikdy nechce bránit, kdo polkne jedovatou slinu a zlé pohledy, kdo se vším má přílišnou trpělivost a všecko strpí a vším se spokojuje: neboť to je způsob rabský.

Ať je kdo rabem před bohy, kteří po něm šlapou, či před lidmi a přiblblým míněním lidským: *jakémukoli* rabskému způsobu do tváře plije ono blažené sobectví!

Špatné: tak zve všechno, co je shrbené a skoupé a rabské, všechny nesvobodně mrkající oči, všechna stíněná srdce i onen falešný povolný způsob, jenž líbá širokými zbabělými rty.

A pamoudrost: tak zve všechno, čím vtipkují rabi a kmeti a mdlí; a obzvláště celou tu zlou, vyšetpalou, vychytralou poštilost kněží!

Pamudrci však, všichni ti kněží, všichni, kdo jsou světem zemdleni, všichni, jejichž duše je ženská a rabská – ó, jak jejich hříčky odjakživa zahrávaly všemu sobectví!

A právě to mělo býtí ctností, mělo zváti se ctností, *že* se vším sobectvím tak zle nakládali! A býtí nesobeckými, toho si přáli z dobrého důvodu všichni ti zbabělci, zemdleni světem, všichni ti pavouci křížáci!

Ale těm všem vzejde nyní den, přijde změna a katovský meč, přijde *veliké poledne*, tehdy se mnoho zjeví!

A kdo hlásá, že já je svaté a zdravé a kdo blahoslaví sobectví, věru, ten také káže, co ví, a prorocky hlásá: „*Hle, přichází, je nablízku veliké poledne!*“

Tak pravil Zarathustra.

Vom Geist der Schwere

1

Mein Mundwerk – ist des Volks: zu grob und herzlich rede ich für die Seidenhasen. Und noch fremder klingt mein Wort allen Tinten-Fischen und Feder-Füchsen.

Meine Hand – ist eine Narrenhand: wehe allen Tischen und Wänden, und was noch Platz hat für Narren-Zierat, Narren-Schmierat!

Mein Fuß – ist ein Pferdefuß; damit trapple und trabe ich über Stock und Stein, kreuz- und quer-feld-ein, und bin des Teufels vor Lust bei allem schnellen Laufen.

Mein Magen – ist wohl eines Adlers Magen? Denn er liebt am liebsten Lammfleisch. Gewißlich aber ist er eines Vogels Magen.

Von unschuldigen Dingen genährt und von wenigem, bereit und ungeduldig zu fliegen, davonzufliegen – das ist nun meine Art: wie sollte nicht etwas daran von Vogel-Art sein!

Und zumal, daß ich dem Geist der Schwere feind bin, das ist Vogel-Art: und wahrlich, totfeind, erzfeind, urfeind! O wohin flog und verflog sich nicht schon meine Feindschaft!

Davon könnte ich schon ein Lied singen – und will es singen: ob ich gleich allein in leerem Hause bin und es meinen eignen Ohren singen muß.

Andre Sänger gibt es freilich, denen macht das volle Haus erst ihre Kehle weich, ihre Hand gesprächig, ihr Auge ausdrücklich, ihr Herz wach – denen gleiche ich nicht. –

2.

Wer die Menschen einst fliegen lehrt, der hat alle Grenzsteine verrückt; alle Grenzsteine selber werden ihm in die Luft fliegen, die Erde wird er neu taufen – als »die Leichte«.

Der Vogel Strauß läuft schneller als das schnellste Pferd, aber auch er steckt noch den Kopf schwer in schwere Erde: also der Mensch, der noch nicht fliegen kann.

O duchu tíže

1.

Můj jazyk – jazyk lidu: příliš hrubě a od srdce mluvím pro sluchy hedvábných ušáků. A ještě cizeji zní mé slovo zvířátkům všem, jež se brodí v inkoustu a nabodávají na péra.

Má ruka – bláznova ruka: běda všem stolům a stěnám a všemu, kde ještě je místo pro zdobné kličky a klikyháky bláznů!

Má noha – koňská noha: tou, křížem a krážem, cestou necestou, dupu a dusám, a čertovsky jsem nadšen ze všeho rychlého běhu.

Můj žaludek – asi žaludek orlí? Neboť ze všeho nejraději má jehněčí maso. Dojista však je to žaludek ptačí.

Nevinnými věcmi a málo věcmi živem, nedočkavě připraven k letu, k odletu – takový já už jsem: jak by tedy něco na mně nebylo jako pták!

A zvláště že jsem sok ducha tíže, to mám od ptáka: a věru, jsem jeho nepřítel, arcinepřítel, na život a na smrt! Ó, kam že mé nepřátelství již neletělo, kam se nezaletělo!

O tom bych dovedl písničku zpívat – a zazpívám jí též: třeba že jsem samotem v prázdném domě a nikomu jí nemohu zpívat než svým vlastním uším.

Arci, jsou jiní pěvci, těm teprve v plném domě změkne hrdlo, rozhovoří se ruka, oko najde svůj výraz a srdce proctíne: těm já se nepodobám. –

2.

Kdo jednou lidi naučí létat, pohne všemi mezníky; i všechny mezníky mu vzlétnou do vzduchu a on pokřtí zemi novým jménem: „lehká“.

Pštros utíká rychleji než nejrychlejší kůň, ale i on ještě strká hlavu těžce do těžké země: tak člověk, jenž posud nedovede létat.

Schwer heißt ihm Erde und Leben; und so *will* es der Geist der Schwere! Wer aber leicht werden will und ein Vogel, der muß sich selber lieben – also lehre *ich*.

Nicht freilich mit der Liebe der Siechen und Süchtigen: denn bei denen stinkt auch die Eigenliebe!

Man muß sich selber lieben lernen – also lehre ich – mit einer heilen und gesunden Liebe: daß man es bei sich selber aushalte und nicht umherschweife.

Solches Umherschweifen tauft sich »Nächstenliebe«: mit diesem Worte ist bisher am besten gelogen und geheuchelt worden, und sonderlich von solchen, die aller Welt schwer fielen.

Und wahrlich, das ist kein Gebot für heute und morgen, sich lieben *lernen*. Vielmehr ist von allen Künsten diese die feinste, listigste, letzte und geduldsamste.

Für seinen Eigener ist nämlich alles Eigene gut versteckt; und von allen Schatzgruben wird die eigne am spätesten ausgegraben – also schafft es der Geist der Schwere.

Fast in der Wiege gibt man uns schon schwere Worte und Werte mit: »Gut« und »Böse« – so heißt sich diese Mitgift. Um derentwillen vergibt man uns, daß wir leben.

Und dazu läßt man die Kindlein zu sich kommen, daß man ihnen beizeiten wehre, sich selber zu lieben: also schafft es der Geist der Schwere.

Und wir – wir schleppen treulich, was man uns mitgibt, auf harten Schultern und über rauhe Berge! Und schwitzen wir, so sagt man uns: »Ja, das Leben ist schwer zu tragen!«

Aber der Mensch nur ist sich schwer zu tragen! Das macht, er schleppt zu vieles Fremde auf seinen Schultern. Dem Kamele gleich kniet er nieder und läßt sich gut aufladen.

Sonderlich der starke, tragsame Mensch, dem Ehrfurcht innewohnt: zu viele *fremde* schwere Worte und Werte lädt er auf sich – nun dünkt das Leben ihm eine Wüste!

Und wahrlich! Auch manches *Eigene* ist schwer zu tragen! Und viel Inwendiges am Menschen ist der Auster gleich, nämlich ekel und schlüpfzig und schwer erfaßlich –

– also daß eine edle Schale mit edler Zierat fürbitten muß. Aber

Těžká zve se mu země, těžký zve se mu život; a tak tomu *chce* duch tíže! Kdo však lehkým chce se stát a kdo ptákem chce se stát, nechť miluje sám sebe – tak učím *já*.

Ne ovšem láskou chorých a chtivých: neb u těch i sebe-láska zapáchá!

Třeba se učit – tak učím já – sám sebe milovati láskou neporušenou a zdravou: kdo takto miluje, sám u sebe to snese a nebude těkati sem a tam.

Těkati sem a tam: tomu se říká „láska k bližnímu“; tímto slovem dosud nejlépe lhali a podváděli, zvláště ti, kdož celému světu byli na obtíž.

A věru, to není přikázání pro dnešek a zítřek, *učiti* se sebe milovat. Nýbrž ze všech umění toto je nejjemnější, nejlistivější, nejzazší a netrpělivější.

Svému vlastníkovi totiž vše vlastní je dobře skryto; a ze všech zlatých dolů vlastní důl vyhrabe se nejpozději – toť dílo ducha tíže.

Jsme skoro ještě v kolébce a již nám dávají na cestu těžká slova, těžké hodnoty „dobro“ a „zlo“ – tak sluje toto věno. Pro ně nám promíjejí, že jsme na živu.

A proto k sobě nechávají přijíti maličkých, aby jim včas bránili milovat sebe samy: toť dílo ducha tíže.

A my – my poctivě vlečeme, co nám dali na cestu, na tvrdých plecích a přes drsné hory! A potíme-li se, říkají nám: „Ba, těžko nésti život!“

Ale člověku je jen těžko, aby sám sebe nesl! To proto, že příliš mnoho cizího vleče na svých plecích. Jako velbloud pokleká a dává si notně naložit.

Zvláště silný, nosný člověk, v němž přebývá úcta: příliš mnoho *cizích* těžkých slov a hodnot si nakládá – teď se mu život zdá poušt!

A věru! I leccos *vlastního* je těžko nésti! A leccos v nitru člověka se podobá ústřici, neboť je to odporné a kluzké a těžce chápatelné –

– takže se musí vzácná skořápka se vzácnou zdobou při-

auch diese Kunst muß man lernen: Schale *haben* und schönen Schein und kluge Blindheit!

Abermals trägt über manches am Menschen, daß manche Schale gering und traurig und zu sehr Schale ist. Viel verborgene Güte und Kraft wird nie erraten; die köstlichsten Leckerbissen finden keine Schmecker!

Die Frauen wissen das, die köstlichsten: ein wenig fetter, ein wenig magerer – o wie viel Schicksal liegt in so wenigem!

Der Mensch ist schwer zu entdecken und sich selber noch am schwersten; oft lügt der Geist über die Seele. Also schafft es der Geist der Schwere.

Der aber hat sich selber entdeckt, welcher spricht: Das ist *mein* Gutes und Böses: damit hat er den Maulwurf und Zwerg stumm gemacht, welcher spricht: »Allen gut, allen böse«.

Wahrlich, ich **mag** auch solche nicht, denen jegliches Ding gut und diese Welt gar die beste heißt. Solche **nenne** ich die Allgenügsamen.

Allgenügsamkeit, die alles zu schmecken weiß: das ist nicht der beste Geschmack! Ich ehre die widerspenstigen wählerischen Zungen und Mägen, welche »Ich« und »Ja« und »Nein« sagen lernten.

Alles aber **kauen** und **verdauen** – das ist eine rechte Schweine-Art! Immer I-A sagen – das lernte allein der Esel, und wer seines Geistes ist! –

Das tiefe Gelb und das heiße Rot: so will es *mein* Geschmack – der mischt Blut zu allen Farben. Wer aber sein Haus weiß tüncht, der verrät mir eine weißgetünchte Seele.

In Mumien verliebt die einen, die andern in Gespenster; und beide gleich feind allem Fleisch und Blute – o wie gehen beide mir wider den Geschmack! Denn ich liebe Blut.

Und dort will ich nicht wohnen und weilen, wo jedermann spuckt und speit: das ist nun *mein* Geschmack – lieber noch lebte ich unter Dieben und Meineidigen. Niemand trägt Gold im Munde.

Widriger aber sind mir noch alle Speichellecker; und das widrigste Tier von Mensch, das ich fand, das taufte ich Schmarotzer: das wollte nicht lieben und doch von Liebe leben.

Unselig heiße ich alle, die nur eine Wahl haben: böse Tiere zu

mlouvat za obsah. Ale i tomuto umění nutno se učit: umění *míti* skořápku a krásný vzhled a chytrou slepotu!

O leccčems na člověku vzniká zas klamně zdání proto, že leckterá skořáпка je nepatrná a smutná a příliš skořápkou. Mnoho skryté dobroty a síly se nikdy neuhodne; nejrozkošnější lahůdky nenalézají nikoho, kdo by je ochutnával!

To vědí ženy, nejrozkošnější; o málo tučnější, o málo tenčí – ó kolik osudu se tají v tom málu!

Těžko člověka objeviti a jemu samému je to nejobtížnější; často duch lže o duši. Toť dílo ducha tíže.

Ten však sám sebe objevil, kdo dí: toť *moje* dobro a zlo: tím připravil o řeč krtka a trpaslíka, který dí: „Dobro pro všechny, pro všechny zlé.“

Věřu, ani těch nemám rád, jimž každíčká věc, a dokonce i tento svět zovou se nejlepšími. Takové lidi jmenují spokojenými se vším.

Spokojenost se vším, která všeho dovede okoušeti a ochutnávat: to není nejlepší vkus! Ctím zpěčující se, výběračné jazyky a žaludky, jež se naučily říkati „já“ a „ano“ i „ne“.

Ale všechno žvýkati a strávití – toť pravý způsob vepřů! Vždy hýkati svůj souhlas – tomu se naučil jen osel a kdo jeho je ducha! –

Hluboká žluť a hořící červeň: tak tomu chce *můj* vkus – ten ke všem barvám přimíchá krve. Kdo však svůj dům natírá na bílo, prozrazuje mi bíle natřenou duši.

Jedni si zamilovali mumie a druzí přízraky; a zde i tam stejné nepřátelství proti všemu masu a proti vší krvi: ó, jak jedni i druzí **jsou** mi **proti** vkusu! Neboť já miluji krev.

A tam **nechci** **bydliti** a **dlíti**, kde kdokoli plije a prská: toť již *můj* vkus – raději bych ještě žil mezi zloději a křivopřísežníky. Nikdo **nenosí** v ústech zlata.

Ale **ještě** **odpornější** jsou mi všichni patolízalové; a nejodpornější zvíře, jež jsem mezi lidmi nalezl, pokřtil jsem jménem cizopasník: to nechtělo milovati a chtělo by přece žítí z lásky.

Neblahými zvu všechny, kdož mají jen jedinou volbu: státi

werden oder böse Tierbändiger: bei solchen würde ich mir keine Hütten bauen.

Unselig heiße ich auch die, welche immer *warten* müssen – die gehen mir wider den Geschmack: alle die Zöllner und Krämer und Könige und andren Länder- und Ladenhüter.

Wahrlich, ich lernte das Warten auch und von Grund aus – aber nur das Warten auf *mich*. Und über allem lernte ich stehn und gehn und laufen und springen und klettern und tanzen.

Das ist aber meine Lehre: wer einst fliegen lernen will, der muß erst stehn und gehn und laufen und klettern und tanzen lernen – man erfliegt das Fliegen nicht!

Mit Strickleitern lernte ich manches Fenster erklettern, mit hurtigen Beinen klomm ich auf hohe Masten: auf hohen Masten der Erkenntnis sitzen dünkte mich keine geringe Seligkeit –

– gleich kleinen Flammen flackern auf hohen Masten: ein kleines Licht zwar, aber doch ein großer Trost für verschlagene Schiffer und Schiffbrüchige! –

Auf vielerlei Weg und Weise kam ich zu meiner Wahrheit: nicht auf einer Leiter stieg ich zur Höhe, wo mein Auge in meine Ferne schweift.

Und ungern nur fragte ich stets nach Wegen – das ging mir immer wider den Geschmack! Lieber fragte und versuchte ich die Wege selber.

Ein Versuchen und Fragen war all mein Gehen – und wahrlich, auch antworten muß man *lernen* auf solches Fragen! Das aber – ist mein Geschmack:

– kein guter, kein schlechter, aber *mein* Geschmack, dessen ich weder Scham noch Hehl mehr habe.

»Das – ist nun *mein* Weg – wo ist der eure?« so antwortete ich denen, welche mich »nach dem Wege« fragten. Den Weg nämlich – den gibt es nicht!

Also sprach Zarathustra.

se bud' zlými zvířaty, nebo zlými krotiteli zvířat: u těch bych si nestavěl stánků.

Neblahými zvu též ty, kdož musí stále *čekati* – ti mi jsou proti vkusu: všichni ti publikáni a kupčící a králové a jiní strážcové krajů a krámů.

Věřu, i já se naučil *čekati*, a to důkladně – ale jenom *čekati* na *sebe*. A naučil jsem se nade vším stát a chodit a běhat a skákat a šplhat a tančit.

To však jest moje učení: kdo se chce jednou naučit létat, uč se zprvu stát a chodit a běhat a šplhat a tančit – letem se létat nenaučíš.

Naučil jsem se po provazových žebřících lézt do nejednoho okna, po čilých nohou jsem šplhal na vysoké stožáry: a nezdržalo se mi nepatrným blaženstvím, moci seděti na vysokých stožárech poznání –

– plápolati na vysokých stožárech jako plamének: nevelké sice světlo, a přece veliká útěcha plavcům, zahnaným bouřkou, i trosečníkům! –

Rozličnou cestou a poutí jsem se dostal k své pravdě: nevystupoval jsem po jediném žebříku do výšky, odkud mé oko téká v mou dálku.

A jenom nerad jsem se vždy vyptával po cestách – to mi bylo vždy proti mému vkusu! Raději jsem se ptával samých cest, raději jsem je zkoušel.

Všecka má chůze byla pokusem a otázkou – a věru, i odpovídání na takové otázky nutno se *učit*! To však – jest můj vkus:

– ne dobrý, ne špatný, ale *můj* vkus, za nějž se již nestydím a jehož netajím.

„To – jest tedy cesta *má* – a kde jest vaše?“ tak jsem odpovídal těm, kteří se mne tázali „po cestě“. Cesty totiž, samospasitelné cesty – není!

Tak pravil Zarathustra.

Von alten und neuen Tafeln

1

Hier sitze ich und warte, alte zerbrochene Tafeln um mich und auch neue halbbeschriebene Tafeln. Wann kommt meine Stunde? – die Stunde meines Niederganges, Unterganges: denn noch ein mal will ich zu den Menschen **gehn**.

Des warte ich nun: denn erst **müssen** mir die Zeichen kommen, daß es *meine* Stunde sei – nämlich der lachende Löwe mit dem Taubenschwarze.

Inzwischen rede ich als einer, der Zeit hat, zu mir selber. Niemand erzählt mir Neues: so erzähle ich mir mich selber. –

2.

Als ich zu den Menschen kam, da fand ich sie sitzen auf einem alten Dünkel: alle dünkten sich lange schon zu wissen, was dem Menschen gut und böse sei.

Eine alte müde Sache dünkte ihnen alles Reden von Tugend; und wer gut schlafen wollte, der sprach vor Schlafengehen noch von »Gut« und »Böse«.

Diese Schläferei störte ich auf, als ich lehrte: was gut und böse ist, *das weiß noch niemand* – es sei denn der Schaffende!

– Das aber ist der, welcher des Menschen Ziel schafft und der Erde ihren Sinn gibt und ihre Zukunft: dieser erst *schafft* es, daß etwas gut und böse ist.

Und ich hieß sie ihre alten Lehr-Stühle umwerfen, und wo nur jener alte Dünkel gegessen hatte; ich hieß sie lachen über ihre großen Tugend-Meister und Heiligen und Dichter und Welt-Erlöser.

Über ihre düsteren Weisen hieß ich sie lachen, und wer je als schwarze Vogelscheuche warnend auf dem Baume des Lebens gegessen hatte.

An ihre große Gräberstraße setzte ich mich und selber zu Aas und Geiern – und ich lachte über all ihr Einst und seine mürbe verfallende Herrlichkeit.

O starých a nových deskách

1.

Zde sedím a čekám, kol sebe staré rozražené desky i desky nové, zpola popsané. Kdy přijde má hodina?

– hodina mého západu, zániku: neboť jedenkrát ještě k lidem chci jít.

Na to teď čekám: neboť dříve je nutno, aby mi vzešla znamení, že je to hodina *má*, totiž směřící se lev s hejnem holubic.

Zatím jako kdosi, kdo má kdy, sám k sobě promlouvám. Nikdo mi nevypravuje nic nového: i vypravují sobě sám sebe. –

2.

Když jsem přišel k lidem, nalezl jsem je sedící na staré domýšlivosti: všichni si domýšleli, že dávno již vědí, co člověku je dobré a zlé.

Čímsi *starým* a mdlým zdálo se jim vše mluvení o ctnosti; a kdo chtěl dobře spát, mluvil o „dobru“ a „zlu“ a potom šel spát.

Z toho spáctví jsem je vyrušil, hlásaje: co je dobré a zlé, *nikdo ještě neví* – leda ten, kdo tvoří!

– To pak je ten, kdo vytváří cíl člověka a zemi dává její smysl a její budoucnost: ten *teprve stvoří*, *žé* něco *jest* dobré a zlé.

I kázal jsem jim, aby překotili staré své učebné stolice a vše, kdekoli sedala ona stará domýšlivost: kázal jsem jim, aby se vysmáli svým velkým mistrům ctnosti, svým světcům, básníkům a vykupitelům světa.

Kázal jsem jim, aby se vysmáli svým ponurným mudrcům i všem černým hastrošům, kteří kdy výstražně usedli na stromu života.

Sedl jsem si na jejich velikou silnici, jež vede k hrobům, ba i vedle mrch a supů jsem usedl – a smál jsem se vši jejich minulosti a její zvětralé rozpadávající se nádheře.

Wahrlich, gleich Bußpredigern und Narren schrie ich Zorn und Zeter über all ihr Großes und Kleines – daß ihr Bestes so gar klein ist! Daß ihr Bösestes so gar klein ist! – also lachte ich.

Meine weise Sehnsucht schrie und lachte also aus mir, die auf Bergen geboren ist, eine wilde Weisheit wahrlich! – meine große flügelbrausende Sehnsucht.

Und oft riß sie mich fort und hinauf und hinweg und mitten im Lachen: da flog ich wohl schauernd, ein Pfeil, durch sonnen-trunkenes Entzücken:

– hinaus in ferne Zukünfte, die kein Traum noch sah, in heißere Süden, als je sich Bildner träumten: dorthin, wo Götter tanzend sich aller Kleider schämen: –

– daß ich nämlich in Gleichnissen rede, und gleich Dichtern hinke und stammele: und wahrlich, ich schäme mich, daß ich noch Dichter sein muß!

Wo alles Werden mich Götter-Tanz und Götter-Mutwillen dünkte, und die Welt los- und ausgelassen und zu sich selber zurückfliehend: –

– als ein ewiges Sich-Fliehn und -Wiedersuchen vieler Götter, als das selige Sich-Widersprechen, Sich-Wieder-hören, Sich-Wieder-Zuge-hören vieler Götter: –

Wo alle Zeit mich ein seliger Hohn auf Augenblicke dünkte, wo die Notwendigkeit die Freiheit selber war, die selig mit dem Stachel der Freiheit spielte: –

Wo ich auch meinen alten Teufel und Erzfeind wiederfand, den Geist der Schwere, und alles, was er schuf: Zwang, Satzung, Not und Folge und Zweck und Wille und Gut und Böse: –

Denn muß nicht dasein, über das getanzt, hinweggetanzt werde? Müssen nicht um der Leichten, Leichtesten willen – Maulwürfe und schwere Zwerge dasein? –

3.

Dort war's auch, wo ich das Wort »Übermensch« vom Wege auflas, und daß der Mensch etwas sei, das überwunden werden müsse,

Věru, podoben postním kazatelům a bláznům, svolával jsem hromy a blesky na všechnu jejich velikost a malost – že jejich nejlepší dobro je tak pranepatrné! Že jejich nejhorší zlo je tak pranepatrné! – tak jsem se smál.

Má moudrá touha, jež zrodila se v horách, křičela tak a smála se ze mne, divoká věru to moudrost! – má veliká touha, jež na perutích bouří.

A často mne strhla a vznesla a smetla a uprostřed smíchu proletěl jsem v hrůze, jako šíp, slunečně zmámenou slastí:

– v dál do odlehlých budoucností jsem letěl, jichž neviděl ještě žádný sen, do jihů žhavějších, než o jakých kdy snili tvůrcové obrazů: až tam, kde bohové v tanci se stydí za všechna roucha: –

– abych totiž mluvil podobenstvím a podoben básníkům belhal a koktal: a věru, stydím se, že ještě musím být básníkem!

Až tam, kde všechno vznikání mi připadalo bohů tancem a bohů svévolí, a kde se mi zdálo, že svět, na svobodu puštěný a rozpustilý, sám k sobě zas nazpět utíká: –

– kde svět se mi zdál odvěkým vzájemným útekem a opět-ným vzájemným shledáním mnoha bohů, blaženým odporem a novým nasloucháním i posloucháním a opětnou pospolitostí mnoha bohů: –

Kde všechen čas mi připadal blaženým smíchem nad okamžiky; kde nutnost byla svoboda sama, jež si blaženě hrála s ostnem svobody: –

Kde jsem se opět shledal se svým starým děblem a arcine-přítelem, s duchem tíže, i se vším, co stvořil: s povinností, předpisem, nouzí a následkem a účelem i vůlí a dobrem a zlem: –

Neboť zda není třeba, aby bylo něco, přes co by se tančilo, přes co by se tančilo svobodně v dál? Není třeba, aby v zájmu lehkých a nejlehčích – byli krtkové a těžcí trpaslíci? –

3.

Tam bylo to též, kde jsem z cesty zvedl slovo „nadčlověk“ i poznání, že člověk je cosi, co musí býti překonáno,

– daß der Mensch eine Brücke sei und kein Zweck: sich selig preisend ob seines Mittags und Abends, als Weg zu neuen Morgenröten:

– das Zarathustra-Wort vom großen Mittage, und was sonst ich über den Menschen aufhängte, gleich purpurnen zweiten Abendröten.

Wahrlich, auch neue Sterne ließ ich sie sehn samt neuen Nächten; und über Wolken und Tag und Nacht spannte ich noch das Lachen aus wie ein buntes Gezelt.

Ich lehrte sie all *mein* Dichten und Trachten: in eins zu dichten und zusammenzutragen, was Bruchstück ist am Menschen und Rätsel und grauser Zufall, –

– als Dichter, Rätselrater und Erlöser des Zufalls lehrte ich sie an der Zukunft schaffen, und alles, das *war* –, schaffend zu erlösen.

Das Vergangne am Menschen zu erlösen und alles »Es war« umzuschaffen, bis der Wille spricht: »Aber so wollte ich es! So werde ich's wollen –«

– dies hieß ich ihnen Erlösung, dies allein lehrte ich sie Erlösung heißen. – –

Nun warte ich *meiner* Erlösung –, daß ich zum letzten Male zu ihnen gehe.

Denn noch ein mal will ich zu den Menschen: unter ihnen will ich untergehen, sterbend will ich ihnen meine reichste Gabe geben!

Der Sonne lernte ich das ab, wenn sie hinabgeht, die Überreiche: Gold schüttet sie da ins Meer aus unerschöpflichem Reichtume –

– also, daß der ärmste Fischer noch mit *goldenem* Ruder rudert! Dies nämlich sah ich einst und wurde der Tränen nicht satt im Zuschauen – –

Der Sonne gleich will auch Zarathustra untergehn: nun sitzt er hier und wartet, alte zerbrochene Tafeln um sich und auch neue Tafeln – halbbeschriebene.

– že člověk jest mostem, a ne účelem a že ve jménu svého poledne a svého večera má blahoslaviti sám sebe jakožto cestu k novým jitřním červánkům:

– tam to bylo, kde jsem zvedl Zarathustrovo slovo o velikém polední a vše, cokoli jinak jsem nad člověkem zavěsil jakožto nachové druhé červánky večera.

Věru, i nové hvězdy jsem jim ukázal i nové noci; a nad mračny a noci a dnem jsem rozepjal ještě smích jako pestrý stan.

Naučil jsem je všemu *svému* bájení a spájení: aby v jednotu zbájili a dohromady spojili, co je na člověku hádankou a zlomkem a hrůznou náhodou, –

– já básník, hadač hádanek a vykupitel náhody jsem je učil, aby utvářeli budoucnost, aby všechno, co *bylo*, svým tvořením vykupovali.

Aby vše minulé na člověku vykupovali a každé „bylo“ přetvářeli, až promluví vůle: „Ale tak jsem tomu chtěla! Tak tomu budu chtít –“

– to jsem jim nazýval vykoupením, to jediné jsem je učil vykoupením zvat. – –

Teď čekám na vykoupení *své* – abych šel naposledy mezi ně.

Neboť ještě jedenkrát chci k lidem jíti: dole mezi nimi chci zapadnouti, umíraje chci jim podati svůj nejštedřejší dar!

Tomu jsem se od slunce přiučil, když, přebohaté, sestupuje dolů: tu sype do moře zlato z bohatství nevyčerpatelného –

– tak, že i nejchudší rybář vesluje *zlatým* veslem! To jsem totiž jednou zřel a pohlížeje na to nemohl jsem se ani dosyta vyplakat. – –

Jako slunce, tak chce i Zarathustra zaniknouti: teď sedí zde a čeká, kolem sebe staré rozražené desky i desky nové – zpola popsané.

Siehe, hier ist eine neue Tafel: aber wo sind meine Brüder, die sie mit mir zu Tale und in fleischerne Herzen tragen? –

Also heischt es meine große Liebe zu den Fernsten: *schone deinen Nächsten nicht!* Der Mensch ist etwas, das überwunden werden muß.

Es gibt vielerlei Weg und Weise der Überwindung: da siehe du zu! Aber nur ein Possenreißer denkt: »der Mensch kann auch *übersprungen* werden.«

Überwinde dich selber noch in deinem Nächsten: und ein Recht, das du dir rauben kannst, sollst du dir nicht geben lassen!

Was du tust, das kann dir keiner wieder tun. Siehe, es gibt keine Vergeltung.

Wer sich nicht befehlen kann, der soll gehorchen. Und mancher kann sich befehlen, aber da fehlt noch viel, daß er sich auch gehorche!

Also will es die Art edler Seelen: sie wollen nichts *umsonst* haben, am wenigsten das Leben.

Wer vom Pöbel ist, der will umsonst leben; wir anderen aber, denen das Leben sich gab – wir sinnen immer darüber, was wir am besten *dagegen* geben!

Und wahrlich, dies ist eine vornehme Rede, welche spricht: »Was *uns* das Leben verspricht, das wollen *wir* – dem Leben halten!«

Man soll nicht genießen wollen, wo man nicht zu genießen gibt. Und – man soll nicht genießen *wollen!*

Genuß und Unschuld nämlich sind die schamhaftesten Dinge: Beide wollen nicht gesucht sein. Man soll sie *haben* –, aber man soll eher noch nach Schuld und Schmerzen *suchen!* –

O meine Brüder, wer ein Erstling ist, der wird immer geopfert. Nun aber sind wir Erstlinge.

Hle, zde jest nová deska: ale kde jsou moji bratří, aby ji nesli se mnou do údolí a do masitých srdcí? –

Takto káže má veliká láska k dálným a nejbzdálenějším: *nešetři svého bližního!* Člověk je cosi, co musí být překonáno.

Je mnoho pouťí a podob, kterak jej překonávat: o to dbej sám! Ale jen šašek si myslí: „Člověka lze též *přeskočiti.*“

Překonávej se sám i ve svém bližním: a netrp, aby právo, jež si můžeš uchvátit, bylo ti darováno!

Co činíš sám, nemůže ti nikdo učiniti v odvetu. Hleď, není odplaty.

Kdo si nedovede rozkazovati, nechť poslouchá. A lekdokdo *dovede* si rozkazovati, leč dalek je toho, aby sám sebe též poslouchal!

Tak tomu chce způsob šlechtných duší: nic nechtějí *zadarmo*; zvláště ne *zadarmo* žíti.

Kdo z lůzy pochází, chce život *zadarmo*; ale my ostatní, kterým život se dal – my stále uvažujeme, co nejlepšího dáti mu *výměnou!*

A věru, toť vznešená řeč, která dí: „Co život slibuje *nám*, to *my* – vyplníme životu!“

Nemá chtíti požívat, kdo požitku neposkytuje. A nemá nikdo *chtíti* požívat!

Požitek a nevinnost jsou totiž nejstydlivější věci: nechtějí, aby byly hledány. Je dobře je *míti* –, ale ještě lépe, *hledati* vinu a bolest!

Ó moji bratří, kdo je prvorozený, vždy bývá obětován. My však jsme prvorození.

Wir bluten alle an geheimen Opfertischen, wir brennen und braten alle zu Ehren alter Götzenbilder.

Unser Bestes ist noch jung: das reizt alte Gaumen. Unser Fleisch ist zart, unser Fell ist nur ein Lamm-Fell – wie sollten wir nicht alte Götzenpriester reizen!

In uns selber wohnt er noch, der alte Götzenpriester, der unser Bestes sich zum Schmause brät. Ach, meine Brüder, wie sollten Erstlinge nicht Opfer sein!

Aber so will es unsre Art; und ich liebe die, welche sich nicht bewahren wollen. Die Untergehenden liebe ich mit meiner ganzen Liebe: denn sie gehn hinüber. –

7.

Wahr sein – das *können* wenige! Und wer es kann, der will es noch nicht! Am wenigsten aber können es die Guten.

O diese Guten! *Gute Menschen reden nie die Wahrheit*; für den Geist ist solchermaßen gut sein eine Krankheit.

Sie geben nach, diese Guten, sie ergeben sich, ihr Herz spricht nach, ihr Grund gehorcht: wer aber gehorcht, *der hört sich selber nicht!*

Alles, was den Guten böse heißt, muß zusammenkommen, daß eine Wahrheit geboren werde: o meine Brüder, seid ihr auch böse genug zu *dieser* Wahrheit?

Das verwegene Wagen, das lange Mißtrauen, das grausame Nein, der Überdruß, das Schneiden ins Lebendige – wie selten kommt *das* zusammen! Aus solchem Samen aber wird – Wahrheit gezeugt!

Neben dem bösen Gewissen wuchs bisher alles *Wissen!* Zerbrecht, zerbrecht mir, ihr Erkennenden, die alten Tafeln!

8.

Wenn das Wasser Balken hat, wenn Stege und Geländer über den Fluß springen: wahrlich, da findet *keiner* Glauben, der da spricht: »Alles ist im Fluß.«

Sondern selber die Tölpel widersprechen ihm. »Wie?« sagen

My všichni krvácíme na tajných obětních stolech, hoříme a pečeme se všichni ke cti starých model.

Co je na nás nejlepšího, je ještě mladické: to dráždí chut starých jazyků. Naše maso je jemné, naše srst jen jehněčí srst: jak bychom nedráždili starých modlářských kněží!

V nás samých přebývá ještě ten starý modlářský kněz, jenž si k hostině upeče, co na nás je nejlepšího. Ach, moji bratří, jak by prvorození nebyli oběťmi!

Ale tak tomu chce náš rod; a miluji ty, kdož se nechtějí uchovati. Ty, kdož zanikají, miluji já celou svou láskou: neboť kráčeji na onen břeh. –

7.

Býti pravdivý – to *dovede* málokdo! A kdo dovede, ještě nechce! Nejméně však to dovedou dobří lidé!

Ó těchto dobrých! *Dobří lidé nikdy nemluví pravdu*; pro ducha tudíž „býti dobrý“ znamená nemoc.

Povolují, ti dobří, vzdávají se, jejich srdce papouškuje, jejich důvod poslouchá: kdo však poslouchá, *sám sebe ne-slyší!*

Vše, co u dobrých se zove zlem, musí se spojití vespolek, aby se zrodila jedna pravda. Ó moji bratří, jste-li jen došti zlí k *této* pravdě?

Odvážná odvážlivost, dlouhá nedůvěra, ukrutný zápor, omrzlost, řez do živého masa – jen zřídka vše *toto* se spojuje vespolek! Z takového semene však – plodí se pravda!

Vedle zlého svědomí vzrůstalo dosud všechno *vědění!* Rozrazte, vy poznávající, rozrazte mi staré desky!

8.

Jestliže voda má trámy, jestliže přes proud skáčí lávky a zábradlí, nikdo věru nedojde víry, kdo hlásá: „Všechno je v proudu.“

Nýbrž i hlupci mu odporují. „Jak?“ říkají hlupci, „všechno“

die Tölpel, »alles wäre im Flusse? Balken und Geländer sind doch über dem Flusse!«

»Über dem Flusse ist alles fest, alle die Werte der Dinge, die Brücken, Begriffe, alles »Gut« und »Böse: das ist alles fest!«

Kommt gar der harte Winter, der Fluß-Tierbändiger: dann lernen auch die Witzigsten Mißtrauen; und, wahrlich, nicht nur die Tölpel sprechen dann: »Sollte nicht alles – *stille stehn?*«

»Im Grunde steht alles stille« –, das ist eine rechte Winter-Lehre, ein gut Ding für unfruchtbare Zeit, ein guter Trost für Winterschläfer und Ofenhocker.

»Im Grund steht alles still« –: *dagegen* aber predigt der Tauwind!

Der Tauwind, ein Stier, der kein pflügender Stier ist – ein wütender Stier, ein Zerstörer, der mit zornigen Hörnern Eis bricht! Eis aber – – *bricht Stege!*

O meine Brüder, ist *jetzt* nicht alles im Flusse? Sind nicht alle Geländer und Stege ins Wasser gefallen? Wer *hielte* sich noch an »Gut« und »Böse«?

»Wehe uns! Heil uns! Der Tauwind weht!« – Also predigt mir, o meine Brüder, durch alle Gassen!

9.

Es gibt einen alten Wahn, der heißt Gut und Böse. Um Wahrsager und Sterndeuter drehte sich bisher das Rad dieses Wahns.

Einst *glaubte* man an Wahrsager und Sterndeuter: und *darum* glaubte man »alles ist Schicksal: du sollst, denn du mußt!«

Dann wieder mißtraute man allen Wahrsagern und Sterndeutern: und *darum* glaubte man »alles ist Freiheit: du kannst, denn du willst!«

O meine Brüder, über Sterne und Zukunft ist bisher nur gewöhnt, nicht gewußt worden: und *darum* ist über Gut und Böse bisher nur gewöhnt, nicht gewußt worden!

10.

»Du sollst nicht rauben! Du sollst nicht totschiagen!« – solche

366

no že je v proudu? Trámy a zábradlí jsou přece *nad* proudem!«

„*Nad* proudem všechno je pevné, všechny hodnoty věcí, mosty, pojmy, vše ‚dobro‘ a ‚zlo‘: to všechno je *pevné!*“

A přijde-li tvrdý mráz, krotitel zvířat a řek: pak i nejvtipnější se naučí nedůvěřovati; a věru, nejen hlupci pak promlouvají: „Zdalipak všechno – *nestojí nehnuto?*“

„V podstatě vše stojí nehnuto“ –, toť pravé učení mrazu, dobrá věc pro neplodnou dobu, dobrá útěcha pro zimní spáče a pecivály.

„V podstatě vše stojí nehnuto“ –: *proti tomu* však káže březnový vítr!

Březnový vítr, býk, ne však býk orající – zuřivý býk, ničitel, jenž vzteklými rohy boří led! Led však – – *boří lávky!*

Ó moji bratří, zda *ted'* není vše v *proudu*? Zda nepadly do vody všechny lávky a zábradlí? Kdo by se ještě *držel!* „dobra“ a „zla“?

„Běda nám! Blaze nám! Vane březnový vítr!“ – Tak mi hlásejte všemi ulicemi, ó moji bratří!

9.

Je starý blud, ten sluje dobro a zlo. Kolem věstců a hvězdopraců točilo se dosud kolo tohoto bludu.

Kdysi se věřilo ve věstce a hvězdopravce: a *proto* se věřilo: „Všechno jest osud: tak a tak jednati máš, neboť musíš!“

Pak se opět nedůvěřovalo věstcům a hvězdopracům: a *proto* se věřilo: „Všechno je svoboda: můžeš, neboť chceš!“

Ó moji bratří, o hvězdách a budoucnosti dosud byly jen bludy, ne vědění: a *proto* dosud o dobru a zlu byly jen bludy, ne vědění!

10.

„Neuloupíš! Nezavraždíš!“ – taková slova byla kdysi

367

Worte hieß man einst heilig; vor ihnen beugte man Knie und Köpfe und zog die Schuhe aus.

Aber ich frage euch: wo gab es je bessere Räuber und Totschläger in der Welt, als es solche heilige Worte waren?

Ist in allem Leben selber nicht – Rauben und Totschlagen? Und daß solche Worte heilig hießen, wurde damit die *Wahrheit* selber nicht – totgeschlagen?

Oder war es eine Predigt des Todes, daß heilig hieß, was allem Leben widersprach und widerriet?

– O meine Brüder, zerbrecht, zerbrecht mir die alten Tafeln!

11.

Dies ist mein Mitleid mit allem Vergangenen, daß ich sehe: es ist preisgegeben –

– der Gnade, dem Geiste, dem Wahnsinne jedes Geschlechtes preisgegeben, das kommt und alles, was war, zu seiner Brücke umdeutet!

Ein großer Gewalt-Herr könnte kommen, ein gewitzter Unhold, der mit seiner Gnade und Ungnade alles Vergangene zwänge und zwängte: bis es ihm Brücke würde und Vorzeichen und Herold und Hahnenschrei.

Dies aber ist die andre Gefahr und mein andres Mitleiden – wer vom Pöbel ist, dessen Gedenken geht zurück bis zum Großvater – mit dem Großvater aber hört die Zeit auf.

Also ist alles Vergangene preisgegeben: denn es könnte einmal kommen, daß der Pöbel Herr würde, und in seichten Gewässern alle Zeit ertränke.

Darum, o meine Brüder, bedarf es eines *neuen Adels*, der allem Pöbel und allem Gewalt-Herrischen Widersacher ist und auf neue Tafeln neu das Wort schreibt »edel«.

Vieler Edlen nämlich bedarf es und vielerlei Edlen, *daß es Adel gebe!* Oder, wie ich einst im Gleichnis sprach: »Das eben ist Göttlichkeit, daß es Götter, aber keinen Gott gibt!«

zvána svatými; před nimi skláněli kolena i hlavy a zouvali obuv.

Ale já se vás táž: kde byli kdy na světě lepší lupiči a vrazi, než byla taková svatá slova?

Zdaž i ve všem životě není – loupení a vraždění? A tím, že taková slova svatými slula, zdaž tím *pravda* sama nebyla – zavražděna?

Či bylo to kázání smrti, že svatým slulo, co všemu životu odporovalo a zrazovalo z něho?

– Ó moji bratří, rozrazte, rozrazte mi staré desky!

11.

Toť soucit můj se vším minulým, že vidím: jest vydáno v plen –

– vydáno v plen milosti, duchu, šílenství každého pokolení, jež přichází, a vše, co bylo, si vyloží tak, aby mu to sloužilo za most!

Velký násilnický vládce mohl by přijíti, zchytralý netvor, jenž by svou milostí a nemilostí všechnu minulost nutil a zkrušil: až by se mu stala mostem i předzvěstí a hlasatelkou i kuropěním.

Toto však je druhé nebezpečí a druhé mé soucítění – kdo z lůzy pochází, toho vzpomínání jde dozadu až k dědu – s dědem však přestává čas.

Tak vše minulé jest vydáno v plen: neboť možno, že by se jednou lůza stala pánem a že by se v mělkých vodách utopil všecken čas.

Proto, ó moji bratří, je třeba *nové šlechty*, jež jest odpůrkyní vši lůzy a vši násilnické pánovitosti a na nové desky nově píše slovo „šlechtný“.

Mnoha šlechtných totiž je třeba i mnoha jejich odrůd, *aby byla šlechta!* Anebo, jak jsem kdysi děl v podobenství: „To právě je božskostí, že jsou bohové, ale že není boha!“

O meine Brüder, ich weihe und weise euch zu einem neuen Adel: ihr sollt mir Zeuger und Züchter werden und Sämänner der Zukunft –

– wahrlich, nicht zu einem Adel, den ihr kaufen könntet gleich den Krämern und mit Krämer-Golde: denn wenig Wert hat alles, was seinen Preis hat.

Nicht, woher ihr kommt, mache euch fürderhin eure Ehre, sondern wohin ihr geht! Euer Wille und euer Fuß, der über euch selber hinaus will – das mache eure neue Ehre!

Wahrlich nicht, daß ihr einem Fürsten gedient habt – was liegt noch an Fürsten! – oder dem, was steht, zum Bollwerk wurdet, daß es fester stünde!

Nicht, daß euer Geschlecht an Höfen höfisch wurde, und ihr lerntet, bunt, einem Flamingo ähnlich, lange Stunden in flachen Teichen stehn.

– Denn Stehen-*können* ist ein Verdienst bei Höflingen; und alle Höflinge glauben, zur Seligkeit nach dem Tode gehöre – Sitzen-*dürfen!* –

Nicht auch, daß ein Geist, den sie heilig nennen, eure Vorfahren in gelobte Länder führte, die *ich* nicht lobe: denn wo der schlimmste aller Bäume wuchs, das Kreuz – an dem Lande ist nichts zu loben! –

– und wahrlich, wohin dieser »heilige Geist« auch seine Ritter führte, immer liefen bei solchen Zügen – Ziegen und Gänse und Kreuz- und Querköpfe *voran!* –

O meine Brüder, nicht zurück soll euer Adel schauen, sondern *hinaus!* Vertriebene sollt ihr sein aus allen Vater- und Urväterländern!

Eurer *Kinder-Land* sollt ihr lieben: diese Liebe sei euer neuer Adel – das unentdeckte, im fernsten Meere! Nach ihm heiße ich eure Segel suchen und suchen!

An euren Kindern sollt ihr *gut machen*, daß ihr eurer Väter Kinder seid: Alles Vergangene sollt ihr so erlösen! Diese neue Tafel stelle ich über euch!

Ó moji bratří, svědectví a svěcení vám dávám nové šlechty: máte se mi státi ploditeli a pěstiteli a rozséváči budoucností –

– věru, nevedu vás k šlechtictví, jež byste mohli zakoupiti jako kramáři a kramářským zlatem; neboť málo hodnoty má vše, co má svou cenu.

Napříště nebudiž vám ke cti, odkud přicházíte, nýbrž kam jdete! Vaše vůle a vaše noha, jež spěje nad vás samy výš – ta buď vaší novou ctí!

Věřu nikoli, že jste sloužili knížeti – co ještě záleží na knížatech! – či že jste se tomu, co stojí, stali baštou, aby to stálo pevněji!

Nikoli, že váš rod se u dvorů podvorštěl a že jste se naučili pestře a jako plameňáci státi po dlouhé hodiny v mělkých rybnících.

– Neboť *uměti* stát jest zásluhou u dvořanů; a všichni dvořané míní, že k blaženství po smrti náleží – *směti* sedět! –

Také ne, že duch, jež jmenují svatým, vedl vaše předky do zaslíbených zemí, jež *mně* se nezdaří zaslíbením: neboť země, kde vyrostl nejhorší všech stromů, kříž – ta nemá pranic slibného! –

– a věru, kamkoli ten „svatý duch“ své rytíře vedl, vždy při takových výpravách docela *vpředu* běžely kozy a husy a pobíhali ztřeštěnci s křížem! –

Ó moji bratří, vaše šlechtictví nemá se dívati nazad, nýbrž *dopředu*, ven. Buďtež mi vyobcováni ze všech otců a praotců!

Ne svých otců, ale svých *dětí zemi* milovati budete: tato láska buď vaším novým šlechtictvím – láska k zemi neobjevené, v nejdálnějším moři! Po ní káži vašim plachtám pátrat a pátrat!

Na svých dětech *napravte*, že jste dětmi svých otců: vše minulé takto vykoupíte! Tuto novou desku nad vámi vztyčuj!

»Wozu leben? Alles ist eitel! Leben – das ist Stroh dreschen; Leben – das ist sich verbrennen und doch nicht warm werden.« –

Solch altertümliches Geschwätz gilt immer noch als »Weisheit«; daß es aber alt ist und dumpfig riecht, *darum* wird es besser geehrt. Auch der Moder adelt. –

Kinder durften so reden: die *scheuen* das Feuer, weil es sie brannte! Es ist viel Kinderei in den alten Büchern der Weisheit.

Und wer immer »Stroh drischt«, wie sollte der auf das Dreschen lästern dürfen! Solchem Narren müßte man doch das Maul verbinden!

Solche setzen sich zu Tisch und bringen nichts mit, selbst den guten Hunger nicht – und nun lästern sie »alles ist eitel!«

Aber gut essen und trinken, o meine Brüder, ist wahrlich keine eitle Kunst! Zerbrecht, zerbrecht mir die Tafeln der Nimmer-Frohen!

»Dem Reinen ist alles rein« – so spricht das Volk. Ich aber sage euch: den Schweinen wird alles Schwein!

Darum predigen die Schwärmer und Kopfhänger, denen auch das Herz niederhängt: »Die Welt selber ist ein kotiges Ungeheuer.«

Denn diese alle sind unsäuberlichen Geistes; sonderlich aber jene, welche nicht Ruhe noch Rast haben, es sei denn, sie sehen die Welt *von hinten* – die Hinterweltler!

Denen sage ich ins Gesicht, ob es gleich nicht lieblich klingt: die Welt gleicht darin dem Menschen, daß sie einen Hintern hat – *so viel* ist wahr!

Es gibt in der Welt viel Kot: *so viel* ist wahr! Aber darum ist die Welt selber noch kein kotiges Ungeheuer!

Es ist Weisheit darin, daß vieles in *der* Welt übel riecht: der Ekel selber schafft Flügel und quellenahnende Kräfte!

An dem Besten ist noch etwas zum Ekeln; und der Beste ist noch etwas, das überwunden werden muß! –

„K čemu žítí? Všecko jest marnost! Žítí – toť mlátiti slámu; žítí znamená popáliti se, a přece se neohrát.“

Takové starobylé povídání stále ještě platí za „moudrost“; a že je staré a že zatuchle páchne, *proto* je ještě u větší vážnosti. I ztrouchnivělost šlechtí. –

Tak směly mluvit děti: neboť *štíjí* se ohně, protože je popálil! Je mnoho dětinství ve starých knihách moudrosti.

A kdo neustále „mlátí slámu“, jak ten by směl na mlácení lát! Takovému bláznů jen ústa zavázat!

Takoví lidé zasedají za stůl a nepřinášejí nic, ani ne pořádný hlad – a teď lají: „Všecko je marnost.“

Ale dobře jísti a pítí, ó moji bratří, to věru není umění marnosti! Rozrazte mi, rozrazte desky těch, kdož se nikdy neradují!

„Čistému vše čisto“ – tak ústy lidu jsou chváleni nevinní. Já vám však pravím: sviním se všechno zasviním!

Proto blouznivci a lidé se svěšenými hlavami a svěšenými srdci hlásají: „Svět sám je netvor, pokálený trusem.“

Neb ti všichni jsou ducha nečistotného; zvláště však oni, kteří nemají poklidu ni pokoje, ledaže se na svět dívají *zezadu* – vyznavači zásvětlí!

Těm říkám do tváře, byť to i půvabně neznělo: svět se člověku podobá potud, že má zadnici – v *tom* mají pravdu!

Na světě je mnoho trusu: v *tom* mají pravdu! Ale proto svět sám ještě není netvor, pokálený trusem!

Je moudře zařízeno, že na světě mnoho věcí nelibě páchne: sám hnus vytváří křídla i síly, jež vytuší prameny!

I na nejlepším je cosi, co působí hnus; a i nejlepší člověk je cosi, co musí býti překonáno! –

O meine Brüder, es ist viel Weisheit darin, daß viel Kot in der Welt ist! –

15.

Solche Sprüche hörte ich fromme Hinterweltler zu ihrem Gewissen reden; und wahrlich, ohne Arg und Falsch – ob es schon nichts Falscheres in der Welt gibt, noch Ärgeres.

»Laß doch die Welt der Welt sein! Hebe dawider auch nicht einen Finger auf!«

»Laß, wer da wolle, die Leute würgen und stechen und schneiden und schaben: hebe dawider auch nicht einen Finger auf! Darob lernen sie noch der Welt absagen.«

»Und deine eigne Vernunft – die sollst du selber görgeln und würgen; denn es ist eine Vernunft von dieser Welt – darob lernst du selber der Welt absagen.« –

– Zerbrecht, zerbrecht mir, o meine Brüder, diese alten Tafeln der Frommen! Zersprecht mir die Sprüche der Welt-Verleumder!

16.

»Wer viel lernt, der verlernt alles heftige Begehren« – das flüstert man heute sich zu auf allen dunklen Gassen.

»Weisheit macht müde, es lohnt sich – nichts; du sollst nicht begehren!« – diese neue Tafel fand ich hängen selbst auf offenen Märkten.

Zerbrecht mir, o meine Brüder, zerbrecht mir auch diese *neue* Tafel! Die Welt-Müden hängen sie hin und die Prediger des Todes, und auch die Stockmeister: denn seht, es ist auch eine Predigt zur Knechtschaft! –

Daß sie schlecht lernten und das Beste nicht, und alles zu früh und *alles* zu geschwind: daß sie schlecht *aßen*, daher kam ihnen jener verdorbene Magen –

– ein verdorbener Magen ist nämlich ihr Geist: *der rät* zum Tode! Denn wahrlich, meine Brüder, der Geist *ist* ein Magen!

Das Leben ist ein Born der Lust: aber aus wem der verdor-

Ó moji bratří, je přemoudře zařízeno, že na světě je mnoho trusů! –

15.

Takovými to průpovědmi slyšel jsem nábožné záhrobníky promlouvat k svému svědomí, a věru, promlouvali bez šálby a špatnosti – byť i na světě nebylo ničeho šalebnějšího ni špatnějšího.

„Nechej svět starati se o svět! Ani prstu proti němu nezvedej!“

„Nechej všechny lidi, kteří tomu chtějí, rdousit se a bodat a rozdírat se a škrábat: ani prstu proti tomu nezvedej! Tím se jenom naučí odříkati se světa!“

„A vlastní svůj rozum – ten sám hrdli a rdus; neboť je to rozum světa tohoto – tím sám se naučíš odříkati se světa.“

– Rozrazte mĚ, rozrazte, ó moji bratří, tyto staré desky pobožných! Rozmelte mi průpovědi pomlouvačů světa!

16.

„Kdo se mnoho učí, odnaučí se vši prudké žádostivosti“ – to druh druhu dnes šepce na všech temných ulicích.

„Moudrost unavuje; nic nemá ceny; nepožádáš, nezatočíš!“ – tuto novou desku viděl jsem zavěšenu i na veřejných trzích.

Rozrazte mĚ, ó moji bratří, rozrazte mĚ též tuto *novou* desku! Zavěsili ji tam umdlení světem a kazatelé smrti a též žalárnici: neboť hleďte, vždyť je to *kázání* vedoucí k porobě! –

Že se špatně učili a nejlepšímu neučili, že se učili *všemu* příliš záhy a všemu příliš rychle: že špatně *jedli*, odtud ten jejich zkažený žaludek –

– zkaženým žaludkem je totiž jejich duch: *ten* radí k smrti! Neboť, bratří moji, duch vpravdě *jest* žaludkem!

Život je zdrojem rozkoše: z koho však mluví zkažený

bene Magen redet, der Vater der Trübsal, dem sind alle Quellen vergiftet.

Erkennen: das ist *Lust* dem Löwen-willigen! Aber wer müde wurde, der wird selber nur »gewollt«, mit dem spielen alle Wellen.

Und so ist es immer schwacher Menschen Art: sie verlieren sich auf ihren Wegen. Und zuletzt fragt noch ihre Müdigkeit: »wozu gingen wir jemals Wege! Es ist alles gleich!«

Denen klingt es lieblich zu Ohren, daß gepredigt wird: »Es verlohnt sich nichts! Ihr sollt nicht wollen!« Dies aber ist eine Predigt zur Knechtschaft.

O meine Brüder, ein frischer Brause-Wind kommt Zarathustra allen Weg-Müden; viele Nasen wird er noch niesen machen!

Auch durch Mauern bläst mein freier Atem, und hinein in Gefängnisse und eingefangne Geister!

Wollen befreit: denn Wollen ist Schaffen: so lehre ich. Und *nur* zum Schaffen sollt ihr lernen!

Und auch das Lernen sollt ihr erst von mir *lernen*, das Gut-Lernen! – Wer Ohren hat, der höre!

17.

Da steht der Nachen – dort hinüber geht es vielleicht ins große Nichts. – Aber wer will in dies »Vielleicht« einsteigen?

Niemand von euch will in den Todes-Nachen einsteigen! Wieso wollt ihr dann Welt-*Müde* sein!

Weltmüde! Und noch nicht einmal Erd-Entrückte wurdet ihr! Lüstern fand ich euch immer noch nach Erde, verliebt noch in die eigne Erd-Müdigkeit!

Nicht umsonst hängt euch die Lippe herab – ein kleiner Erden-Wunsch sitzt noch darauf! Und im Auge – schwimmt da nicht ein Wölkchen unvergessner Erden-Lust?

Es gibt auf Erden viel gute Erfindungen, die einen nützlich, die andern angenehm: derentwegen ist die Erde zu lieben.

Und mancherlei so gut Erfundenes gibt es da, daß es ist wie des Weibes Busen: nützlich zugleich und angenehm.

Ihr Welt-Müden aber! Ihr Erden-Faulen! Euch soll man mit

žaludek, ten otec zármutku, tomu všechny prameny jsou otráveny.

Poznávatí: toť *rozkoš* pro toho, kdo vůli má lví! Ale kdo zemdlel, chce jen to, co někdo jiný chce: a všechny vlny si ho podávají.

A takový je vždy způsob slabých lidí: ztrácejí se na svých cestách. Ba posléze se ptá jejich mdloba: „K čemu jsme kdy nějakými cestami kráčeli! Všechno jest jedno!“

Těm půvabně zaznívá v sluch, že se káže: „Nic nemá ceny! Nebudete ničeho chtít!“ To však jest kázání vedoucí k porobě.

Ó moji bratří, všem, kdo jsou znavení cestou, přichází Zarathustra, svěží vítr bouřlivák; ještě mnoho nosů rozkýchál!

I skrze zdi provane svobodný můj dech, a dovnitř do žalářů a do žalářovaných duchů!

Chtění to jest, jež osvobozuje: neb chtítí, toť tvořiti: tak učím já. A učiti se máte *jen* proto, abyste tvořili!

A také jak se učit, máte se teprve ode mne *učit*, totiž jak dobře se učit! – Kdo uši má, slyš!

17.

Zde stojí člun – tam na onu stranu jde cesta snad ve velké Nic. – Ale kdo by vstoupil do tohoto „Snad“?

Nikdo z vás nechce vstoupiti do člunu smrti! Kterak tedy, že jste *unaveni* světem!

Unaveni světem! A ještě jste se ani nad zemi nevznegli! Nalezl jsem vás ještě stále chtivými po zemi a zamilovanými do vlastní únavy ze země!

Ne nadarmo vám sklesle visí ret – malé pozemské přání na něm ještě sedí! A v oku – neplave tam mráček nezapomenuté pozemské rozkoše?

Je na světě mnoho dobrých vynálezů; jedny jsou užitečné, druhé příjemné: pro ně nutno milovati zemi.

A leccos je tu tak dobře vynalezeno, že to je jako ňadra ženy. užitečné spolu i příjemné.

Vy však, vy unavení světem! Vy leniví k pozemskému

Ruten streichen! Mit Rutenstreichen soll man euch wieder muntre Beine machen.

Denn: seid ihr nicht Kranke und verlebte Wichte, deren die Erde müde ist, so seid ihr schlaue Faultiere oder naschhafte verkrochene Lust-Katzen. Und wollt ihr nicht wieder lustig *laufen*, so sollt ihr – dahinfahren!

An Unheilbaren soll man nicht Arzt sein wollen: also lehrt es Zarathustra – so sollt ihr dahinfahren!

Aber es gehört mehr *Mut* dazu, ein Ende zu machen, als einen neuen Vers: das wissen alle Ärzte und Dichter. –

18.

O meine Brüder, es gibt Tafeln, welche die Ermüdung, und Tafeln, welche die Faulheit schuf, die faulige: ob sie schon gleich reden, so wollen sie doch ungleich gehört sein. –

Seht hier diesen Verschmachtenden! Nur eine Spanne weit ist er noch von seinem Ziele, aber vor Müdigkeit hat er sich trotzig hier in den Staub gelegt: dieser Tapfere!

Vor Müdigkeit gähnt er Weg und Erde und Ziel und sich selber an: keinen Schritt will er noch weiter tun – dieser Tapfere!

Nun glüht die Sonne auf ihn, und die Hunde lecken nach seinem Schweiß: aber er liegt da in seinem Trotze und will lieber verschmachten: –

– eine Spanne weit von seinem Ziele verschmachten! Wahrlich, ihr werdet ihn noch an den Haaren in seinen Himmel ziehen müssen – diesen Helden!

Besser noch, ihr laßt ihn liegen, wohin er sich gelegt hat, daß der Schlaf ihm komme, der Tröster, mit kühlendem Rausche-Regen:

Laßt ihn liegen, bis er von selber wach wird – bis er von selber alle Müdigkeit widerruft und was Müdigkeit aus ihm lehrte!

Nur, meine Brüder, daß ihr die Hunde von ihm scheucht, die faulen Schleicher, und all das schwärmende Geschmeiß: –

– all das schwärmende Geschmeiß der »Gebildeten«, das sich am Schweiß jedes Helden – götlich tut! –

životu! Vás metlami mrskat! Metla by vám zhurta pomohla na nohy.

Neboť: nejste-li choří, nejste-li vyžilí ubožáci, jichž sytá je země, tedy jste chytří lenochodi nebo zmlsané zalezlé kočky rozkoše. A nechcete-li zas čile *běhat* – tedy co s vámi zde na světě!

Je zbytečno chtít léčit nevyлéčitelné: tak učí Zarathustra: – tedy co s vámi zde na světě!

Ale k tomu, aby se udělal konec, je třeba větší *odvahy* než k novému verši: to vědí všichni lékaři a básníci. –

18.

Ó moji bratři, jsou desky stvořené mdlobou a desky stvořené leností, hnilobnou leností: třebaže mají stejnou mluvu, nestejně chtějí být slyšeny. –

Vizte zde tohoto chřadnoucího! Již jen o píď je statečný ten muž vzdálen svého cíle, mdlobou však se vzdorně zde položil do prachu!

Mdlobou zívá na cestu, zemi a cíl i sám na sebe: ani kroku již statečný ten muž nechce učinit!

Ted' slunce na něj žhne a psi chlemtají po jeho potu: on tu však leží ve svém vzdoru a raději chce zchřadnouti: –

– zchřadnouti o píď před cílem! Věřu, nezbude, než aby ste tohoto hrdinu za vlasy vtáhli do jeho nebes!

Či ještě lépe, nechte ho ležet, kam se položil, aby ho navštívil potěšující spánek s chladivým dechem šumějícího deště.

Nechte ho ležet, až procitne sám – až sám od sebe odvolá všechnu mdlobu a vše, co mdloba učila jeho ústy!

Jen abyste, bratři moji, od něho zaplašili psy, líné ty lísaly, i všechnu tu bzučící havěť: –

– všechnu tu bzučící havěť „vzdělančů“, jež si na potu každého hrdiny pochutnává! –

Ich schließe Kreise um mich und heilige Grenzen; immer weniger steigen mit mir auf immer höhere Berge: ich baue ein Gebirge aus immer heiligeren Bergen. –

Wohin ihr aber auch mit mir steigen mögt, o meine Brüder: seht zu, daß nicht ein *Schmarotzer* mit euch steige!

Schmarotzer: das ist ein Gewürm, ein kriechendes, geschmiegetes, das fett werden will an euren kranken wunden Winkeln.

Und *das* ist seine Kunst, daß ersteigende Seelen errät, wo sie müde sind: in euren Gram und Unmut, in eure zarte Scham baut er sein ekles Nest.

Wo der Starke schwach, der Edle allzumild ist – dahinein baut er sein ekles Nest: der Schmarotzer wohnt, wo der Große kleine Wunde Winkel hat.

Was ist die höchste Art alles Seienden und was die geringste? Der Schmarotzer ist die geringste Art; wer aber höchster Art ist, der ernährt die meisten Schmarotzer.

Die Seele nämlich, welche die längste Leiter hat und am tiefsten hinunter kann: wie sollten nicht an der die meisten Schmarotzer sitzen? –

– die umfanglichste Seele, welche am weitesten in sich laufen und irren und schweifen kann; die notwendigste, welche sich aus Lust in den Zufall stürzt: –

– die seiende Seele, welche ins Werden taucht; die habende, welche ins Wollen und Verlangen *will*: –

– die sich selber fliehende, die sich selber im weitesten Kreise einholt; die weiseste Seele, welcher die Narrheit am süßesten zuredet: –

– die sich selber liebendste, in der alle Dinge ihr Strömen und Widerströmen und Ebbe und Flut haben: – o wie sollte *die höchste Seele* nicht die schlimmsten Schmarotzer haben?

O meine Brüder, bin ich denn grausam? Aber ich sage: was fällt, das soll man auch noch stoßen!

Kruhy kolem sebe opisují a posvátné hranice; stále méně je těch, kdož se mnou stoupají na hory stále vyšší: stavím pohoří z hor stále posvátnějších.

Ať kamkoli však se mnou stoupáte, ó moji bratří: dbejte, aby *cizopasník* nestoupal s vámi!

Cizopasník: toť plazivý, točivý červ, který chce ztučněti z chorých vašich rozbolavělých koutů.

A *to* jest jeho umění, že uhodne stoupající duše na tom místě, kde jsou mdlé: ve vaše hoře a do vaší rozmrzlosti, v něžný váš stud zapustí své hnusné hnízdo.

Kde silný je sláb, kde šlechetný je příliš mírný – tam zapustí své hnusné hnízdo: *cizopasník* přebývá, kde velký člověk má malé rozbolavělé kouty.

Co je nejvyšší druh všeho jsoucna a co druh nejpovržlivější? *Cizopasník* je druh nejpovržlivější: kdo však je nejvyššího druhu, vyživuje nejvíce *cizopasníků*.

Ona duše totiž, která má nejdelší žebřík a nejhloub sahá dolů: jak by na té nesedělo *cizopasníků* nejvíce? –

– duše nejobjemnější, jež sama v sobě nejtširšími kruhy může běhat a bloudit a tekat; duše nejnezbytnější, jež se z rozkoše vrhá do náhody: –

– duše jsoucí, jež se noří ve vznikání; duše oplývající majetkem, jež o své ujmě *chce* se vrhat do chtění a žádostí: –

– duše sama před sebou prchající, jež samu sebe dohání v nejtširším kruhu; duše nejmoudřejší, již nejsladčeji domlouvá bláznovství: –

– duše sama sebe nejvíc milující, v níž veškery věci mají svůj proud a protiproud, svůj příliv a odliv: – ó, jak by *nejvyšší duše* neměla nejhorších *cizopasníků*?

Ó moji bratří, což jsem ukrutný? Ale dím: Co padá, to ještě postrčte!

Das Alles von heute – das fällt, das verfällt: wer wollte es halten! Aber ich – ich *will* es noch stoßen!

Kennt ihr die Wollust, die Steine in steile Tiefen rollt? – Diese Menschen von heute: seht sie doch, wie sie in meine Tiefe rollen!

Ein Vorspiel bin ich besserer Spieler, o meine Brüder! Ein Beispiel! *Tut* nach meinem Beispiele!

Und wen ihr nicht fliegen lehrt, den lehrt mir – *schneller fallen!* –

21.

Ich liebe die Tapferen: aber es ist nicht genug, Hau-Degen sein – man muß auch wissen Hau-schau-*wen!*

Und oft ist mehr Tapferkeit darin, daß einer an sich hält und vorübergeht: *damit* er sich dem würdigeren Feinde aufspare!

Ihr sollt nur Feinde haben, die zu hassen sind, aber nicht Feinde zum Verachten: ihr müßt stolz auf euren Feind sein: also lehrte ich schon einmal.

Dem würdigeren Feinde, o meine Freunde, sollt ihr euch aufsparen: darum müßt ihr an vielem vorübergehn –

– sonderlich an vielem Gesindel, das euch in die Ohren lärmt von Volk und Völkern.

Haltet euer Auge rein von ihrem Für und Wider! Da gibt es viel Recht, viel Unrecht: wer da zusieht, wird zornig.

Dreinschau, dreinhaun – das ist da eins: darum geht weg in die Wälder und legt euer Schwert schlafen!

Geht *eure* Wege! Und laßt Volk und Völker die ihren gehn! – dunkle Wege wahrlich, auf denen auch nicht eine Hoffnung mehr wetterleuchtet!

Mag da der Krämer herrschen, wo alles, was noch glänzt – Krämer-Gold ist! Es ist die Zeit der Könige nicht mehr: was sich heute Volk heißt, verdient keine Könige.

Všechno dnešní – to padá a rozpadá se: kdo by to držoval! Ale já – já *chci* do toho strčit!

Znáte rozkoš, která kutálí kameny do strmých hlubin? – Tito dnešní lidé: vizte je jen, kterak se do mých hlubin kutálejí!

Jsem přede hrou pro lepší hráče, ó moji bratří! Jsem příkladem vaší hry! *Jednejte* podle příkladu mého!

A koho nenaučíte létat, toho mi naučte – aby *rychleji padal!*

21.

Miluji statečné: není však na tom dost, abys kolem sebe mlátil. Mlať si, ale věz do *kobol!*

A často je více statečnosti v tom, když potlačíš svůj hněv a svého soka míjíš: *proto*, aby ses uchoval pro důstojnějšího nepřítele!

Máte mít jen nepřátele, jichž byste nenáviděli, ne však takové, jimiž byste povrhovali: buďte mi hrdi na svého nepřítele: to jsem již jedenkráte hlásal.

Pro důstojnějšího nepřítele, ó přátelé moji, se uchovejte: proto jest nutné, abyste míjeli mnoho věcí –

– zvláště mnoho chátry, jež vám do uší hřmotí o národu a národech.

Uchovejte si oko neposkvrněné jejím „pro“ i „proti“! Tam je mnoho práva, mnoho bezpráví: kdo přihlíží a oči neodvrátí, rozzlobí se.

Oči neodvrátit a jen do toho mlátit – to je tam totéž: proto odejděte do lesů a meč svůj položte k spánku!

Jděte vlastními *svými* cestami! A nechte, aby národ i národové šli svými! – vskutku, temnými cestami, na nichž ani jediná naděje již neblýská!

Nechť kupčik vládne tam, kde vše, co se ještě třpytí – je zlato kupčiků! Již není čas králů: co si dnes říká národ, králů nezasluhuje.

Seht doch, wie diese Völker jetzt selber den Krämern gleich tun: sie lesen sich die kleinsten Vorteile noch aus jedem Kehrlicht!

Sie lauern einander auf, sie lauern einander etwas ab – das heißen sie »gute Nachbarschaft«. O selige ferne Zeit, wo ein Volk sich sagte: »ich will über Völker – *Herr sein!*«

Denn, meine Brüder: das Beste soll herrschen, das Beste *will* auch herrschen! Und wo die Lehre anders lautet, da – *fehlt* es am Besten.

22.

Wenn *die* – Brot umsonst hätten, wehe! Wonach würden die schreien! Ihr Unterhalt – das ist ihre rechte Unterhaltung; und sie sollen es schwer haben!

Raubtiere sind es: in ihrem »Arbeiten« – da ist auch noch Rauben, in ihrem »Verdienen« – da ist auch noch Überlisten! Darum sollen sie es schwer haben!

Bessere Raubtiere sollen sie also werden, feinere, klügere, *menschen-ähnlichere*: der Mensch nämlich ist das beste Raubtier.

Allen Tieren hat der Mensch schon ihre Tugenden abgeraubt: das macht, von allen Tieren hat es der Mensch am schwersten gehabt.

Nur noch die Vögel sind über ihm. Und wenn der Mensch noch fliegen lernte, wehe! *wobinauf* – würde seine Raublust fliegen!

23.

So will ich Mann und Weib: kriegstüchtig den einen, gebärtüchtig das andre, beide aber tanztüchtig mit Kopf und Beinen.

Und verloren sei uns der Tag, wo nicht *einmal* getanzt wurde! Und falsch heiße uns jede Wahrheit, bei der es nicht *ein* Gelächter gab!

24.

Euer Eheschließen: seht zu, daß es nicht ein schlechtes

384

Hled'te jen, jak si tito národové teď sami počínají jako kupčici: nejmenší výhody si z každého smetí vyhrabou!

Číhají na sebe a něco na sobě vymámí – tomu říkají „dobré sousedství“. Ó blažená dávná doba, kdy si národ řekl: „Chci nad národy – býti *pánem!*“

Neboť, bratří moji: co jest nejlepší, panovati má, co jest nejlepší, *chce* také panovati! A kde učení zní jinak, tam – *není* nejlepšího.

22.

Tito lidé zde – kdyby ti chléb měli zadarmo, běda! Po čem by pak křičeli! Jejich výživa – toť jejich pravá zábava; a nechť jen mají život těžký!

Loupící šelmy to jsou: i v jejich „práci“ – je lupičství, i v jejich „výdělku“ – přelstívání! Proto ať jen mají život těžký!

Ať se tedy jen stanou lepšími šelmami, dovednějsími, chytřejšími, *podobnějšími člověku*: člověk totiž je nejlepší šelma.

Všem zvířatům člověk již uloupil jejich ctnosti: to proto, že ze všech zvířat měl život nejtěžší.

Jen ještě ptáci jsou nad ním. A kdyby se člověk naučil ještě i létat, běda! *až kam* by pak – letěla jeho chtivost lupul!

23.

Takto chci muže a ženu: muže zdatného k válce, ženu zdatnou, aby rodila, oba však zdatné, aby tančili hlavou i nohama.

A ztracen budiž nám den, kdy ani *jedinkrát* se netančilo! A nepravou jmenujme každou pravdu, při níž nebylo *jediného* výsměchu!

24.

Vaše „uzavírání“ sňatků: dejte pozor, aby to nebyl špatný

385

Schließen sei! Ihr schlosset zu schnell: so *folgt* daraus – Ehebrechen!

Und besser noch Ehebrechen als Ehe-biegen, Ehe-lügen! – So sprach mir ein Weib: »wohl brach ich die Ehe, aber zuerst brach die Ehe – mich!«

Schlimm-Gepaarte fand ich immer als die schlimmsten Rachsüchtigen: sie lassen es aller Welt entgelten, daß sie nicht mehr einzeln laufen.

Deswillen will ich, daß Redliche zueinander reden: »wir lieben uns: laßt uns *zusehn*, daß wir uns lieb behalten! Oder soll unser Versprechen ein Versehen sein?

– Gebt uns eine Frist und kleine Ehe, daß wir zu sehn, ob wir zur großen Ehe taugen! Es ist ein großes Ding, immer zu zweien seink«

Also rate ich allen Redlichen; und was wäre denn meine Liebe zum Übermenschen und zu allem, was kommen soll, wenn ich anders riete und redete!

Nicht nur fort euch zu pflanzen, sondern *binauf* – dazu, o meine Brüder, helfe euch der Garten der Ehe!

25.

Wer über alte Ursprünge weise wurde, siehe, der wird zuletzt nach Quellen der Zukunft suchen und nach neuen Ursprüngen. –

O meine Brüder, es ist nicht über lange, da werden *neue Völker* entspringen und neue Quellen hinab in neue Tiefen rauschen.

Das Erdbeben nämlich – das verschüttet viel Brunnen, das schafft viel Verschmachten: das hebt auch innre Kräfte und Heimlichkeiten ans Licht.

Das Erdbeben macht neue Quellen offenbar. Im Erdbeben alter Völker brechen neue Quellen aus.

Und wer da ruft: »Siehe hier ein Brunnen für viele Durstige, ein Herz für viele Sehnsüchtige, ein Wille für viele Werkzeuge«: – um den sammelt sich ein *Volk*, das ist: viel Versuchende.

závěr! Uzavřeli jste příliš rychle: i *vyplývá* z toho – zrušení sňatku!

A lépe ještě zrušit jej cizoložstvím než zohýbat jej a předstírat! – Takto mi pravila žena: „Ano, já zlomila řád manželství, ale dříve manželství – zlomilo mne!“

Nalezl jsem vždy, že kdo jsou špatně spáření, nejhůře touží po mstě: mstí se na celém světě za to, že již neběhá každý sám.

Proto žádám, aby si poctivci vespolek řekli: „Máme se rádi: *zkusme* tedy, budeme-li se mít i nadále rádi! Či má naše zaslíbení být pochybením?

– Dejte nám lhůtu na malé manželství, abychom zkusili, jsme-li způsobilí k velkému! Není to malá věc, stále býti ve dvou!“

Takto radím všem poctivcům; a čím pak by byla má láska k nadčlověku i ke všemu, co přijíti má, kdybych jinak radil a mluvil!

Nejen rozrůstati se máte, nýbrž růsti *vzhůru* – k tomu, o moji bratří, vám pomozí zahrada manželství!

25.

Kdo nabyl poznání o starých zdrojích a vznících, hle, ten posléze bude pátrati po pramenech budoucnosti a po nových zdrojích a vznících. –

Ó moji bratří, maličko a *noví národové* vzniknou a nové prameny zaburácejí do nových hlubin.

Zemětřesení totiž – to zasypává mnoho studní, to působí, že mnoho lidí zchřadne: to na světlo též zvedá vnitřní síly a tajnosti.

Zemětřesení zjevuje nové prameny. Při zemětřesení starých národů vyvěrají nové prameny.

A kdo volá: „Pohleď, zde studna pro mnoho žíznivých, jedině srdce pro mnoho toužebných, jediná vůle pro mnoho nástrojů“: – kolem toho se shromáždí *národ*, to jest: mnoho lidí zkoušejících.

Wer befehlen kann, wer gehorchen muß – *das wird da versucht!*
Ach, mit welch langem Suchen und Raten und Mißraten und Lernen und Neu-Versuchen!

Die Menschen-Gesellschaft: die ist ein Versuch, so lehre ich's
– ein langes Suchen: sie sucht aber den Befehlenden! –

– ein Versuch, o meine Brüder! Und *kein* »Vertrag«! Zerbrecht, zerbrecht mir solch Wort der Weich-Herzen und Halb- und Halben!

26.

O meine Brüder! Bei welchen liegt doch die größte Gefahr aller Menschen-Zukunft? Ist es nicht bei den Guten und Gerechten? –

– als bei denen, die sprechen und im Herzen fühlen: »Wir wissen schon, was gut ist und gerecht, wir haben es auch; wehe denen, die hier noch suchen!«

Und was für Schaden auch die Bösen tun mögen: der Schaden der Guten ist der schädlichste Schaden!

Und was für Schaden auch die Welt-Verleumder tun mögen: der Schaden der Guten ist der schädlichste Schaden.

O meine Brüder, den Guten und Gerechten sah einer einmal ins Herz, der da sprach: »es sind die Pharisäer«. Aber man verstand ihn nicht.

Die Guten und Gerechten selber durften ihn nicht verstehen: ihr Geist ist eingefangen in ihr gutes Gewissen. Die Dummheit der Guten ist unergründlich klug.

Das aber ist die Wahrheit: die Guten *müssen* Pharisäer sein – sie haben keine Wahl!

Die Guten *müssen* den kreuzigen, der sich seine eigne Tugend erfindet! Das ist die Wahrheit!

Der zweite aber, der ihr Land entdeckte, Land, Herz und Erdreich der Guten und Gerechten: das war, der da fragte: »wen hassen sie am meisten?«

Den *Schaffenden* hassen sie am meisten: den, der Tafeln bricht und alte Werte, den Brecher – den heißen sie Verbrecher.

Tam se zkušší, kdo dovede rozkazovati a kdo musí poslouchati! Ach, a jak dlouhým hledáním se to zkouší a jakými radami a nezdary a jakým učením a jakými novými pokusy!

Lidská společnost: toť pokus, tak učím já – toť dlouhé hledání: a hledá si rozkazujícího! –

– pokus, ó moji bratří! *Nikoli* však „smlouva“! Rozrazte mi, rozrazte takové slovo měkkýšovitých srdcí a polopolovičatých!

26.

Ó moji bratří! U kterých že lidí jest největší nebezpečí pro veškeru lidskou budoucnost? Zda ne u dobrých a spravedlivých? –

– kteřížto říkají a ve svých srdcích cítí: „My již víme, co jest dobré a spravedlivé, my to též máme; běda těm, kdož tu ještě hledají!“

A nechť lidé zlí páchají sebevíce škod: škoda páchaná na dobrých je škoda nejškodlivější!

A nechť pomlouvající světa páchají sebevíce škod: škoda páchaná na dobrých je škoda nejškodlivější!

Ó moji bratří, dobrým a spravedlivým kdys do srdce kdosi nahlédl, jenž pravil: „Jsou to farizejové.“ Nerozumělo se mu však.

Dobří a spravedliví sami mu nesměli rozuměti: jejich duch je zajat v jejich dobrém svědomí. Hloupost lidí dobrých je nezbadatelně chytrá!

To však je pravda: lidé dobří *musí* býti farizeji – nemají jiné volby!

Dobří *musí* ukřižovati toho, kdo si vynajde svou vlastní ctnost! Toto *jest* pravda!

Druhý však, kdo objevil jejich zemi, zemi a srdce a půdu dobrých i spravedlivých: to byl onen, jenž se ptal: „Koho mají nejvíce v nenávisti?“

Tvořícího mají nejvíce v nenávisti: toho, kdo desky a staré hodnoty láme a zláme – toho jmenují zločincem.

Die Guten nämlich – die *können* nicht schaffen: die sind immer der Anfang vom Ende: –

– sie kreuzigen den, der neue Werte auf neue Tafeln schreibt, sie opfern *sich* die Zukunft – sie kreuzigen alle Menschen-Zukunft!

Die Guten – die waren immer der Anfang vom Ende. –

27.

O meine Brüder, verstandet ihr auch dies Wort? Und was ich einst sagte vom »letzten Menschen«? – –

Bei welchen liegt die größte Gefahr aller Menschen-Zukunft? Ist es nicht bei den Guten und Gerechten?

Zerbrecht, zerbrecht mir die Guten und Gerechten! – O meine Brüder, verstandet ihr auch dies Wort?

28.

Ihr flieht von mir? Ihr seid erschreckt? Ihr zittert vor diesem Worte?

O meine Brüder, als ich euch die Guten zerbrechen hieß und die Tafeln der Guten: da erst schiffte ich den Menschen ein auf seine hohe See.

Und nun erst kommt ihm der große Schrecken, das große Umsich-sehn, die große Krankheit, der große Ekel, die große See-Krankheit.

Falsche Küsten und falsche Sicherheiten lehrten euch die Guten; in Lügen der Guten wart ihr geboren und geborgen. Alles ist in den Grund hinein verlogen und verbogen durch die Guten.

Aber wer das Land »Mensch« entdeckte, entdeckte auch das Land »Menschen-Zukunft«. Nun sollt ihr mir Seefahrer sein, wackere, geduldsame!

Aufrecht geht mir beizeiten, o meine Brüder, lernt aufrecht gehn! Das Meer stürmt: viele wollen an euch sich wieder aufrichten.

Das Meer stürmt: alles ist im Meere. Wohlan! Wohlauf! Ihr alten Seemanns-Herzen!

Dobří totiž – *nedovedou* tvořiti: jsou vždycky počátkem konce: –

– ukřižují toho, kdo píše nové hodnoty na nové desky, sami *sobě* obětují budoucnost – ukřižují všechnu lidskou budoucnost!

Lidé dobří – ti byli vždy počátkem konce. –

27.

Ó moji bratří, pochopili jste též toto slovo? I co jsem kdysi řekl o „posledním člověku“? – –

U kterých že lidí jest největší nebezpečí pro veškeru lidskou budoucnost? Zdaž ne u dobrých a spravedlivých?

Rozrazte mi, rozrazte dobré a spravedlivé! – Ó moji bratří, pochopili jste též toto slovo?

28.

Prcháte přede mnou? Jste zlekáni? Třesete se při tomto slově?

Ó moji bratří, když jsem vám kázal, abyste rozrazili dobré i desky dobrých: teprve tehdy jsem člověka vypravil na jeho širé moře.

A teprve nyní naň přichází velký děs, velká chvíle, kdy se rozhlíží, velká nemoc, velký hnus, velká mořská nemoc.

Dobří vám ukazovali nepravá pobřeží a nepravé jistoty; ve lžích lidí dobrých byli jste zrozeni a skryti. Dobří všechno až na dno prolhali, prohnuli.

Kdo však objevil zemi „člověk“, objevil též zemi „budoucnost člověka“. Teď mi buďte mořskými plavci, srdnatými a vytrvalými!

Zpříma mi chod'te, dokud je čas, ó moji bratří, učte se zpříma chodit! Moře bouří: mnoho lidí se chce vaší pomocí opět vzpřímiti.

Moře bouří, všechno je v moři. Nuže dobrál! Nuže vzhůru! Vy stará námořnická srdce!

Was Vaterland! *Dorthin* will unser Steuer, wo unser *Kinder-Land* ist! *Dorthinaus*, stürmischer als das Meer, stürmt unsre große Sehnsucht! –

29.

»Warum so hart!« – sprach zum Diamanten einst die Küchen-Kohle; »sind wir denn nicht Nah-Verwandte?« –

Warum so weich? O meine Brüder, also frage *ich* euch: seid ihr denn nicht – meine Brüder?

Warum so weich, so weichend und nachgebend? Warum ist so viel Leugnung, Verleugnung in eurem Herzen? So wenig Schicksal in eurem Blicke?

Und wollt ihr nicht Schicksale sein und Unerbittliche: wie könntet ihr mit mir – siegen?

Und wenn eure Härte nicht blitzen und scheiden und zerschneiden will: wie könntet ihr einst mit mir – schaffen?

Die Schaffenden nämlich sind hart. Und Seligkeit muß es euch dünken, eure Hand auf Jahrtausende zu drücken wie auf Wachs –
– Seligkeit, auf dem Willen von Jahrtausenden zu schreiben wie auf Erz – härter als Erz, edler als Erz. Ganz hart ist allein das Edelste.

Diese neue Tafel, o meine Brüder, stelle ich über euch: *werdet hart!*

30.

O du mein Wille! Du Wende aller Not, du *meine* Notwendigkeit! Bewahre mich vor allen kleinen Siegen!

Du Schickung meiner Seele, die ich Schicksal heiße! Du In-mir! Über-mir! Bewahre und spare mich auf zu *einem* großen Schicksale!

Und deine letzte Größe, mein Wille, spare dir für dein letztes auf – daß du unerbittlich bist *in* deinem Siege! Ach, wer unterlag nicht seinem Siege!

Ach, wessen Auge dunkelte nicht in dieser trunkenen Däm-

Čím je nám země našich otců! *Tam* směřuje naše kormidlo, kde našich *děti* je *země!* Tam do daleka, bouřněji než moře, bouří naše veliká touha! –

29.

„Proč tak tvrdý?“ – pravil kdysi diamantu kuchyňský uhel, „což nejsme blízce spřízněni?“ –

Proč tak měkkí? Ó moji bratří, tak *já* se táži vás: což nejste – moji bratří?

Proč tak měkkí, tak couvající a povolující? Proč tolik popírání, zapírání ve vašem srdci? Tak málo osudu ve vašem pohledu?

A nechcete-li být osudy a neúprosnými: jak byste se mnou mohli – vítěziti?

A nechce-li vaše tvrdost blýskat a rozlučovat a rozřezávat: jak byste jednou mohli se mnou – tvořiti?

Ti, kdo tvoří, jsou totiž tvrdi. A blaženstvím musí se vám zdát, můžete-li svou ruku vtisknout na tisíciletí jako na vosk –
– blaženstvím, můžete-li na vůli tisíciletí psáti jako na kov – tvrději než kov, vzácněji než kov. Zcela tvrdé jest jen to, co jest nejvzácnější.

Tuto novou desku, ó moji bratří, vztyčuji nad vámi: *staňte se tvrdými!*

30.

Ó moje vůle! Jež obracíš veškeru tíseň, ó nezbytnosti *má!* Uchraň mne všech malých vítězství!

Ty určení mé duše, jemuž dávám jméno osudu! Ty, jež jsi ve mně! A nade mnou! Uchraň a ušetři mne k *jedinému* velikému osudu!

A poslední svou velikost, vůle má, uspoř si pro svůj poslední skutek – abys byla neúprosná uprostřed *ve* svém vítězství! Ach, kdo nepodlehl svému vítězství!

Ach, či oko neztemnělo ve zmámeném tomto soumraku!

merung! Ach, wessen Fuß taumelte nicht und verlernte im Siege – stehen! –

– Daß ich einst bereit und reif sei im großen Mittage: bereit und reif gleich glühendem Erze, blitzschwanger Wolke und schwellendem Milch-Euter: –

– bereit zu mir selber und zu meinem verborgensten Willen: ein Bogen brünstig nach seinem Pfeile, ein Pfeil brünstig nach seinem Sterne: –

– ein Stern, bereit und reif in seinem Mittage, glühend, durchbohrt, selig vor vernichtenden Sonnen-Pfeilen: –

– eine Sonne selber und ein unerbittlicher Sonnen-Wille, zum Vernichten bereit im Siegen!

O Wille, Wende aller Not, du *meine* Notwendigkeit! Spare mich auf zu *einem* großen Siege! – –

Also sprach Zarathustra.

Der Genesende

1.

Eines Morgens, nicht lange nach seiner Rückkehr zur Höhle, sprang Zarathustra von seinem Lager auf wie ein Toller, schrie mit furchtbarer Stimme und gebärdete sich, als ob noch einer auf dem Lager läge, der nicht davon aufstehn wolle; und also tönte Zarathustras Stimme, daß seine Tiere erschreckt hinzukamen, und daß aus allen Höhlen und Schlupfwinkeln, die Zarathustras Höhle benachbart waren, alles Getier davonhuschte – fliegend, flatternd, kriechend, springend, wie ihm nur die Art von Fuß und Flügel gegeben war. Zarathustra aber redete diese Worte:

Herauf, abgründlicher Gedanke, aus meiner Tiefe! Ich bin dein Hahn und Morgen-Grauen, verschlafener Wurm: auf! auf! Meine Stimme soll dich schon wach krähen!

Knüpfe die Fessel deiner Ohren los: horche! Denn ich will dich hören! Auf! Auf! Hier ist Donners genug, daß auch Gräber horchen lernen!

Und wische den Schlaf und alles Blöde, Blinde aus deinen Au-

Ach, cí noha nezavravorala a neodučila se ve vítězství – stát! –

– Kéž bych jednou byl připraven a zralý o velkém poledni: připraven a zralý jako rozžhavený kov, jako mračno těhotné bleskem a vémě mlékem kypící: –

– připraven sám k sobě a k své nejskrytější vůli: luk, jenž prahne po svém šípu, šíp, jenž prahne po své hvězdě: –

– hvězda, připravená a zralá o svém poledni, žhoucí, protkntá, blažená ničícími slunečními šípy: –

– samo slunce a neúprosná sluneční vůle, připravená k ničení prostřed vítězství!

Ó vůle, jež obracíš veškeru tíseň, ó nezbytnosti *má!* Uchovej mne k *jedinému* velikému vítězství! – –

Tak pravil Zarathustra.

Uzdravující se

1.

Jednou z rána, nedlouho po svém návratu do jeskyně, vyskočil Zarathustra jako potřeštěn z lože, křičel strašlivým hlasem a počínal si, jako by na loži ležel ještě někdo, kdo nechce vstát; a tak se rozléhal Zarathustrův hlas, až jeho zvířata zlekána přispěchala, a ze všech slují a doupat v sousedství Zarathustrovy jeskyně vše živoucí se vyplašilo – poletujíc a třepotajíc se, plazíc se a poskakujíc, podle toho, jaká noha a jaká perut byla komu dána: Zarathustra však promluvil tato slova:

Vzhůru, propastná myšlenko, z mé hlubiny! Já jsem tvůj kohout a jitřní šero, ty rozespálý červe: vzhůru! vzhůru! Můj hlas tě již vykokrhá ze spánku!

Uvolni pouta svých uší: naslouchej! Neboť já tě chci slyšet! Vzhůru! Vzhůru! Zde hromu je dost, aby také hroby se naučily naslouchat!

A z očí si vytrýš spánek a všechno slabošské a slepé! Slyš

gen! Höre mich auch mit deinen Augen: meine Stimme ist ein Heilmittel noch für Blindgeborene.

Und bist du erst wach, sollst du mir ewig wach bleiben. Nicht ist das *meine* Art, Urgroßmütter aus dem Schläfe wecken, daß ich sie heiße – weiterschlafen!

Du regst dich, dehnst dich, röchelst? Auf! Auf! Nicht röcheln – reden sollst du mir! Zarathustra ruft dich, der Gottlose!

Ich, Zarathustra, der Fürsprecher des Lebens, der Fürsprecher des Leidens, der Fürsprecher des Kreises – dich rufe ich, meinen abgründlichsten Gedanken!

Heil mir! Du kommst – ich höre dich! Mein Abgrund *redet*, meine letzte Tiefe habe ich ans Licht gestülpt!

Heil mir! Heran! Gib die Hand – – ha! laß! Haha! – – Ekel, Ekel, Ekel – – – wehe mir!

2.

Kaum aber hatte Zarathustra diese Worte gesprochen, da stürzte er nieder gleich einem Toten und blieb lange wie ein Toter. Als er aber wieder zu sich kam, da war er bleich und zitterte und blieb liegen und wollte lange nicht essen noch trinken. Solches Wesen dauerte an ihm sieben Tage; seine Tiere verließen ihn aber nicht bei Tag und Nacht, es sei denn, daß der Adler ausflog, Speise zu holen. Und was er holte und zusammenraubte, das legte er auf Zarathustras Lager: also daß Zarathustra endlich unter gelben und roten Beeren, Trauben, Rosenäpfeln, wohlriechendem Krautwerke und Pinien-Zapfen lag. Zu seinen Füßen aber waren zwei Lämmer gebreitet, welche der Adler mit Mühe ihren Hirten abgeraubt hatte.

Endlich, nach sieben Tagen, richtete sich Zarathustra auf seinem Lager auf, nahm einen Rosenapfel in die Hand, roch daran und fand seinen Geruch lieblich. Da glaubten seine Tiere, die Zeit sei gekommen, mit ihm zu reden.

»O Zarathustra«, sagten sie, »nun liegst du schon sieben Tage so, mit schweren Augen: willst du dich nicht endlich wieder auf deine Füße stellen?«

Tritt hinaus aus deiner Höhle: die Welt wartet dein wie ein Gar-

mne i svýma očima: můj hlas je lékem i pro ty, kdož se narodili slepí!

A jak se mi jen probudíš, na věky budeš bdítí. *Mým* zvykem není prabáby burcovati ze spánku a potom jim kázati – aby spaly zas dál!

Hýbeš se, prohýbáš se, chroptíš? Vzhůru! Vzhůru! Nechropti – mluv mi! Volá tě Zarathustra, bezbožník!

Já Zarathustra, já přímluvce života, přímluvce bolu, přímluvce kruhu – já volám tebe, svou myšlenku nejpropastnější!

Blaze mi! Přicházíš – slyším tě! Má propast *mluví*, svou poslední hloubku jsem překlopil na světlo!

Blaze mi! Sem! Dej ruku – ha! nech! Haha! – Hnus, hnus, hnus – – – běda mi!

2.

Sotva však Zarathustra takto promluvil, zhroutil se jako mrtvý a dlouho zůstal jako mrtvý. Ale když přišel zas k sobě, byl bled a chvěl se a zůstal ležeti a dlouho nechtěl jísti ani pítí. To trvalo po sedm dní; jeho zvířata však ho neopouštěla ve dne ani v noci, ledaže orel vylétal pro krmí. A co uloupil a přinášel, kladl na Zarathustrovo lože: takže Zarathustra posléze ležel pod žlutými a rudými bobulemi, hrozný, růžovými jablky, vonným kapradím a šiškami pinií. K jeho nohám pak byla rozestřena dvě jehňata, jež orel s námahou uchvátil jejich pastýřům.

Posléze po sedmi dnech se Zarathustra vzpřímil na loži, vzal do ruky růžové jablko, přivoněl k němu a shledal jeho vůni líbeznou. I domnívala se jeho zvířata, že je čas, aby s ním promluvila.

„Ó Zarathustro!“ pravila zvířata, „tak ležíš teď již po sedm dní s těžkýma očima: nepostavíš se zas konečně na nohy?“

Vykroč ze své sluje: svět na tě čeká jako zahrada. Vítr

ten. Der Wind spielt mit schweren Wohlgerüchen, die zu dir wollen; und alle Bäche möchten dir nachlaufen.

Alle Dinge sehnen sich nach dir, dieweil du sieben Tage allein bliebst – tritt hinaus aus deiner Höhle! Alle Dinge wollen deine Ärzte sein!

Kam wohl eine neue Erkenntnis zu dir, eine saure, schwere? Gleich angesäuertem Teige lagst du, deine Seele ging auf und schwell über alle ihre Ränder. –«

– O meine Tiere, antwortete Zarathustra, schwätzt also weiter und laßt mich zuhören! Es erquickt mich so, daß ihr schwätzt: wo geschwätzt wird, da liegt mir schon die Welt wie ein Garten.

Wie lieblich ist es, daß Worte und Töne da sind: sind nicht Worte und Töne Regenbogen und Schein-Brücken zwischen Ewig-Geschiedenem?

Zu jeder Seele gehört eine andre Welt; für jede Seele ist jede andre Seele eine Hinterwelt.

Zwischen dem Ähnlichsten gerade lügt der Schein am schönsten; denn die kleinste Kluft ist am schwersten zu überbrücken.

Für mich – wie gäbe es ein Außer-mir? Es gibt kein Außen! Aber das vergessen wir bei allen Tönen; wie lieblich ist es, daß wir vergessen!

Sind nicht den Dingen Namen und Töne geschenkt, daß der Mensch sich an den Dingen erquicke? Es ist eine schöne Narretei, das Sprechen: damit tanzt der Mensch über alle Dinge.

Wie lieblich ist alles Reden und alle Lüge der Töne! Mit Tönen tanzt unsre Liebe auf bunten Regenbögen. –

– »O Zarathustra«, sagten darauf die Tiere, »solchen, die denken wie wir, tanzen alle Dinge selber: das kommt und reicht sich die Hand und lacht und flieht – und kommt zurück.

Alles geht, alles kommt zurück; ewig rollt das Rad des Seins. Alles stirbt, alles blüht wieder auf, ewig läuft das Jahr des Seins.

Alles bricht, alles wird neu gefügt; ewig baut sich das gleiche Haus des Seins. Alles scheidet, alles grüßt sich wieder; ewig bleibt sich treu der Ring des Seins.

hrá těžkými vůněmi, jež spějí k tobě: a všechny potoky by rády běžaly za tebou.

Všechny věci po tobě touží po sedm dnů, co jsi sám a sám – vykroč ze své sluje! Všechny věci chtějí být tvými lékaři!

Přišlo k tobě snad nové poznání, kyselé, těžké? Jako kysající těsto jsi ležel, tvá duše vzkypěla a překypovala přese všechny své okraje. –“

– Ó zvířata má, odpověděl Zarathustra, žvatlejte tak dál a nechte mne poslouchat! Tolik mne osvěžuje, že žvatláte: kde se žvatlá, tam svět mi již leží jako zahrada.

Jak je to líbezné, že jsou na světě zvuky a slova: zda zvuky a slova nejsou duhami a klamnými mosty mezi tím, co na věky je rozloučeno?

Ke každé duši náleží jiný svět: každé duši každá jiná duše je zásvětím.

Právě mezi nejpodobnějšími věcmi je nejkrásnější zdání a nejlživější klam; neboť nejmenší propast nejtíže se překlene.

Pro mne – jak by pro mne bylo nějaké „vně“? Není vnějšího světa! Toho však zapomínáme při všech zvucích; jak to líbezné, že zapomínáme!

Zda nejsou věcem dány zvuky a jména, aby se člověk věcmi osvěžoval? Je krásným bláznovstvím naše mluva: s tou člověk tančí přese všechny věci.

Jak líbezné je vše mluvení, jak líbezná všechna lež zvuků! Se zvuky tančí naše láska na pestrých duhách. –

„Ó Zarathustro,“ odpověděla zvířata, „těm, kdo smýšlejí jako my, všechny věci samy od sebe tančí: přichází to vše a podává si to ruku a směje se a prchá – a vrací se.

Všechno přichází, všechno se vrací; věčně běží kolo jsoucna. Všechno umírá, všechno zase vzkvétá; věčně běží rok jsoucna.

Všechno se láme, všechno se spravuje; věčně se staví stejný dům jsoucna. Všechno se loučí, všechno zdraví se zas; věčně si zůstává věren prsten jsoucna.

In jedem Nu beginnt das Sein; um jedes Hier rollt sich die Kugel Dort. Die Mitte ist überall. Krumm ist der Pfad der Ewigkeit.« –

– O ihr Schalks-Narren und Drehorgeln! antwortete Zarathustra und lächelte wieder, wie gut wißt ihr, was sich in sieben Tagen erfüllen mußte: –

– und wie jenes Untier mir in den Schlund kroch und mich würgte! Aber ich biß ihm den Kopf ab und spie ihn weg von mir.

Und ihr – ihr machtet schon ein Leier-Lied daraus? Nun aber liege ich da, müde noch von diesem Beißen und Wegspein, krank noch von der eigenen Erlösung.

Und ihr schautet dem allen zu? O meine Tiere, seid auch ihr grausam? Habt ihr meinem großen Schmerze zuschauen wollen, wie Menschen tun? Der Mensch nämlich ist das grausamste Tier.

Bei Trauerspielen, Stierkämpfen und Kreuzigungen ist es ihm bisher am wohlsten geworden auf Erden; und als er sich die Hölle erfand, siehe, da war das sein Himmel auf Erden.

Wenn der große Mensch schreit –: flugs läuft der kleine hinzu; und die Zunge hängt ihm aus dem Halse vor Lüsternheit. Er aber heißt es sein »Mitleiden«.

Der kleine Mensch, sonderlich der Dichter – wie eifrig klagt er das Leben in Worten an! Hört hin, aber überhört mir die Lust nicht, die in allem Anklagen ist!

Solche Ankläger des Lebens: die überwindet das Leben mit einem Augenblinzeln. »Du liebst mich?« sagt die Freche; »warte noch ein wenig, noch habe ich für dich nicht Zeit.«

Der Mensch ist gegen sich selber das grausamste Tier; und bei allem, was sich »Sünder« und »Kreuzträger« und »Büßer« heißt, überhört mir die Wollust nicht, die in diesem Klagen und Anklagen ist!

Und ich selber – will ich damit des Menschen Ankläger sein? Ach, meine Tiere, das allein lernte ich bisher, daß dem Menschen sein Bösestes nötig ist zu seinem Besten –

– daß alles Böseste seine beste *Kraft* ist und der härteste Stein dem höchsten Schaffenden; *und* daß der Mensch besser und böser werden muß: –

Každým okamžikem počíná se jsoucno; kolem každého ‚zde‘ se otáčí koule ‚tam‘. Střed je v každém bodě. Křivá je stezka věčnosti.“ –

– Ó vy šašci a kolovrátky! odpověděl Zarathustra a usmíval se zase, jak dobře víte, co se za sedm dní musilo vyplniti: –

– a jak onen netvor mi do jícnu vlezl a mne rdousil! Ale já mu ukousl hlavu a daleko jsem ji vyplívl.

A vy – vy jste z toho již udělali písničku? Teď tu však ležím, znaven ještě tím kousáním a vyplivováním, churav ještě vlastním vykoupením.

A vy jste se na to vše dívali? Ó můj orle a hade, i vy jste ukrutní? Chtěli jste se dívati na mou velikou bolest, jako se dívají lidé? Člověk totiž je zvíře nejukrutnější.

Při truchlohách, býčích zápasech a ukřižováních bylo mu dosud na zemi nejvolněji; a když si vynalezl peklo, hle, tu peklo bylo jeho nebem na zemi.

Křičí-li veliký člověk – zhurta k tomu příběhne malý; a jazyk mu visí z krku samou chtivostí. On to však nazývá svým „soutěněním“.

Jak horlivě malý člověk, obzvláště básník, svými slovy žaluje na život! Slyšte ho, ale nepřeslechněte mi slasti, která je v každé žalobě!

Takové žalobce života život překoná jediným zajiskřením očí. „Miluješ mne?“ praví život, drzá ta žena, „jen sečkej chvíli, nemám ještě pro tebe kdy.“

Člověk sám proti sobě je nejukrutnější zvíře; a při tom všem, co si říká „hříšník“ a „křížonoš“ a „kající“, nepřeslechněte mi rozkoše, která je v tomto žalu a žalování!

A já sám – říkám to, abych na člověka žaloval? Ach, má zvířata, tomu jedinému jsem se dosud naučil, že člověku je třeba největšího jeho zla k jeho největšímu dobru –

– že vše největší zlo jest jeho nejlepší *silou* a nejtvrdším kamenem nejvyššímu tvůrci; *a* že jest nutné, aby člověk vypěstil své dobro a spolu své zlo: –

Nicht an *dies* Marterholz war ich geheftet, daß ich weiß: der Mensch ist böse – sondern ich schrie, wie noch niemand geschrien hat:

»Ach, daß sein Bösestes so gar klein ist! Ach, daß sein Bestes so gar klein ist!«

Der große Überdruß am Menschen – *der* würgte mich und war mir in den Schlund gekrochen: und was der Wahrsager wahrsagte: »Alles ist gleich, es lohnt sich nichts, Wissen würgt.«

Eine lange Dämmerung hinkte vor mir her, eine todesmüde, todestrunkene Traurigkeit, welche mit gähnendem Munde redete.

»Ewig kehrt er wieder, der Mensch, des du müde bist, der kleine Mensch« – so gähnte meine Traurigkeit und schleppte den Fuß und konnte nicht einschlafen.

Zur Höhle wandelte sich mir die Menschen-Erde, ihre Brust sank hinein, alles Lebendige ward mir Menschen-Moder und Knochen und morsche Vergangenheit.

Mein Seufzen saß auf allen Menschen-Gräbern und konnte nicht mehr aufstehn; mein Seufzen und Fragen unkte und würgte und nagte und klagte bei Tag und Nacht:

– »ach, der Mensch kehrt ewig wieder! Der kleine Mensch kehrt ewig wieder!«

Nackt hatte ich einst beide gesehen, den größten Menschen und den kleinsten Menschen: allzuähnlich einander – allzumenschlich auch den Größten noch!

Allzuklein der Größte! – das war mein Überdruß am Menschen! Und ewige Wiederkunft auch des Kleinsten! – das war mein Überdruß an allem Dasein!

Ach, Ekel! Ekel! Ekel! – – Also sprach Zarathustra und seufzte und schauderte; denn er erinnerte sich seiner Krankheit. Da ließen ihn aber seine Tiere nicht weiterreden.

»Sprich nicht weiter, du Genesender!« – so antworteten ihm seine Tiere, »sondern geh hinaus, wo die Welt auf dich wartet gleich einem Garten.

Geh hinaus zu den Rosen und Bienen und Taubenschwärmen! Sonderlich aber zu den Singe-Vögeln: daß du ihnen das *Singen* ablernst.

Nebyl jsem přibit *na to* dřevo muk, že vím: člověk je zlý – nýbrž křičel jsem, jak ještě nikdo nekřičel:

„Ach, že jeho největší zlo je tak docela malé! Ach, že jeho největší dobro je tak docela malé!“

Velká omrzlost člověkem – *ta* mne rdousila, ta mi vlezla do jícnu: a to, co věstil věstec: „Všechno je jedno, nic nemá ceny, vědění rdousí.“

Dlouhý soumrak přede mnou belhal, smutek znavený k smrti, zmámený k smrti, a mluvil zívajícími ústy.

„Věčně se navrácí ten člověk, jehož ses do únavy nabažil – malý člověk“ – tak zíval můj smutek a vláčel nohu a nemohl usnouti.

Ve sluj se mi změnila lidská země, její hruď zapadla, vše živoucí se mi stalo lidskou práchnivinou a kostrou a zpučhřelou minulostí.

Mé vzdechy seděly na všech lidských hrobech a nemohly již vstát; mé vzdechy a otázky kuňkaly a rdousily a hlodaly a lkaly nocí a dnem:

– „Ach, člověk se věčně navrácí! Malý člověk se věčně navrácí!“

Oba jsem jednou uviděl nahé, největšího člověka i nejmenšího člověka: příliš podobni si byli – příliš lidský byl i člověk největší!

Příliš malý i největší! – to byla má omrzlost člověkem! A věčný návrat i nejmenšího! – To byla má omrzlost vším bytím!

Ach, hnus! hnus! hnus! – – Tak pravil Zarathustra a vzdychal a otrásal se; neboť si vzpomněl na svou nemoc. Tu mu však zvířata nedala mluvití dále.

„Nemluv dále, ty, jenž se uzdravuješ!“ – tak mu odpověděla jeho zvířata, „nýbrž vyjdi ven, kde svět na tebe čeká jako zahrada.

Vyjdi ven k růžím a včelám a hejnům holubic! Ale zvláště k zpěvným ptákům: aby ses od nich naučil *zpívat!*

Singen nämlich ist für Genesende; der Gesunde mag reden. Und wenn auch der Gesunde Lieder will, will er andre Lieder doch als der Genesende.«

– »O ihr Schalks-Narren und Drehorgeln, so schweigt doch!« – antwortete Zarathustra und lächelte über seine Tiere. »Wie gut ihr wißt, welchen Trost ich mir selber in sieben Tagen erfand!

Daß ich wieder singen müsse – *den* Trost erfand ich mir und *diese* Genesung: wollt ihr auch daraus gleich wieder ein Leier-Lied machen?»

– »Sprich nicht weiter«, antworteten ihm abermals seine Tiere; »lieber noch, du Genesender, mache dir erst eine Leier zurecht, eine neue Leier!

Denn siehe doch, o Zarathustra! Zu deinen neuen Liedern bedarf es neuer Leiern.

Singe und brause über, o Zarathustra, heile mit neuen Liedern deine Seele: daß du dein großes Schicksal tragest, das noch keines Menschen Schicksal war!

Denn deine Tiere wissen es wohl, o Zarathustra, wer du bist und werden mußt: siehe, *du bist der Lehrer der ewigen Wiederkehr* –, das ist nun *dein* Schicksal!

Daß du als der erste diese Lehre lehren mußt – wie sollte dies große Schicksal nicht auch deine größte Gefahr und Krankheit sein!

Siehe, wir wissen, was du lehrst: daß alle Dinge ewig wiederkehren und wir selber mit, und daß wir schon ewige Male dagewesen sind, und alle Dinge mit uns.

Du lehrst, daß es ein großes Jahr des Werdens gibt, ein Ungeheuer von großem Jahre: das muß sich, einer Sanduhr gleich, immer wieder von neuem umdrehn, damit es von neuem ablaufe und auslaufe: –

– so daß alle diese Jahre sich selber gleich sind, im Größten und auch im Kleinsten, so daß wir selber in jedem großen Jahre uns selber gleich sind, im Größten und auch im Kleinsten.

Und wenn du jetzt sterben wolltest, o Zarathustra: siehe, wir wissen auch, wie du da zu dir sprechen würdest – aber deine Tiere bitten dich, daß du noch nicht sterbest!

Zpívati, to je totiž pro ty, kdo se uzdravují; kdo je zdrav, nechť mluví. A chce-li zdravý člověk písni, chce přece jiné písni než ten, kdo se uzdravuje.«

„Ó vy šašci a kolovrátky, mlčte přec!“ – odpověděl Zarathustra s úsměvem nad svými zvířaty. Jak dobře víte, jakou potěchu jsem si sám vynalezl v sedmi dnech!

Že musím zase zpívati – *tuto* potěchu jsem si vynalezl a *toto* ozdravení: chcete i z toho hned zas udělati písničku?»

„Nemluv dále,“ odpověděla mu opět jeho zvířata, „či raději, ty uzdravující se, uprav si k písni dříve lyru, uprav si novou lyru!

Neboť hled' přece, ó Zarathustro! K tvým novým písním je třeba nových lyr.

Zpívej, burácej a překypuj, ó Zarathustro, novými písněmi zhoj svoji duši, abys nesl velký svůj osud, jaký ještě žádného člověka osudem nebyl!

Neboť tvá zvířata vědí dobře, ó Zarathustro, kým jsi a kým se nutně staneš: hled', *ty jsi učitelem věčného návratu* –, toť již osud *tvůj*!

Že tobě prvému jest učiti tomuto učení – jak by velký ten osud nebyl i tvým největším nebezpečím a tvou největší chorobou!

Hled', víme, čemu učíš: že věčně se vracejí všechny věci a my sami s nimi a že jsme tu nekonečněkrát již byli a všechny věci s námi.

Učíš, že jest veliký rok vznikání, nestvůrně veliký rok: ten jak písečné hodiny vždy znovu se otočí, aby znovu běžel a doběhl: –

– tak, že všechny tyto roky jsou si navzájem rovny v největším a též v nejmenším – že v každém velikém roce my sami sobě jsme rovni v největším a též v nejmenším.

A kdybys teď chtěl zemřít, ó Zarathustro: hled', víme též, jak bys tu k sobě promluvil – tvá zvířata však tebe prosí, abys ještě neumíral!

Du würdest sprechen und ohne Zittern, vielmehr aufatmend vor Seligkeit: denn eine große Schwere und Schwüle wäre von dir genommen, du Geduldigster! –

»Nun sterbe und schwinde ich, würdest du sprechen, und im Nu bin ich ein Nichts. Die Seelen sind so sterblich wie die Leiber.

Aber der Knoten von Ursachen kehrt wieder, in den ich verschlungen bin – der wird mich wieder schaffen! Ich selber gehöre zu den Ursachen der ewigen Wiederkunft.

Ich komme wieder, mit dieser Sonne, mit dieser Erde, mit diesem Adler, mit dieser Schlange – *nicht* zu einem neuen Leben oder besseren Leben oder ähnlichen Leben:

– ich komme ewig wieder zu diesem gleichen und selbigen Leben, im Größten und auch im Kleinsten, daß ich wieder aller Dinge ewige Wiederkunft lehre –

– daß ich wieder das Wort spreche vom großen Erden- und Menschen-Mittage, daß ich wieder den Menschen den Übermenschen künde.

Ich sprach mein Wort, ich zerbreche an meinem Wort: so will es mein ewiges Loos –, als Verkündiger gehe ich zugrunde!

Die Stunde kam nun, daß der Untergehende sich selber segnet. Also – endet Zarathustras Untergang.« – –

Als die Tiere diese Worte gesprochen hatten, schwiegen sie und warteten, daß Zarathustra etwas zu ihnen sagen werde: aber Zarathustra hörte nicht, daß sie schwiegen. Vielmehr lag er still, mit geschlossenen Augen, einem Schlafenden ähnlich, ob er schon nicht schlief: denn er unterredete sich eben mit seiner Seele. Die Schlange aber und der Adler, als sie ihn solchermaßen schweigsam fanden, ehrten die große Stille um ihn und machten sich behutsam davon.

Von der großen Sehnsucht

O meine Seele, ich lehrte dich »Heute« sagen wie »Einst« und »Ehemals« und über alles Hier und Da und Dort deinen Reigen hinwegtanzen.

Promluvil bys a bez chvění, spíš vydechuje blaženstvím: neboť velká tíha a velké dusno by s tebe byly sňaty, ty nejtrpělivější! –

»Teď umírám a mizím, tak bys promluvil, a za okamžik obrátím se v nic. Duše jsou stejně smrtelné jako těla.

Ale vrátí se uzel příčin, do něhož já jsem zamotán – a ten mne opět vytvoří! Já sám náležím k příčinám věčného návratu.

Přijdu zase s tímto sluncem, s touto zemí, s tímto otrem, s tímto hadem – *ne* abych žil život nový nebo život lepší nebo život podobný:

– budu věčně přicházeti, abych žil tento stejný život, nezměněný v nejmenším ani v největším, abych opět učil věčnému návratu všech věcí –

– abych opět promluvil slovo o velkém poledni pozemském i lidském, abych opět člověku zvěstoval nadčlověka.

Promluvil jsem své slovo, lámu se o své slovo: tak tomu chce můj odvěký úděl – umírám jakožto zvěstovatel!

»Teď přišla hodina, aby zanikající sám sobě žehnal. Takto se končí Zarathustrův zánik.« – –

Po těchto slovech se zvířata odmlčela, čekajíce, že jim Zarathustra něco řekne: Zarathustra však neslyšel, že zvířata mlčí. Nýbrž ležel tiše, s očima zavřenýma, tak jako spící, třebaže nespal: neboť rozmlouval právě se svou duší. Had a orel pocítili toto jeho mlčení, cítili veliké ticho kolem něho a opatrně se vzdálili.

O veliké touze

Ó moje duše, já tě naučil, abys říkala „dnes“ jako „kdys“ a „před časy“ a tančila svůj rej přese všechno zde a tu a tam.

O meine Seele, ich erlöste dich von allen Winkeln, ich kehrte Staub, Spinnen und Zwielflicht von dir ab.

O meine Seele, ich wusch die kleine Scham und die Winkel-Tugend von dir ab und überredete dich, nackt vor den Augen der Sonne zu stehn.

Mit dem Sturme, welcher »Geist« heißt, blies ich über deine wogende See; alle Wolken blies ich davon, ich erwürgte selbst die Würgerin, die »Sünde« heißt.

O meine Seele, ich gab dir das Recht, nein zu sagen wie der Sturm, und ja zu sagen, wie offener Himmel ja sagt: still wie Licht stehst du und gehst du nun durch verneinende Stürme.

O meine Seele, ich gab dir die Freiheit zurück über Erschaffnes und Unerschaffnes: und wer kennt, wie du sie kennst, die Wolust des Zukünftigen?

O meine Seele, ich lehrte dich das Verachten, das nicht wie ein Wurmfraß kommt, das große, das liebende Verachten, welches am meisten liebt, wo es am meisten verachtet.

O meine Seele, ich lehrte dich so überreden, daß du zu dir die Gründe selber überredest: der Sonne gleich, die das Meer noch zu ihrer Höhe überredet.

O meine Seele, ich nahm von dir alles Gehorchen, Kniebeugen und Herr-Sagen; ich gab dir selber den Namen »Wende der Not« und »Schicksal«.

O meine Seele, ich gab dir neue Namen und bunte Spielwerke, ich hieß dich »Schicksal« und »Umfang der Umfänge« und »Nabelschnur der Zeit« und »azurne Glocke«.

O meine Seele, deinem Erdreich gab ich alle Weisheit zu trinken, alle neuen Weine und auch alle unvordenklich alten starken Weine der Weisheit.

O meine Seele, jede Sonne goß ich auf dich und jede Nacht und jedes Schweigen und jede Sehnsucht – da wuchsest du mir auf wie ein Weinstock.

O meine Seele, überreich und schwer stehst du nun da, ein Weinstock mit schwellenden Eutern und gedrängten braunen Gold-Weintrauben: –

Ó moje duše, já tě vysvobodil ze všech koutů, já s tebe oprášil prach, pavučiny a přítmi.

Ó moje duše, já s tebe smyl malý stud a pokoutní ctnost, já jsem tě přemluvil, abys před očima slunce stála nahá.

Vichrem, jenž sluje „duch“, jsem dul přes tvé vzduté moře; všechna mračna jsem zahnal svým dujícím dechem, zardousil jsem i rdousící bytost, která sluje „hřích“.

Ó moje duše, já dal ti právo, abys říkala ne jako vichr, abys říkala ano, jak říká rozevřené nebe: tichá jak světlo teď stojíš a kráčíš zapírajícími vichry.

Ó moje duše, já svobodu ti vrátil nad stvořeným i nestvořeným: a kdo, jako ty, zná rozkoš budoucnosti?

Ó moje duše, já tě naučil pohrdání, jež nevrťá jako červotoč: pohrdání velkému a milujícímu, jež miluje nejvíce tam, kde nejvíce pohrdá.

Ó moje duše, já tě naučil přemlouvati tak, abys i nehlubší důvody přemluvila k sobě: podobna slunci, jež přemlouvá moře až ke své výši.

Ó moje duše, já tě zprostil všeho poslouchání, poklekání a vyzývání slovem „panel!“, já sám tě nazval obranou proti tísní, nezbytností a osudem.

Ó moje duše, já ti dával nová jména i pestré hračky, já jsem tě nazval „osudem“ i „objemem objemů“, „pupeční šňůrou času“ i „azurným zvonem“.

Ó moje duše, tvé prsti jsem dal pítí vši moudrosti, pítí všech nových vín i všech nepamětně starých silných vín moudrosti.

Ó moje duše, já jsem tě zkropil každým sluncem a každou nocí, každým mlčením a každou touhou – tu jsi mi vzrostla jako vinná réva.

Ó moje duše, teď přebohatá tu stojíš a těžká, vinná réva s kypícími vemeny a hnědě zlatými hrozny, plnými k prasknutí: –

– gedrängt und gedrückt von deinem Glücke, wartend vor Überflusse und schamhaft noch ob deines Wartens.

O meine Seele, es gibt nun nirgends eine Seele, die liebender wäre und umfangender und umfanglicher! Wo wäre Zukunft und Vergangenes näher beisammen als bei dir?

O meine Seele, ich gab dir alles, und alle meine Hände sind an dich leer geworden – und nun! Nun sagst du mir lächelnd und voll Schwermut: »Wer von uns hat zu danken? –

– hat der Geber nicht zu danken, daß der Nehmende nahm? Ist Schenken nicht eine Notdurft? Ist Nehmen nicht – Erbarmen?« –

O meine Seele, ich verstehe das Lächeln deiner Schwermut: dein Über-Reichtum selber streckt nun sehnnende Hände aus!

Deine Fülle blickt über brausende Meere hin und sucht und wartet; die Sehnsucht der Über-Fülle blickt aus deinem lächelnden Augen-Himmel!

Und wahrlich, o meine Seele! Wer sähe dein Lächeln und schmolze nicht vor Tränen? Die Engel selber schmelzen vor Tränen ob der Über-Güte deines Lächelns.

Deine Güte und Über-Güte ist es, die nicht klagen und weinen will: und doch sehnt sich, o meine Seele, dein Lächeln nach Tränen und dein zitternder Mund nach Schluchzen.

»Ist alles Weinen nicht ein Klagen? Und alles Klagen nicht ein Anklagen?« Also redest du zu dir selber, und darum willst du, o meine Seele, lieber lächeln, als dein Leid ausschütten

– in stürzende Tränen ausschütten all dein Leid über deine Fülle und über all die Drängnis des Weinstocks nach Winzer und Winzermesser!

Aber willst du nicht weinen, nicht ausweinen deine purpurne Schwermut, so wirst du singen müssen, o meine Seele! – Siehe, ich lächle selber, der ich dir solches vorhersage:

– singen, mit brausendem Gesange, bis alle Meere still werden, daß sie deiner Sehnsucht zuhörchen –

– bis über stille sehnsüchtige Meere der Nachen schwebt, das güldene Wunder, um dessen Gold alle guten schlimmen wunderlichen Dinge hüpfen: –

– auch vieles große und kleine Getier und alles, was leichte

– bobtnajíc a stísněna svým štěstím, čekajíc pro samý nadbytek a stydlivá i pro své čekání.

Ó moje duše, teď nikde není duše, jež by více milovala, více objímala a větší měla objem! Kde by si budoucnost a minulost byly blíže než u tebe?

Ó moje duše, vše jsem ti dal, a všechny mé ruce tobě se vyprázdnily – a teď! Teď s úsměvem a hlubokým steskem mi díš: „Kdo z nás má děkovati? –

– zdaž nemá děkovati dárce, že příjemce přijal? Zdaž se neuštěďuje z nouze? Zda se nepřijímá – ze smilování?“

Ó moje duše, chápu úsměv tvého stesku: tvé překypující bohatství samo teď natahuje toužebné ruce!

Tvá náplň zírá v dálku přes dující moře a hledá a čeká; touha překypující náplně zírá z nebes tvého usměvavého oka!

A věru, ó moje duše! Kdo by se, vida tvůj úsměv, nerozplýval v slzách? Sami andělé v slzách se rozplývají pro překypující dobrotu tvého úsměvu.

Tvá dobrota, překypující dobrota tvá to jest, jež nechce bédovat ani plakat: a přece tvůj úsměv, ó moje duše, po slzách touží a třesoucí se tvá ústa po vzlykání.

„Zda všechnen pláč není z žalu? A všechnen žal z žalování?“ Tak sama k sobě mluvíš, a proto, ó moje duše, raději se chceš usmívati, než abys vysypala svůj bol,

– než abys do proudících slz vysypala všechnen bol nad svou plností a nade vši tou tísnivou touhou, jež pudí vinnou révu k vinaři a k vinařovu noží!

Ale nechceš-li plakati, nechceš-li vyplakati nachový svůj stesk, nezbude ti, ó moje duše, než abys zpívala! – Hleď, já sám se usmívám, toto ti předpovídaje:

– nezbude, než abys zpívala burácejícím zpěvem, až moře se všechna ztíší, aby naslouchala tvé touze –

– až po tichých toužebných mořích bude se vznášeti člun, zlatý to div, kolem jehož zlata hopkají všechny dobré nedobré podivné věci: –

– i mnoho malé a velké zvěře a vše, co má lehké po-

wunderliche Füße hat, daß es auf veilchenblauen Pfaden laufen kann –

– hin zu dem güldenem Wunder, dem freiwilligen Nachen und zu seinem Herrn: das aber ist der Winzer, der mit diamantnem Winzermesser wartet –

– dein großer Löser, o meine Seele, der Namenlose – dem zukünftige Gesänge erst Namen finden! Und wahrlich, schon duftet dein Atem nach zukünftigen Gesängen –

– schon glühst du und träumst, schon trinkst du durstig an allen tiefen klingenden Trost-Brunnen, schon ruht deine Schwermut in der Seligkeit zukünftiger Gesänge! –

O meine Seele, nun gab ich dir alles und auch mein letztes, und alle meine Hände sind an dich leer geworden: – *daß ich dich singen hieß, siehe, das war mein letztes!*

Daß ich dich singen hieß, sprich nun, sprich: *wer* von uns hat jetzt – zu danken? – Besser aber noch: singe mir, singe, o meine Seele! Und mich laß danken! –

Also sprach Zarathustra.

Das andere Tanzlied

1.

»In dein Auge schaute ich jüngst, o Leben: Gold sah ich in deinem Nacht-Auge blinken – mein Herz stand still vor dieser Wollust:

– einen goldenen Kahn sah ich blinken auf nächtigen Gewässern, einen sinkenden, trinkenden, wieder winkenden goldenen Schaukel-Kahn!

Nach meinem Fuße, dem tanzwütigen, warfst du einen Blick, einen lachenden fragenden schmelzenden Schaukel-Blick:

Zweimal nur regtest du deine Klapper mit kleinen Händen – da schaukelte schon mein Fuß vor Tanz-Wut. –

Meine Fersen bäumten sich, meine Zehen horchten, dich zu verstehen: trägt doch der Tänzer sein Ohr – in seinen Zehen!

divné nohy, že může běhati po stezkách fialkově modrých –

– tam k zlatému divu, k dobrovolnému tomu člunu a k jeho pánu: tím však je vinař, jenž čeká s diamantovým vinařským nožem –

– tvůj velký osvoboditel, ó moje duše, onen bezejmenný – jemuž teprve budoucí zpěvy vynajdou jména! A věru, již voní tvůj dech budoucími zpěvy –

– již planeš a sníš a žíznivě piješ u všech studánek útěchy zurčících zhluboka, již odpočívá tvůj stesk v blaženství budoucích zpěvů! –

Ó moje duše, teď dal jsem ti vše a též své poslední, a všechny mé ruce tobě se vyprázdnily: – *že jsem ti kázal zpívat, hled', to bylo mé poslední!*

Že jsem ti kázal zpívat, mluv teď, mluv: *kdo* že z nás teď má – děkovat? – Či raději ještě: zpívej mi, zpívej, ó moje duše! A mne nech děkovat! –

Tak pravil Zarathustra.

Druhá taneční píseň

1.

„Ve tvé oko jsem nedávno pohlédl, živote, ženo: zlato jsem viděl se kmitat v nočním tvém oku – tou rozkoší se zastavilo mé srdce:

– zlatý člun jsem viděl se kmitat na nočních vodách, klešající, plesající, teď vodu sající, zas v pozdrav plající, zlatý, houpavý člun!

Po mé noze, již bylo zuřivě do tance, se vymrštil tvůj hled, tvůj houpavý hled, jenž se ptal, jenž se smál a jenž tál.

Dvakrát jen tvé ručky zachřestily řehtačkou – tu se již houpala má noha v zuřivosti tance. –

Mé paty se vzepjaly, naslouchaly mé prsty, zda chápati, ženo, tě mohou: vždyť tanečnickovo ucho – je v prstech u jeho nohou!

Zu dir hin sprang ich: da flohst du zurück vor meinem Sprun-
ge; und gegen mich züngelte deines fliehenden fliegenden Haars
Zunge!

Von dir weg sprang ich und von deinen Schlangen: da standst
du schon, halbgewandt, das Auge voll Verlangen.

Mit krummen Blicken – lehrst du mich krumme Bahnen; auf
krummen Bahnen lernt mein Fuß – Tücken!

Ich fürchte dich nahe, ich liebe dich ferne; deine Flucht lockt
mich, dein Suchen stockt mich – ich leide, aber was litt ich um dich
nicht gerne!

Deren Kälte zündet, deren Haß verführt, deren Flucht bindet,
deren Spott – rührt:

– wer haßte dich nicht, dich große Binderin, Umwinderin, Ver-
sucherin, Sucherin, Finderin! Wer liebte dich nicht, dich unschul-
dige, ungeduldige, windseilige, kindsäugige Sünderin!

Wohin ziehst du mich jetzt, du Ausbund und Unband? Und
jetzt fliehst du mich wieder, du süßer Wildfang und Undank!

Ich tanze dir nach, ich folge dir auch auf geringer Spur. Wo
bist du? Gib mir die Hand! Oder einen Finger nur!

Hier sind Höhlen und Dickichte: wir werden uns verirren! –
Halt! Steh still! Siehst du nicht Eulen und Fledermäuse schwirren?

Du Eule! Du Fledermaus! Du willst mich äffen? Wo sind wir?
Von den Hunden lerntest du dies Heulen und Kläffen.

Du fletschest mich lieblich an mit weißen Zähnlein, deine bö-
sen Augen springen gegen mich aus locklichtem Mählein!

Das ist ein Tanz über Stock und Stein: ich bin der Jäger –
willst du mein Hund oder meine Gemse sein?

Jetzt neben mir! Und geschwind, du boshafte Springerin! Jetzt
hinauf! Und hinüber! – Wehe! Da fiel ich selber im Springen hin!

O sieh mich liegen, du Übermut, und um Gnade flehn! Gerne
möchte ich mit dir – lieblichere Pfade gehn!

– der Liebe Pfade durch stille bunte Büsche! Oder dort den
See entlang: da schwimmen und tanzen Goldfische!

Du bist jetzt müde? Da drüben sind Schafe und Abendröten:
ist es nicht schön, zu schlafen, wenn Schäfer flöten?

Du bist so arg müde? Ich trage dich hin, laß nur die Arme sin-

K tobě jsem skočil: tu jsi couvla před chvatem mého skoku;
a jazyk létavých vlasů tvých prchavých mi zablýskl v oku!

Pryč od tebe jsem skočil a pryč od tvých zmijí: tu stojíš, ke
mně se kloníš a touha v tvé oko se vpíjí!

Pohledem křivým – mne učíš křivým cestám; na křivých ces-
tách můj krok se stává – lstivým!

Mám strach, jsi-li blízko, mám na dálku tě v lásce; tvůj útěk
mne za sebou vábí, tebe hledat mne trápí – trpím; vše rád bych
trpěl, ty-li jsi v sázce!

Ty, jejíž chlad zažehuje, jejíž zášť objímá, jejíž útěk zavazuje,
jejíž výsměch – dojíám:

– kdo by tě v zášti neměl, velká, jež zavazuješ a zahazuješ, po-
kušitelko ty útekem děsíci, těšící! Kdo by tě v lásce neměl, jež ne-
jsi vinna, ty s větrem o závod čilá i činná, ty s okem dítěte hřešící!

Kam táhneš mne teď, ty zmatku a zmetku? A teď zas přede
mnou prcháš, ty sladce nevděčný šotku a skřítku!

Já za tebou tančím, za tebou jdu, byť se i tvá stopa nevtiskla
v prst. Kde jsi? Ó, dej mi ruku! Či jediný jen prst!

Zde zabloudíme: ve spleti těch houštin a slujl! – Stůj! Ni krok!
Nevidíš? Výři zde obletují.

Ty výre! Netopýre! Já mám ti bláznem být? Kde to jsme?
U psů ty ses učila štěkat a výt.

Jak něžně na mne ceníš úběl svých zoubků, jak zlé tvé oči
proti mně zpod srstnatých srší chloupků!

Toť tanec: cestou necestou se mnou se proháníš: já myslivec
– a ty – můj pes? Či jsi můj kamzík spíš?

Teď podél mne! Jen zhurta v svém zlovolném poskoku! Teď
vyskoč! A přeskoč! – Běda! Tu sám jsem upadl ve skoku!

Ó, viz, já ležím, ty svévoli, a prosím o milost! Rád bych s te-
bou šel něžnější stezkou – vždyť znáš jich dost!

– po stezce lásky houštinou tichou a smavou! Či po břehu
jezera, hled, kde zlaté tančící rybky plavou!

Ty jsi teď mdlá? Hle, onde jsou ovce a červánky tam pláží:
zda není krásné spát, když ovčáci na flétnu hrají?

Jsi tak docela mdlá? Dej pažím svým klesnout, já donesu tě

ken! Und hast du Durst – ich hätte wohl etwas, aber dein Mund will es nicht trinken! –

– O diese verfluchte flinke gelenke Schlange und Schlupf-Hexe! Wo bist du hin? Aber im Gesicht fühle ich von deiner Hand zwei Tupfen und rote Klexe!

Ich bin es wahrlich müde, immer dein schafichter Schäfer zu sein! Du Hexe, habe ich dir bisher gesungen, nun sollst du mir – schrein!

Nach dem Takt meiner Peitsche sollst du mir tanzen und schrein! Ich vergaß doch die Peitsche nicht? – Nein!« –

2.

Da antwortete mir das Leben also und hielt sich dabei die zierlichen Ohren zu:

»O Zarathustra! Klatsche doch nicht so fürchterlich mit deiner Peitsche! Du weißt es ja: Lärm mordet Gedanken – und eben kommen mir so zärtliche Gedanken.

Wir sind beide zwei rechte Tunichtgute und Tunichtböse. Jenseits von Gut und Böse fanden wir unser Eiland und unsre grüne Wiese – wir zwei allein! Darum müssen wir schon einander gut sein!

Und lieben wir uns auch nicht von Grund aus –, muß man sich denn gram sein, wenn man sich nicht von Grund aus liebt?

Und daß ich dir gut bin und oft zu gut, das weißt du: und der Grund ist, daß ich auf deine Weisheit eifersüchtig bin. Ah, diese tolle alte Närrin von Weisheit!

Wenn dir deine Weisheit einmal davonliefe, ach! da liefe dir schnell auch meine Liebe noch davon.« –

Darauf blickte das Leben nachdenklich hinter sich und um sich und sagte leise: »O Zarathustra, du bist mir nicht treu genug!

Du liebst mich lange nicht so sehr wie du redest; ich weiß, du denkst daran, daß du mich bald verlassen willst.

Es gibt eine alte schwere schwere Brumm-Glocke: die brummt nachts bis zu deiner Höhle hinauf: –

– hörst du diese Glocke mittenachts die Stunde schlagen, so denkst du zwischen eins und zwölf daran –

tam lehce! A žízeň-li máš – já něco bych měl, však ústům tvým pít se to nechce! –

– Ó proklaté hladké háděl! Ta čarodějka rychlejší srny a laňky! Kam poděla se? A na mé tváři od její ruky dvě červené skvrny a kaňky!

Mám toho věru již dost, tvým ovčím ovčákem abych byl vždy! Ty čarodějko, já dosud ti zpíval: teď křičet budeš mi ty!

Do taktu mého biče ty mi teď tanči a křič! Ach, jak jsem rád, že jsem nezapomněl vzít s sebou svůj bič!« –

2.

Tu odpověděl mi život s rukama na svých hezounkých ouškách:

„Ó Zarathustro! Nepráskej mi tak strašlivě svým bičem! Vždyť víš: Lomoz – myšlenek smrt: a právě mi přicházejí tak něžné myšlenky.

Jsme oba dva praví ničemové v dobrém a ničemové ve zlém. Mimo dobro a zlo jsme našli svůj ostrov a zelenou svou louku – my sami dva! A proto již je třeba, abychom spolu byli zadobře!

A třeba se nemilujeme z hloubi –, což nutno na sebe sočit, když se nemilujeme z hloubi?

A že jsem s tebou zadobře a často více, to víš: to proto, že žárlím na tvou moudrost. Ó, ta zbrklá stará bláznivá moudrost!

Kdyby ti jednou utekla tvá moudrost, ach! tu by ti rychle utekla také má láska.« –

Poté se žena-život ohlédla zamyšleně nazad i vůkol a řekla potichu: „Ó Zarathustro, nejsi mi dost věrný!

Nemiluješ mne ani zdaleka tolik, co tvrdíš; vím, pomýšlíš na to, že mne brzy opustíš.

Je starý těžký, těžký bručící zvon: a bručí v noci až nahoru k tvé jeskyni: –

– slyšíš-li ten zvon o půlnoci odbíjet hodiny, myslíš na to mezi prvou a dvanáctou –

– du denkst daran, o Zarathustra, ich weiß es, daß du mich bald verlassen willst!« –

»Ja«, antwortete ich zögernd, »aber du weißt es auch.« – Und ich sagte ihr etwas ins Ohr, mitten hinein zwischen ihre verwirrten gelben törichten Haar-Zotteln.

»Du *weißt* das, o Zarathustra? Das weiß niemand.« –

Und wir sahen uns an und blickten auf die grüne Wiese, über welche eben der kühle Abend lief, und weinten miteinander. – Damals aber war mir das Leben lieber, als je alle meine Weisheit. –

Also sprach Zarathustra.

3.

Eins!

O Mensch! Gib acht!

Zwei!

Was spricht die tiefe Mitternacht?

Drei!

»Ich schlief, ich schlief –

Vier!

Aus tiefem Traum bin ich erwacht: –

Fünf!

Die Welt ist tief –

Sechs!

Und tiefer als der Tag gedacht.

Sieben!

Tief ist ihr Weh –

Acht!

Lust – tiefer noch als Herzeleid:

Neun!

Weh spricht: Vergeh!

Zehn!

Doch alle Lust will Ewigkeit –

Elf!

– will tiefe, tiefe Ewigkeit!«

Zwölf!

– myslíš na to, vím, ó Zarathustro, že vbrzku mne chceš opustit!« –

„Ano“, odpověděl jsem váhavě, „ale víš to přece též.“ – A řekl jsem jí cos do ucha, právě doprostřed mezi její zadrhnutý žlutý, bláznovský huňatý vlas.

„Ty to *víš*, ó Zarathustro? To neví nikdo.“ –

I podívali jsme se na sebe a pohlédli na zelenou louku, přes níž právě běžel chladný večer, a plakali jsme spolu. – Tehdy však život byl mi dražší, nežli mi kdy drahá byla celá moje moudrost. –

Tak pravil Zarathustra.

3.

Prvá!

Ó duše, bdíš?

Druhá!

Půlnoci ducha neslyšíš?

Třetí!

„Já spal, já spal –

Čtvrtá!

Já z hlubokého snu jsem vstal: –

Pátá!

Hluboký svět –

Šestá!

Je hlubší, než jak den jej znal.

Sedmá!

V něm propast běd –

Osmá!

Slast – hlubší nad všech srdcí žal:

Devátá!

Žal: zahyň! dí.

Desátá!

Než každá slast: chci věčnost! dí –

Jedenáctá!

– chci věčnost, věčnost nejhlubší!«

Dvanáctá!

Die sieben Siegel
(Oder: das Ja- und Amen-Lied)

1.

Wenn ich ein Wahrsager bin und voll jenes wahrsagerischen Geistes, der auf hohem Joche zwischen zwei Meeren wandelt – zwischen Vergangendem und Zukünftigem als schwere Wolke wandelt – schwülen Niederungen feind und allem, was müde ist und nicht sterben noch leben kann:

zum Blitze bereit im dunklen Busen und zum erlösenden Lichtstrahle, schwanger von Blitzen, die ja! sagen, ja! lachen, zu wahr-sagerischen Blitzstrahlen: –

– selig aber ist der also Schwangere! Und wahrlich, lange muß als schweres Wetter am Berge hängen, wer einst das Licht der Zukunft zünden soll! –

o wie sollte ich nicht nach der Ewigkeit brünstig sein und nach dem hochzeitlichen Ring der Ringe – dem Ring der Wiederkunft!

Nie noch fand ich das Weib, von dem ich Kinder mochte, es sei denn dieses Weib, das ich liebe: denn ich liebe dich, o Ewigkeit!

Denn ich liebe dich, o Ewigkeit!

2.

Wenn mein Zorn je Gräber brach, Grenzsteine rückte und alte Tafeln zerbrochen in steile liefen rollte:

Wenn mein Hohn je vermoderte Worte zerblies, und ich wie ein Besen kam den Kreuzspinnen und als Fegewind alten verdumpften Grabkammern:

Wenn ich je frohlockend saß, wo alte Götter begraben liegen, weltsegnend, weltliebend neben den Denkmalen alter Welt-Verleumder:

– denn selbst Kirchen und Gottes-Gräber liebe ich, wenn der Himmel erst reinen Auges durch ihre zerbrochenen Decken blickt; gern sitze ich gleich Gras und rotem Mohne auf zerbrochenen Kirchen –

Sedmero pečetí
(čili Píseň o Ano a Amen)

1.

Jestliže jsem věstec a pln onoho věšteckého ducha, jenž mezi dvěma moři kráčí na vysokém jhu –

jenž kráčí mezi minulem a budoucnem jako těžký mrak – nepřítel dusných nížin i všeho, co je mdlé a nemůže zemřít ani žít:

připraven k blesku v temných svých prsou i k spasnému paprsku světla, těhoten blesky, jež říkají Ano! a smějí se Ano!, připraven k věšteckým zážehům blesků: –

– blažen však jest, kdo takto je těhoten! A věru, je nutné, aby dlouho jakožto těžká bouře na horách visel, kdo jednou světlo budoucnosti zažehnouti má! –

– ó, jak bych horečně neprahl po věčnosti a svatebním prstenu prstenů – po kruhu návratu!

Nikdy jsem ještě nenašel ženy, od níž bych děti chtěl mít, leda tuto ženu, již miluji: neb já tě miluji, ó věčnost!

Neb já tě miluji, ó věčnost!

2.

Jestliže můj hněv kdy rozdrtil hroby, posunul mezníky hranic a staré desky rozražený valil do srázných hlubin:

jestliže kdy můj výsměch svým dechem rozehnal zpuchřelá slova a já jako koště se hnal na pavouky křížáky a jak čistý vítr na zatuchlé staré umrlčí komory:

jestliže jsem kdy plesaje seděl, kde staří bohové pohrobni leží, jestliže jsem žehnal světu a miloval svět, sedě vedle pomníků starých utrhačů světa:

– neboť i chrámy a boží hroby já miluji, jakmile nebe čistým okem nahlédne dovnitř jejich pobořenými stropy; rád na chrámech pobořených sedám jako tráva a červený mák –

O wie sollte ich nicht nach der Ewigkeit brünstig sein und nach dem hochzeitlichen Ring der Ringe – dem Ring der Wiederkunft?

Nie noch fand ich das Weib, von dem ich Kinder mochte, es sei denn dieses Weib, das ich liebe: denn ich liebe dich, o Ewigkeit!

Denn ich liebe dich, o Ewigkeit!

3.

Wenn je ein Hauch zu mir kam vom schöpferischen Hauche und von jener himmlischen Not, die noch Zufälle zwingt, Sternen-Reigen zu tanzen:

Wenn ich je mit dem Lachen des schöpferischen Blitzes lachte, dem der lange Donner der Tat grollend, aber gehorsam nachfolgt:

Wenn ich je am Göttertisch der Erde mit Göttern Würfel spielte, daß die Erde bebte und brach und Feuerflüsse heraufschob: –

– denn ein Göttertisch ist die Erde, und zitternd von schöpferischen neuen Worten und Götter-Würfen: –

– o wie sollte ich nicht nach der Ewigkeit brünstig sein und nach dem hochzeitlichen Ring der Ringe – dem Ring der Wiederkunft?

Nie noch fand ich das Weib, von dem ich Kinder mochte, es sei denn dieses Weib, das ich liebe: denn ich liebe dich, o Ewigkeit!

Denn ich liebe dich, o Ewigkeit!

4.

Wenn ich je vollen Zuges trank aus jenem schäumenden Würz- und Mischkrüge, in dem alle Dinge gut gemischt sind:

Wenn meine Hand je Fernstes zum Nächsten goß und Feuer zu Geist und Lust zu Leid und Schlimmstes zum Gütigsten:

Wenn ich selber ein Korn bin von jenem erlösenden Salze, welches macht, daß alle Dinge im Mischkrüge gut sich mischen: –

– denn es gibt ein Salz, das Gutes mit Bösem bindet; und auch das Böseste ist zum Würzen würdig und zum letzten Überschäumen: –

– o wie sollte ich nicht nach der Ewigkeit brünstig sein und nach dem hochzeitlichen Ring der Ringe – dem Ring der Wiederkunft?

ó, jak bych horečně neprahl po věčnosti a svatebním prstenu prstenů – po kruhu návratu?

Nikdy jsem ještě nenašel ženy, od níž bych děti chtěl mít, leda tuto ženu, již miluji: neb já tě miluji, ó věčnosti!

Neb já tě miluji, ó věčnosti!

3.

Jestliže kdy na mne dýchl dech tvůrčího dechu a oné nebeské nezbytnosti, jež i náhody nutí, aby tančily reje hvězd:

jestliže jsem se kdy smál smíchem tvůrčího blesku, po němž s hněvem, leč poslušně zaduní táhlé hřmění činu:

jestliže jsem kdy kostky metal s bohy u božského stolu země, až země sebou lomcovala a se lámala a do výše chrlila plamenné proudy: –

– neboť božským stolem je země a zachvívá se tvůrčími novými slovy a vrhy metajících bohů: –

– ó, jak bych horečně neprahl po věčnosti a svatebním prstenu prstenů – po kruhu návratu?

Nikdy jsem ještě nenašel ženy, od níž bych děti chtěl mít, leda tuto ženu, již miluji: neb já tě miluji, ó věčnosti!

Neb já tě miluji, ó věčnosti!

4.

Jestliže jsem kdy plným douškem pil z onoho kypícího džbánu, vonného kořením a směsí nápojů, v němž dobře jsou smíchány všechny věci:

jestliže má ruka nejvzdálenějšího k nejbližšímu kdy přilila a ohně k duchu a slasti k bolu a nejhoršího k nejdobrotivějšímu:

jestliže sám jsem zrnkem oné spasné soli, již veškery věci v džbánu se dobře smísí: –

– neboť je sůl, jež pojí dobro a zlo; a i nejhorší zlo zasluhuje, aby se ho užilo ke kořenění a k poslednímu překypění: –

– ó, jak bych horečně neprahl po věčnosti a svatebním prstenu prstenů – po kruhu návratu?

Nie noch fand ich das Weib, von dem ich Kinder mochte, es sei denn dieses Weib, das ich liebe: denn ich liebe dich, o Ewigkeit!
Denn ich liebe dich, o Ewigkeit!

5.

Wenn ich dem Meere hold bin und allem, was Meeres-Art ist, und am holdesten noch, wenn es mir zornig widerspricht:

Wenn jene suchende Lust in mir ist, die nach Unentdecktem die Segel treibt, wenn eine Seefahrer-Lust in meiner Lust ist:

Wenn je mein Frohlocken rief: »die Küste schwand – nun fiel mir die letzte Kette ab –

– das Grenzenlose braust um mich, weit hinaus glänzt mir Raum und Zeit, wohlan! wohlauf! altes Herz!« –

O wie sollte ich nicht nach der Ewigkeit brünstig sein und nach dem hochzeitlichen Ring der Ringe – dem Ring der Wiederkunft?

Nie noch fand ich das Weib, von dem ich Kinder mochte, es sei denn dieses Weib, das ich liebe: denn ich liebe dich, o Ewigkeit!

Denn ich liebe dich, o Ewigkeit!

6.

Wenn meine Tugend eines Tänzers Tugend ist, und ich oft mit beiden Füßen in gold-smaragdenes Entzücken sprang:

Wenn meine Bosheit eine lachende Bosheit ist, heimisch unter Rosenhängen und Lilien-Hecken:

– im Lachen nämlich ist alles Böse beieinander, aber heilig- und losgesprochen durch seine eigne Seligkeit: –

Und wenn das mein A und O ist, daß alles Schwere leicht, aller Leib Tänzer, aller Geist Vogel werde: und wahrlich, das ist mein A und O! –

O wie sollte ich nicht nach der Ewigkeit brünstig sein und nach dem hochzeitlichen Ring der Ringe – dem Ring der Wiederkunft!

Nie noch fand ich das Weib, von dem ich Kinder mochte, es sei denn dieses Weib, das ich liebe: denn ich liebe dich, o Ewigkeit!

Denn ich liebe dich, o Ewigkeit!

Nikdy jsem ještě nenašel ženy, od níž bych děti chtěl mít, leda tuto ženu, již miluji: neb já tě miluji, ó věčnosti!

Neb já tě miluji, ó věčnosti!

5.

Jestliže moře mám v lásce a všechno, co je mořského rodu, a nejvíce v lásce tehdy, když mi hněvivě odporuje:

jestliže jest ve mně ona hledající slast, jež napíná plachty po neobjeveném, jestliže plavecká slast je v mé slasti:

jestliže kdy volal já sot můj: „Zmizel břeh – teď ze mne spadl poslední řetěz –

– nesmírno kol mne hřmí, široko v dál mi svítí prostor a čas, nuže dobrá! nuže vzhůru! staré mé srdce!“ –

Ó, jak bych horečně neprahl po věčnosti a svatebním prstenu prstenů – po kruhu návratu?

Nikdy jsem ještě nenašel ženy, od níž bych děti chtěl mít, leda tuto ženu, již miluji: neb já tě miluji, ó věčnosti!

Neb já tě miluji, ó věčnosti!

6.

Jestliže má ctnost je ctnost tanečnickova a já-li jsem často oběma nohama vskočil do nadšení zlatě smaragdového:

jestliže má zloba je smějící se zloba, jež cítí se doma pod trsy růží a pod keři lilí:

– v smíchu totiž všechno zlé je pospolu, leč svatým je prohlášeno a svobodným prohlášeno vlastní svou blažeností: –

a jestliže to jest mé alfa i omega, že vše těžké lehkým, každé tělo tanečníkem, každý duch ptákem se stane: a věru, to jest mé alfa i omega! –

Ó, jak bych horečně neprahl po věčnosti a svatebním prstenu prstenů – po kruhu návratu?

Nikdy jsem ještě nenašel ženy, od níž bych děti chtěl mít, leda tuto ženu, již miluji: neb já tě miluji, ó věčnosti!

Neb já tě miluji, ó věčnosti!

Wenn ich je stille Himmel über mir ausspannte und mit eignen
Flügeln in eigne Himmel flog:

Wenn ich spielend in tiefen Licht-Fernen schwamm, und mei-
ner Freiheit Vogel-Weisheit kam: –

– so aber spricht Vogel-Weisheit: »Siehe, es gibt kein Oben,
kein Unten! Wirf dich umher, hinaus, zurück, du Leichter! Singe!
sprich nicht mehr!

– sind alle Worte nicht für die Schweren gemacht? Lügen dem
Leichten nicht alle Worte! Singe! sprich nicht mehr!«

O wie sollte ich nicht nach der Ewigkeit brünstig sein und nach
dem hochzeitlichen Ring der Ringe – dem Ring der Wiederkunft?

Nie noch fand ich das Weib, von dem ich Kinder mochte, es
sei denn dieses Weib, das ich liebe: denn ich liebe dich, o Ewigkeit!

Denn ich liebe dich, o Ewigkeit!

Jestliže jsem kdy tichá nebesa nad sebou rozepjal a na
vlastních křídlech letěl do vlastních nebes:

jestliže jsem ve hře plul hlubokými dálkami světla,
a mé-li svobody přilétla ptačí moudrost: –

– takto však dí ptačí moudrost: „Hleď, není Nahoře,
není Dole! Dokola se převrať, vymršť se ven, zpátky se vrz,
ty lehký! Zpívej! Nemluv již!

– zda nejsou vše slova stvořena pro těžké tvory? Zda
lehkému nelžou všechna slova? Zpívej! Nemluv již!“

Ó, jak bych horečně neprahl po věčnosti a svatebním
prstenu prstenů – po kruhu návratu?

Nikdy jsem ještě nenašel ženy, od níž bych děti chtěl
mít, leda tuto ženu, již miluji: neb já tě miluji, ó věčnosti!

Neb já tě miluji, ó věčnosti!